

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**2011 VAN DEPREMİNDE
MERKEZİ VE YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Hasan TALAS**

**Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ercan EYÜBOĞLU

TEMMUZ - 2015

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ



2011 VAN DEPREMİNDE
MERKEZİ VE YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Hasan TALAS
(Y1212.180008)

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ercan EYÜBOĞLU

TEMMUZ - 2015



T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Yüksek Lisans Programı Y1212.180008 numaralı öğrencisi **Hasan TALAS**'ın "2011 VAN DEPREMİNDE MERKEZİ VE YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 10.07.2015 tarih ve 2015/15 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :27/07/2015

- 1)Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ercan EYUBOĞLU
- 2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Uğur TEKİN
- 3) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Celal Nazım İREM

Not: Öğrencinin Tez savunmasında Bağımlı olması halinde bu form imzalanacaktır. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “2011 Van Depreminde Merkezi ve Yerel Yönetimlerin Rolü” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../.../2015)

Hasan TALAS

Van Depreminde Hayatını kaybedenlere ithafen.....

ÖNSÖZ

2012 yılında Van iline tayin olduktan sonra Van Depreminin insanları nasıl etkilediğini yakından görme imkanım oldu. Tez Danışmanım Prof. Dr. Ercan EYÜBOĞLU 'nun yönlendirmeleri ve Doç. Dr. Menaf TURAN' nın yardımları ile Van Depremi üzerine bu çalışmayı gerçekleştirmiş bulunmaktayım.

Söz konusu çalışmayı gerçekleştirirken bana desteklerini esirgemeyen biricik aileme(Eşim Zehra, Oğullarım Ahmet Numan, Hüseyin Orhan ve kızım Zeynep), arkadaşlarıma, bilgi paylaşımında bulunan kurum yönetici ve çalışanlarına teşekkür ederim.

Temmuz 2015

Hasan TALAS

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR.....	iii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	iv
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
1.GİRİŞ.....	1
2.AFET (DEPREM) YÖNETİMİ.....	2
2.1.Afetler.....	2
2.1.1.Doğal afetler.....	3
2.1.1.1. Deprem.....	3
2.1.1.2. Çiğ.....	4
2.1.1.3. Heyelan.....	4
2.1.1.4. Sel.....	5
2.1.2.İnsan kaynaklı afetler.....	5
2.2.Afet(Deprem) Yönetimi ve Aşamaları.....	5
2.2.1.Afet(Deprem) Öncesi.....	7
2.2.2. Afet(Deprem) anı.....	9
2.2.3. Afet(Deprem) sonrası.....	10
2.3.Afet Yönetimine İlişkin Mevzuat.....	12
2.3.1.Yasal mevzuat.....	12
2.3.4.Planlar.....	12
2.4. Türkiye’de Geçmişten Günümüze Meydana Gelen Afetler(Depremler).....	15
2.5.Van Depremi.....	17
3.2011 VAN DEPREMİNDE MERKEZİ VE YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ	23
3.1. 2011 Van Depreminde Merkezi Yönetimlerin Rolü.....	23
3.1.1.Van valiliği.....	23
3.1.2.Erciş kaymakamlığı.....	25
3.1.3. AFAD (Van il afad müdürlüğü).....	28
3.1.4. Van çevre ve şehircilik il müdürlüğü.....	34
3.1.5. Van İl Sağlık Müdürlüğü.....	35
3.1.6. Van il milli eğitim müdürlüğü.....	43
3.1.7. Van aile ve sosyal politikalar il müdürlüğü.....	49
3.1.8. Van gıda, tarım ve hayvancılık il müdürlüğü.....	57
3.1.9. Van defterdarlığı.....	57
3.1.10. Van kültür ve turizm il müdürlüğü.....	58
3.1.11. Van gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğü.....	60
3.1.12. Van il müftülüğü.....	60
3.1.13. Van il sosyal güvenlik kurum başkanlığı.....	62
3.2. 2011 Van Depreminde Yerel Yönetimlerin Rolü.....	62
3.2.1.Hizmet yerinden yönetim birimlerinin rolü.....	62
3.2.1.1.TOKİ.....	62
3.2.1.2. Vangölü tedarık.....	64
3.2.1.3. Karayolları 11.bölge müdürlüğü.....	65
3.2.1.4. DSİ 17. bölge müdürlüğü.....	66
3.2.1.5. İller bankası a.ş. van bölge müdürlüğü.....	68
3.2.1.6. KOSGEB.....	68
3.2.1.7. DAKA (Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı).....	69

3.2.1.8. Van yüzüncü yıl üniversitesi	71
3.2.1.9. Sakarya üniversitesi.....	72
3.2.1.10. İstanbul teknik üniversitesi.....	73
3.2.1.11.Yıldız teknik üniversitesi.....	73
3.2.1.12.TOBB	73
3.2.1.13.TMMOB(Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliği)	74
3.2.1.14.Türk tabipler birliği.....	75
3.2.1.15. Türkiye barolar birliği	75
3.2.1.16.TZOB (türkiye ziraat odaları birliği).....	75
3.2.1.17.Van TSO.....	75
3.2.2. 2011 Van Depreminde Yer Yönünden Yönetim Birimlerinin Rolü	76
3.2.2.1.Van il özel idaresi	76
3.2.2.2.Van belediyesi	77
3.2.2.3. Erciş belediyesi.....	78
3.2.2.4.Köyler	78
3.2.3.2011 Van Depreminde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü	80
3.2.3.1.Kızılay	83
3.2.3.2.AKUT(arama kurtarma derneği).....	84
3.2.3.3. Kimse Yok Mu Derneği.....	84
3.2.3.4.İHH (İnsani Yardım Vakfı).....	85
4.SONUÇLAR VE ÖNERİLER	87
KAYNAKLAR	97
EKLER.....	101
ÖZGEÇMİŞ	106

KISALTMALAR

A.B.D.	:Amerika Birleşik Devletleri
A.Ç.E.V.	:Anne Çocuk Eğitimi Vakfı
A.Ç.S.A.P.	:Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması
A.F.A.D.	:Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AKUT	: Arama Kurtarma Derneği
A.S.M.	:Aile Sağlığı Merkezi
A.Ş.	:Anonim Şirketi
D.A.K.A.	:Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı
D.H.M.İ.	:Devlet Hava Meydanları İşletmesi
D.S.İ.	:Devlet Su İşleri
D.P.T.	:Devlet Planlama Teşkilatı
EKK	:Ekonomi Koordinasyon Kurulu
GABB	:Güneydoğu Anadolu Belediyeler Birliği
İÖÖ	:İlköğretim Okulu
İŞGEM	:İş Geliştirme Merkezi
İTÜ	:İstanbul Teknik Üniversitesi
JİCA	:Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı
KAF	:Kuzey Anadolu Fay Hattı
KENTGES	:Kentsel Gelişme Stratejisi
KKTC	:Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Km	:Kilometre
Kva	:Kilovat
KOSGEB	:Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
Mva	:Megavat
SGK	:Sosyal Güvenlik Kurumu
SODES	:Sosyal Destek Programı
STK	:Sivil Toplum Kuruluşu
TEB	:Türkiye Ekonomi Bankası
TEDAŞ	:Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
TOBB	:Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TOKİ	:Toplu Konut İdaresi
TÜSEV	:Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
UDSEP	:Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı
UMKE	:Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri
YURTKUR	:Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu
YYÜ	:Yüzüncü Yıl Üniversitesi
VAKASUM	:Van Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezi

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1: 1980-2012 Tarihleri Arasında Türkiye’de Meydana Gelen Depremler	16
Çizelge 2.2 : 1980-2012 Döneminde Türkiye’de Meydana Gelen Yıkıcı Depremler	17
Çizelge 3.1: Depremde Erciş’e Gelerek Hizmet Veren Sağlık Personeli Sayısı	25
Çizelge 3.2: Erciş’te Kurulan Aş Evleri ve Dağılan Sıcak Yemek Listesine Ait İstatistikler.....	26
Çizelge 3.3: AFAD Kaynaklı Erciş’e Yapılan Ödemeler	27
Çizelge 3.4: Erciş’ te Az Hasarlı Binalar İçin Yapılan Ödemeler	28
Çizelge 3.5: Depremdeki Ölü ve Yaralı Durumu	28
Çizelge 3.6: Bölgeye İlk 6 Saatte Gönderilenler	29
Çizelge 3.7: İlk 24 Saatte Gönderilenler	30
Çizelge 3.8: Bölgeye Gönderilen Yardımlar Toplamı	31
Çizelge 3.9: Van Harcama Dağılım Tablosu.....	32
Çizelge 3.10: Geçici Barınma	33
Çizelge 3.11: Van Depremi Sonrası Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Yapılan Gözlemsel İnceleme Sonuçları	35
Çizelge 3.12: Eğitim Şubesinin Yapmış Olduğu Eğitim Çalışmaları - 1	38
Çizelge 3.13: Eğitim Şubesinin Yapmış Olduğu Eğitim Çalışmaları - 2.....	38
Çizelge 3.14: Şube Psikologlarının Konteynir Kentlerde Yaptıkları Görüşme Sayıları	40
Çizelge 3.15: Çadır ve Konteynir Kentlerde Dağıtılan Malzemeler ve Sayıları.....	41
Çizelge 3.16: İçme Suyu Analiz Sonucu Değerlendirilmesi.....	41
Çizelge 3.17: Bulaşıcı Hastalıklar Şubesi Mobil Ekiplerinin Hizmet Detayları	42
Çizelge 3.18: Deprem Sonrası Okulların Durumu.....	45
Çizelge 3.19: Deprem Sonrası Okulların Durumu.....	46
Çizelge 3.20: Deprem Sonrası Öğrenci Durumu.....	47
Çizelge 3.21: Deprem Sonrası Kalan Öğrenci Sayısı	47
Çizelge 3.22: Kalan Öğrencilerden Okula Devam Edenlerin Sayısı.....	47
Çizelge 3.23: Kalan Öğretmen Sayısı.....	47
Çizelge 3.24: Raporlu, İzinli v.b. Öğretmen Sayısı.....	48
Çizelge 3.25: Deprem Nedeni İle Taşınan ve İkili Öğretim Yapılan Okul Sayısı.....	48
Çizelge 3.26: İkili Okul Sayısı	48
Çizelge 3.27: Okul, Derslik, Pansiyon v.b. Yapılması için Protokol Yapılan Özel Sektör ve Şahıslar	48
Çizelge 3.28: 09.02.2012 Tarihi İtibariyle Yapılan Yardımlar Tablosu.....	52
Çizelge 3.29: 23 Ekim 2011 Tarihinden İtibaren Aile Sosyal Politikalar Van İl Müdürlüğüne Yapılan İşlemler.....	52
Çizelge 3.30: Alan Taraması Neticesinde Barınma Koşullarına Yönelik Çalışmalar	53
Çizelge 3.31: Alan Taraması Neticesinde Psiko – Sosyal Desteğe Gereksinim Duyan Bireylere Yönelik Çalışmalar	53

Çizelge 3.32: Alan Taraması Neticesinde Acil Müdahale Gerektiren Sağlık Sorunlarına Yönelik Çalışmalar.....	54
Çizelge 3.33: Sosyal Hizmet Merkezlerinde Çadır Kent Sakinlerine Yönelik Çalışmalar	55
Çizelge 3.34: Çocuk ve Gençlere Yönelik Yapılan Faaliyetler	55
Çizelge 3.35: Kadına Yönelik Faaliyetler	56
Çizelge 3.36: Yetişkin Erkeklerle Yönelik Faaliyetler	56
Çizelge 3.37: Yapılan Aile Ziyaretleri.....	56
Çizelge 3.39: Dsi Tarafından Bölgeye Tahsis Edilen Araç Türleri ve Sayıları	67
Çizelge 3.40: Van İli Merkez İlçe Köylerinde Tamamlanan Kesin Hasar Tespiti Sonucunda İcmallere Yansıyan Tespit Sayıları ve Hasar Oranları	79

**2011 VAN DEPREMİNDE
MERKEZİ VE YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ
ÖZET**

23 Ekim 2011 tarihinde meydana gelen Van-Erciş merkezli deprem ve 9 Kasım 2011 tarihinde meydana gelen Van-Edremit merkezli deprem; Van ili merkezinde, ilçelerinde ve çevresinde çok kuvvetli bir şekilde hissedilmiştir. Ayrıca bölgede yıkıcı hasarlara da neden olmuştur. Çok sayıda can kaybına da yol açmıştır. 23 Ekim ve 9 Kasım 2011 depremlerinde toplam 644 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, 1.966 vatandaşımız yaralanmış, 252 vatandaşımız ise enkazdan sağ olarak kurtarılmıştır.

Ülkemizde afet yönetiminin tek elde toplanarak eşgüdümün sağlanması, afet politikalarının gözden geçirilerek olası afetlere karşı daha dikkatli ve hazırlıklı olunması, afet sonrası yönetimde olan bireylerin daha profesyonel davranarak afetin olası etkilerini minimize etmesi, Van Depremi sonrası gerek merkezi, gerekse yerel yönetimler bazında yapılanlar/yapılamayanlar irdelenerek ve fay hattı üzerinde bulunan ülkemizin olası diğer afetlere karşı hazırlıklı olunmasının sağlanması gerekmektedir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde afet yönetiminden, ikinci bölümde Van depreminden, deprem anı ve sonrasında yönetim birimlerinin yapmış oldukları çalışmalardan bahsedilmiştir. Yapılan çalışmalar ait belgeler birleştirilerek birtakım sonuçlara ulaşılmış ve bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Van Depremi, Afet Yönetimi, Yerel Yönetimler

**2011 VAN EARTHQUAKE IN
CENTRAL AND LOCAL GOVERNMENT ROLE
ABSTRACT**

October 23, 2011 earthquake that occurred in Van-Ercis centered and 9 November 2011 earthquake that occurred in Van-Edremit-based; In the center of Van, in and around the county was felt very strongly. Also in the area was also cause devastating damage. Has also led to loss of many lives. October 23 and November 9, 2011 a total of 644 citizens lost their lives in the earthquake, 1,966 citizens were injured and 252 were rescued alive from the debris of our citizens.

In our country, disaster management from one source are gathered together to ensure coordination, disaster policies by reviewing the possible disaster more carefully and to be prepared, post-disaster management of individuals who are more professional acting disaster potential impacts to minimize the Van earthquake victims both the central and local governments on the basis of those made / unachievable and assessed and located on the fault line of our country is to ensure preparedness against possible other disasters.

This disaster management in the first part of the study, in the second part of the Van earthquake, earthquake and the work they have done after the administrative units have been mentioned. Studies of documents by combining a number of conclusions were reached and made some suggestions.

Keywords: Van Earthquake, Disaster Management, Local Governments

1.GİRİŞ

Doğal afetler, özellikle de depremler, geçmişten günümüze devamlı olarak, toplumları ve kamu düzenini bir şekilde etkilemiş ve gerek neden oldukları maddi ve manevi kayıplar, gerekse kamuoyunda sebep olduğu korku sebebiyle üzerinde ciddi araştırmalar yapılması gereken olgulardır.

Doğal afetlere yönelik önleme, zararların azaltılması, iyileştirme çalışmaları, yapıların denetlenmesi, şehirleşme kavramı, insanların bilinçlenmesi gibi konuları da içeren pek çok alanın ciddi biçimde ele alınması gerekmektedir.

Doğal afetlerde yerleşim yerlerinin ve şehirlerin planlanmasında afet riski ve zararlarının azaltılması planlanırken, afet öncesinde ve sonrasında yapılanlar pek çok farklı bilim alanlarının ortak çalışma alanıdır.

Doğal afetler, hem ortaya çıkış şekilleri, hem de sonuçları nedeniyle kamu yönetimi için oldukça önemlidir. Afet öncesinde ve sonrasında kamunun yararının gözetilmesi, afete ilişkin pek çok temel konu, hem merkezi, hem yerel kamu kurumları ile kamu yönetiminin temel konuları afette kamu yönetimini oluşturmaktadır. Günümüzde doğal afetlerde hakim olan yaklaşım, afet öncesinde hazırlık, afet riskinin azaltılmasına ve afet anında koordinasyona ağırlık verilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında afet sonrası müdahalede etkinlik açısından koordinasyon ve insan kaynaklarındaki güç, afet sonrası çalışmalarının da gücüne ve etkinliğine işaret etmektedir.

Bu çalışmada da Van Depremi sonrasında yönetim birimleri tarafından yapılanlar/yapılamayanlar irdelenecek ve ileride olması muhtemel afetlerde nasıl davranılması gerektiği üzerinde durulacaktır. Van Depremi sonrası yönetim birimleri tarafından gerçekleştirilen çalışmalar tek bir kaynaktan toplanarak Van Depremi sonrası Afet Yönetiminin artıları ve eksileri ortaya çıkartılacaktır.

2.AFET (DEPREM) YÖNETİMİ

2.1.Afetler

Kelime kökeni Arapçadan gelen afet kelimesinin anlamı büyük felaket, yıkım, bela anlamına gelmektedir (Yılmaz, 2004).

Afetler doğal, teknolojik ya da insan kaynaklı, toplulukları olumsuz etkileyen, günlük yaşamı ve kişilerin olağan faaliyetlerini durdurabilen veya kesintiye uğratabilen, fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplara neden olan olaylardır.

Afet insanları sonuçları ile ilgilendirir. Çünkü bir afetin büyüklüğü insanlar için sebep olduğu can ve mal kayıpları ile ölçülür (Kadioğlu ve Özdemir, 2005). Afetler insanlara ve insanların hayatlarını devam ettirdikleri çevreye ciddi zararlar verir. Afetler karşısında gerek insanlar gerekse kamu çareler üretmek veya önlemler almak konusunda çaresiz kalmaktadır. Özellikle afetler başladıktan sonra insanlar önleyici herhangi bir şey yapamamaktadır.

Afetler doğa olaylarıdır. Kimi zaman ekosistemde geri dönüşü olmayan yıkımlara hatta yok olmaya neden olmaktadır. Afetler insanların sosyal, ekonomik, kültürel etkinliklerini aksatan, durduran, ölümlere ve maddi hasarlara sebep olan olağanüstü olaylardır (Koç ve diğ., 2005). Sonuç olarak afetler toplumsal yıkımlara yol açabilen çok büyük olaylardır

Afetlerin sonuçları hemen ve doğrudan gözlenebileceği gibi uzun zaman sonra da görülebilir. Afetlerin sonuçları hemen ortaya çıkabilir veya belli bir süre geçtikten sonra, dolaylı olarak ortaya çıkabilir. Sel, deprem, heyelan, çığ vb. afetler etkilerini hemen gösterirken; kuraklık gibi afetlerin sonuçları ise uzun vadede ve dolaylı olur (Özcan, 2011).

2.1.1.Doğal afetler

Doğal afetler aniden veya belirli bir süreç içinde ortaya çıkar, yerel toplulukların olağan yaşamı olumsuz etkiler, aksatır veya bozar. Bu afet türüne örnek depremler, su baskını, yer kayması, çığ ve kaya düşmesi gibi doğal olaylar örnek olarak verilebilir (Keleş, 2004).

Örneklerden görüldüğü üzere doğal afetler daha çok meteorolojik olaylardır. nlenmesi ya da sonucunda çıkan zararların en az seviyeye indirilmesi için koordinasyonlu erken uyarı sistemlerinin ve meteorolojik gözlem ağının geliştirilmesi gerekir (Eminoğlu vd., 2007).

2.1.1.1. Deprem

Deprem yeraltındaki çatlamaların ve kırılmaların oluşumu sırasında yer yüzeyinin sarsılmasıdır. Yer kabuğunu meydana getiren kayalarda doğal etkenler sonucunda, yer içinde ani kırılmalar oluşur, kırılmalar sonucu oluşan titreşimlerin yayılması dalgalar halinde olur, iletildikleri ortamları ve yer yüzeyini sarsar. Bu olay depremdir (Alaağaçlı, 2006). Depremler yanardağların püskürme durumuna geçmesi nedeniyle de oluşabilir. Depremlerin süresi saniyelerle ölçülür ancak etkisi son derece dehşetli ve büyüktür.

Büyük şiddetli depremlerin öncesinde veya deprem olduktan sonra depremler olur. Bu depremler şiddeti büyük depremin hemen öncesinde oluyorsa ve şiddetli değilse bu depremlere nc depremler denir. şiddeti büyük depremin hemen sonrasında oluyorsa ve şiddetli değilse bu depremlere de artçı depremler denir. Bu tür depremlerin faydası ise kırılan yer altı tabakalarının yerleşmesini sağlamaktır ve bu nc ve artçı depremler uzun süre devam eder (ODTÜ, 1999).

Oluşma sıklığı ve açtıkları hasarlar ile depremler ülkemizde gerçekleşen doğal afetler listesinin en başında yer alır. Ülkemizde kayda alınmış en önemli depremlerin meydana gelmesindeki dünyadaki faal faylardan biri olan Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF) en önemli etkendir (Başbuğ, 2007).

Deprem, doğal afetlerin içinde ülkemiz için en korkutucu doğal afet çeşididir. Kentleri, kasabaları yıkar, yok eder, çok fazla sayıda insanın ölmesine ve yaralanmasına neden olur (Akyel, 2000).

Ülkemiz de dünyadaki aktif deprem kuşaklarından birisi üzerindedir. Bu durumda ülkemizde, depremlerde can ve mal kayıplarının büyüklüğü gelişmiş ülkelere göre daha fazladır (Dağdeviren, 2007).

1999'da yaşanan iki büyük Marmara depremi ve 2011 yılında yaşanan Van depremi çok ciddi tehditlere neden olmuş depremlerdir ve sonuçta tarih boyunca depremlerin insanı olumsuz yönde etkileyen en büyük doğal olaylar bu örneklerle de görülmektedir (Olgun, 2006).

2.1.1.2. Çığ

Dağdan koparak ilerleyen, ilerledikçe büyüyen kar kütesidir. Genelde de dağlık, eğimli, bitki örtüsü olmayan arazilerde oluşur. Vadilerin yamaçlarında tabakalar halinde biriken kar kütleleri, iç ve dış kuvvetlerin etkisiyle vadi tabanına doğru hızla kayarak ilerler (Olgun, 2006). Çığ kütesinin içinde kayaç, toprak veya buz parçaları bulunur. Çığ oluşması için kar yağışının olağan durumundan fazla olması, yamaca yağması, yağın tutan desteğin yok olması, deprem gibi dışarıdan etki eden bir sarsıntının oluşması gerekmektedir (Gürer ve Yavaş, 1994).

2.1.1.3. Heyelan

Doğal kaya, zemin, yapay dolgu maddesinden oluşan zemin ile, bunlardan oluşmuş döküntülerden ve topraktan meydana gelen malzemenin yerlerinden ayrılarak, yer çekiminin de etkisiyle, yamaç boyunca aşağı doğru ve dışa doğru yer değiştirmesi, hareket etmesi olayıdır (Şahin ve Sipahioğlu, 2003).

Heyelanların oluşma süreleri farklılık gösterebilir. Oluşma süresi çevre şartlarına bağlı olarak değişir. Saniyelerle ifade edilebilecek kısa zaman diliminde gerçekleşebileceği gibi uzun süre sonunda da gerçekleşebilir. Bu süreyi tahmin edebilmek ve heyelanın ne sıklıkta olacağını tahmin edebilmek oldukça zordur (www.learn-hazards.org/2.php).

Heyelanlar yeryüzünde çok sık meydana gelen doğal afetlerdir. Eğimlerin fazla olduğu sahalarda heyelan olma riski fazladır. Heyelan fay yamaçları ve dik eğimlerde kendiliğinden oluşabilir. Bunun yanında insanların yaptığı yol kazıları, kanal açması, maden kazıları, buradan çıkan toprakların yamaçlara boşaltılması gibi olaylarda heyelan oluşumunun nedenleri arasındadır. Heyelanlar keskin yamaçlarda olur ve kayan toprak hızla ilerler sonuçta yerleşim bölgelerini de etkiler. Sonuç olarak kısa zamanda yıkıcı büyük afetlere neden olur. Heyelan oluşmasında bir diğer neden de eğimi çok fazla olan arazilerin suya doymasının ve bitki örtüsünün önemli ölçüde etkisi vardır (Olgun,2006).

2.1.1.4. Sel

Belli bir bölgedeki toprağı tamamen veya bir bölgesini belli bir süre için su altında bırakan, aniden gelişen, büyük, düzensiz su akıntılarına sel denir (TDK, 2014). Seller kuvvetli ve uzun süreli yağışlar, kar erimesi sonucu oluşan kuvvetli ve tehlikeli akışlar ya da drenaj kanallarının tıkanması gibi nedenlerle nehir yataklarının taşması sonucunda oluşan su baskınlarıdır (Alağaçlı, 2006).

Sel baskınlarında aşırı yağış ve karların hızlı erimesi ile kara parçaları geçici biçimde sular altında kalır. Bunun yanında seller fırtınalar, heyelanlar, depremler ve barajların yıkılmasıyla da oluşabilirler. Sel felaketinin sonuçları en az hasarla atlatılabilir. Sel olayını göz önünde bulundurarak ve alt yapı durumlarını dikkate alarak yerleşim yerlerini kurmak sel felaketinin sonuçlarının faciaya dönüşmesini engelleyebilir (AFAD, 2007).

2.1.2. İnsan kaynaklı afetler

İnsan kaynaklı afetler doğal ya da meteorolojik durumlar dışında insanların tedbirsiz davranması nedeniyle veya yaptıkları hatalarıyla ortaya çıkan afet türlerine insan kaynaklı afetler denir. Bu tip afetlere; uçak kazaları, büyük çapta trafik kazaları, nükleer facialar, biyolojik ve kimyasal silahların etkilerinin sonuçları örnek olarak gösterilebilir (Akdağ, 2002).

Bireysel gerçekleşen saldırılar, büyük kayıplarla sonuçlanan uçak kazaları, araç kazaları, savaşlar, terör saldırıları, kimyasal madde kazaları, insanlardan kaynaklanan afet olaylarına örnektir (Yılmaz, 2003).

Kişileri rehin alma, bombalama, intihar eylemleri, uçak kaçırma, çatışmalar, siber terör ve kitle imha silahları ile teröre karşı önlemler de insan kaynaklı afetlere örnektir (Çitlioğlu, 2006). İnsan kaynaklı hatalar önemlidir. Çünkü yanlış yapılmış bir deneyin korkunç sonuçları ve gerekli tedbirler alınmayan bir olayın geri dönüşü oldukça güç olan çok ciddi sonuçlara yol açtığı bilinmektedir (Bozkurt, 2010).

2.2. Afet (Deprem) Yönetimi ve Aşamaları

Afet yönetimi içerisinde birbirine bağlı aşamaları barındıran bir süreç yönetimidir. Bu süreçte; afetlerin oluşmasından önce hazırlıklı olunması, afetlerin önlenmesi amacıyla gerekli çalışmaların yapılması, afet meydana geldiği anda oluşan zararların azaltılması çalışmaları, o aşamada etkili bir kurtarma operasyonunun gerçekleştirilmesi, afet sonunda verilen ilk yardım hizmeti, yeniden inşa için gerekli

çalışmaların yapılması, barınma, gerekli olan insan gücü, donanım, malzeme ve para gibi bileşenlerin etkin ve planlı kullanılması gibi çalışmalarını kapsamaktadır (Ergünay, 1977).

Afet yönetimi aynı zamanda afete müdahale döneminden bir sonraki afete kadar geçen sürede, afetten korunma ve afeti önleme amacıyla alınması gereken bütün tedbirleri kapsar.

Afet yönetimde en önemli amaçlardan biri de afet sonrasında karşılaşılan kayıpların azaltılmasıdır (Balamir, 2007).

Afet yönetiminin tek amacı insanları enkazdan kurtarmak, hastaneye götürmek ve afet yerine müdahale çalışmalarını yapmak değildir. Modern afet yönetiminin amacı afet olmadan önce var olan riskleri azaltmak ve kişileri olabilecek tüm tehlikelerden korumaktır (Kadioğlu, 2008).

1991 yılında Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan Afet Yönetimi El Kitabına göre afet yönetimi şu unsurları içermektedir:

- Afetlerin olabilecek sonuçlarını azaltmak, afetlerin oluşabilirliğini azaltmak için tedbirler almak, afetlerin sonuçlarının ekonomik yönlerini dikkate almak ve tüm bu planlamaların yürütülmesini sağlamak,
- Olası bir afete karşı ikaz ve hazırlık düzenlemeleri yapmak, uyarı ve hazırlık dönemleri için ve afetin sonuçları için en etkili acil durum tedbirlerinin düzenlenmesini sağlamak,
- Sel baskını, göçük, kıtlık gibi yavaş seyirli afetlerde hem bölgenin hem de bölgede yaşayan insanların durumunu tespit ederek çözüm üretmek ve gerekli tedbirleri gereken zamanda uygulamak,
- Hayat kurtarmak için afetin hemen ardından hızlı bir şekilde yardıma bulunmak,
- Afet sonrasında gelişmeyi teşvik etmek, bölgedeki iyileştirme çalışmalarını hızlandırmak, hızlandırmak için yapılacak önlemleri hızlı bir şekilde belirlemek.

Afetler toplumun koordineli bir biçimde hazırlıklı olması gereken en önemli sorunlardan biridir. Çünkü birçok defasından afet bölgesine organize olmayan şekilde yardım etme girişiminde bulunulması, belirli ve uygulanabilir bir afet planının olmaması ve afet sırasındaki yetki kargaşası afet yönetimini güçleştiren etmenler arasındadır.

2.2.1.Afet(Deprem) Öncesi

Afet planlaması eldeki kaynakların tespit edilmesi, ihtiyaçların tespit edilmesi, ihtiyaçların hesaplanması, tahmin edilmesi, kaynaklarla ihtiyaçların karşılaştırılması, ihtiyaçların ne kadarının karşılandığının tespit edilmesi, iş planlarının ve afet senaryolarının oluşturulması işlemlerinden oluşmaktadır (Akdur, 2001).

Gerçekleşmemiş ama her an gerçekleşebilecek herhangi bir afete karşı alınan afet önleme mekanizmasına afet öncesi yönetim denir.

İnsan sağlığını olumsuz yönde etkileyebilecek, hatta ölümlere ve mal kayıplarına sebep olabilecek çeşitli afetler meydana gelmeden önce, bu afetlere karşı belli başlı tedbirlerin alınması gerekmektedir. Afet öncesi aşama adı verilen bu süreç, afet yönetim sürecinin ilk aşamasıdır.

Afet öncesi aşamasının temel amaçları şunlardır (Ergünay, 2000):

- Afetlerden önce toplumun olası afetlerden olabilecek en az hasarla ve fiziksel kayıplarla atlatabilmesi için gerekli her türlü teknik, tüzel ve yönetsel önlemlerin alınması;
- Afetlerin mümkünse önlenmesi, mümkün değilse ilk yardım çalışmaları, kurtarma çalışmaları, iyileştirme çalışmalarının mümkün olan en hızlı, en etkili ve en verimli şekilde yapılması.
- Afet sonrasında çıkan zararların en aza indirilmesi için çalışmaların ülkenin kalkınma planlarının her basamağına dahil edilmesi ve bu sayede var olan afet tehlikesinin artmasının önlenmesi ve böylelikle devam eden kalkınmanın yakalanması,
- Afetlerin sonuçlarından en zararlı etkilenilmesi için toplum gerekli bilgiler yeterli kadar verilmeli ve afet bilinci oluşturulacak eğitici programlar sunulmalıdır.

Afet nedeniyle ortaya çıkabilecek zararların azaltılması ve buna yönelik yapılan çalışmaların ülke refahının dikkate alınması, bu dikkat ve itina ile yapılan çalışmaların, afet riskini azaltarak sürdürülebilir bir kalkınmayı yakalanması, afet öncesi ve afet sonuçları yüzünden afet sonrası için atılması gereken öncelikli adımdır. Afet öncesi yönetimde, zarar azaltma ve hazırlıklı olma safhaları yer almaktadır (Alağaçlı, 2006).

Zarar Azaltma: Zarar azaltma afet oluşmadan önce olan müdahalelerin başında gelir. Bu aşamada yürütülen uygulamalar hem ülkenin, hem bölgenin, hem yerleşme birimlerinin alanında uygulanır (Can, 2005). Zarar azaltma aşamasında, afetle ilgili

birçok kurum ve kuruluşların ayrıca birçok meslek topluluklarının belli amaçlar doğrultusunda çok yönlü işbirliğinin ve koordinasyonu ile uzun vadeli ve sürekli olan çalışmaları kapsar (Ergünay, 2005).

Önceden Hazırlıklı Olma: Bu aşamada afet oluşmadan önce krize hazır duruma gelinilir. Zarar azaltma çalışmaları afetleri tamamen önleyemeyeceği, dolayısıyla olası bir afete karşı her zaman hazırlıklı olmak gerektiği düşüncesinin ürünüdür. Önceden hazırlıklı olma aşaması olabilecek bir afette meydana gelebilecek kayıpların ve tehlikeli durumların önüne geçmek için ilk önce tehlike altında olan canlılar risk altından kurtarılmalıdır. Kayıplar varsa bulunmalıdır, arama kurtarma ekiplerinin yetenekleri geliştirilmeli, acil yardım ihtiyaçları karşılanması için gerekenler yapılmalıdır (Gülkan, vd., 2002).

Bu aşama olası afetlerin tam olarak önleyemeyeceği gerçeğinin ve aynı zamanda, bir afete karşı her şekilde tedbirli ve hazırlıklı olma gereğinin bir sonucudur (Alağaçlı, 2006).

Önceden hazırlıklı olma aşamasında yapılacak başlıca işler şunlardır (Güler, 2011):

- Afet aşaması için acil yardım planları oluşturularak, afete müdahale edecek ekipler belirlenir ve malzeme- ekipman gibi yardımcı öğeler doğru noktalara yerleştirilir,
- Arama-kurtarma olanakları hem enkaz altındakiler için hem de tehlike durumunda oluşabilecekler için geliştirilir,
- Felaketten hemen sonra ihtiyaç duyulacak olan barınma ve sağlık gereksinimleri için acil afet stokları bulundurulur,
- Gerekli donanım ve eğitim bütün kuruluşlarda maksimum düzeyde verilir,
- Çeşitli antrenmanlar ve tatbikatlar yardımıyla hazırlanan uygulamalar sınanır,
- Afetle karşılaşabilecek gruplar ve toplum bu konularda eğitilir,
- Afetten önce gerekli olan yasal, teknik ve yönetsel önlemler alınarak insanların en az zararla bu olayı atlattıkları sağlanır,
- Mümkün olduğu kadar afetin önlenmesine, diğer hallerde ise en etkin ve verimli kurtarma ve iyileştirme çalışmalarının yapılmasına dikkat edilir,

- Afet zararlarının azaltılması çalışmalarının ülke kalkınmasının her aşamasında dikkate alınması ve bu aşamalara dâhil edilmesi, böylelikle afet riskinin azaltılması ve sürdürülebilir kalkınma trendi yakalanmaya çalışılır.

2.2.2. Afet(Deprem) anı

Afetin hemen sonrasında en hızlı ve koordineli(eşgüdümlü) bir şekilde afet bölgesine ulaşmak gerekir. Afet durumunun ve sonucunda ortaya çıkan ihtiyaçların hızlıca belirleme, çok yönlü iletişim kurma, yeterli sayıda ve ihtiyaç olan araç- gereç ve eğitilmiş kişileri afet yerine hızla ulaştırma, acil sağlık hizmetleri ve günlük yaşam destekleri ekiplerini temin etme çalışmalarını kapsar.

Afetler yerel olaylardır. Bu nedenle afetlere yapılacak acil müdahale de yerel güçlerin kontrolündedir ve yapılan ilk acil müdahaleler yerel kaynaklarla yapılır. Afetlerde bu kaynaklar zarar görmüşse veya yeterli değilse komşu ve ya üst düzeyden müdahale hiyerarşik bir düzen içinde yapılır (Çeber, 2005).

Afet anında yapılan bir yönetim uygulaması yaşanan bir afete anında müdahale edilmesini gerektiren bir süreçtir. Bu yönetim şeklinde, amaç afetin meydana gelmesinin ardından, acil müdahale edip en fazla sayıda afetzedeyi kurtarmayı, akabinde doğabilecek ek bir tehlike ve risklerden insanın canını ve malını korumayı, ayrıca bütün hayati ihtiyaçları tedarik etmeyi ve her şeyin normalleşmesini sağlamayı amaçlayan bir yönetim şeklidir (Alağaçlı, 2006).

Afet anında yapılan başka bir afet yönetim uygulaması da kurtarma ve ilk yardım çalışmalarıdır. Kurtarma ve ilk yardım aşamasının en temel hedefi ve birkaç faaliyeti şu şekildedir (Olgun, 2006):

- Ana hedefi, olabilecek en kısa sürede, en fazla insanın hayatını kurtarmak, yaralananların tedavisini sağlamak ve bölgedeki su, yiyecek, giyecek, ısınma, barınma, korunma gibi hayati ihtiyaçları en kısa sürede en uygun yöntemlerle karşılamaktır.

- Haber alma, düzenli ulaşımın sağlanması,
- Arama-kurtarma, ilk yardım ve tedavi yollarının belirlenmesi,
- Çevre sağlığı ve koruyucu hekimlik hizmetleri,
- Geçici iskân ve gerekli tahliyelerin sağlanması,
- Güvenliği sağlayarak, tehlikeli yıkıntıların kaldırılması,
- Yangınlar, patlamalar ve bulaşıcı hastalıklar gibi ikincil afetlerin önlenmesi, gibi birçok faaliyet bulunmaktadır.

2.2.3. Afet(Deprem) sonrası

Bir afet oluştuktan sonraki aşamada uzun vadede barınma ve de normal hayata geçiş için alınan tedbirler afet sonrası aşama sürecinin içeriğini oluşturmaktadır (Geray, 1977). Bu tedbirler (Ergünay, 2000) :

- Mümkün olduğunca fazla insanı kurtarmak ve onları sağlıklarına kavuşturmak,
- Afetlerin sonucunda olabilecek yeni tehlike ve risklerden insanların canını ve malını korumak,
- Afeti yaşayan topluluğun hayati ihtiyaçlarını mümkün olan en kısa zamanda karşılamak ve yaşamlarını bir an önce normal hale getirilmesini sağlamak,
- Afetin sonucunda ekonomik ve sosyal kayıpların en düşük düzeyde kalmasını ve iyileştirme çalışmalarını yapmak,
- Afetten etkilenen topluluklar için güvenli ve gelişmiş yeni bir yaşam çevresi oluşturmaktır.

Afet sonrası yönetim süreci iyileştirme ve yeniden inşa uygulamalarının yer aldığı afet yönetim aşamasıdır.

İyileştirme aşamasının farklı tanımları vardır. İyileştirme aşaması, genel açıdan bakıldığında, altyapıyı, halkın sosyal ve ekonomik yapısını ve afetin o kaotik ortamını normale dönüştürmek için harcanan çabalar bütünüdür (Olgun, 2006).

Afet sonrasındaki iyileştirme çalışmaları afet gerçekleşikten hemen sonra başlar, süresi afetin şiddetine göre değişir. Afet sonrasındaki iyileştirme basamağı kişilerin, iş sahiplerinin, yerel birimlerin, yönetsel alt yapının günlük olağan işlerini yürütebilmesi ve ileride olabilecek muhtemel afetlere karşı hazırlıklı ve dayanıklı olması demektir.

İyileştirme aşamasında insanların yaşanan felaket öncesinde yaşadığı şartlardan daha kaliteli standartlara ulaştırılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda; su, ulaşım, elektrik, haberleşme, sosyal aktiviteler, kanalizasyon, eğitim, sağlık, geçici veya sürekli barınma gibi alanlarda iyileştirme çalışmaları yapılmaktadır (Ergünay, 2005).

Afet sonrası dönemin bir diğer aşaması da yeniden inşa aşamasıdır. Afet yüzünden bozulan sosyal, ekonomik yapılar ve afete uğrayan insanların psiko-sosyal yaşantısının en azından afetten önceki döneme yükseltilmesi hatta afetten önceki dönemden de yukarıya çıkarılması için yapılan çalışmalardır (Alağaçlı, 2006).

Yeniden inşa aşamasında şu çalışmalar yapılmaktadır (Şengezer ve Kansu, 2001):

- Afetin gerçekleştiği yapı sisteminin güçlendirilmesi,
- Programlar hazırlanarak uluslararası afet yardımlarından en uygun düzeyde yararın sağlanması,
- Gelecekteki afet deneyiminin bilgi birikiminin oluşturulması için bilimsel çalışmaların desteklenmesi,
- Gelişme stratejisi ve programların oluşturulmasıdır.

Yeniden inşa döneminde afetlerin etkilerinin azaltılmasına yönelik gelişmelerin planların yapıldığı aşamadır. Yeniden inşa aşaması afet yönetiminin bu son basamağıdır. Bu basamakta dikkat edilmesi gereken iki önemli unsur vardır (Olgun, 2006):

- Afetin gerçekleştiği yere yönelik olarak fiziki planlamanın her aşamasında afet faktörünün daima hatırdta bulundurulmasıdır. Bu hususta, potansiyel afet tehlikesinin ve etkisinin önlenmesi ya da azaltılması ve afet sonrası yeniden yerleşme ve yapılanma faaliyetlerinin kolaylaştırılması planlanma sürecinde yer almaktadır.

- Yapıların afet etkilerine dayanıklı olarak inşa edilmesidir. Bunun için yapı hafif planda, basit ve simetrik olmalıdır. Aynı zamanda yapıda yükseklik boyunca simetri ve düzenlilik olmalıdır ve yapı yüksekliği boyunca kısa kolon ve yumuşak kat oluşumuna izin verilmemelidir.

Afet yönetimi ve koordinasyonun sağlanması kriz ve afet yönetiminin en önemli unsurudur. Koordinasyonun sağlanması da ancak etkili bir iletişimin sağlanması ile gerçekleşir (İsbir ve Genç, 2008). Etkili iletişim için de bilişim teknolojilerinden faydalanılmalıdır (Tunçkanat vd., 2005).

Afet yönetim disiplinini oluşturmak için gerekli çalışmaların yapılması gereklidir ve önemlidir. Bu disiplini sağlamak için önce planlamanın yapılması, sonra organizasyon sistemli faaliyet sürecinin oluşturulması, ardından koordinasyon ve komutayı sağladıktan en son basamakta da afetin neticelenme durumuna göre kontrol sağlanması çalışmaları yapılmalıdır (Satılmışoğlu, 2001).

2.3.Afet Yönetimine İlişkin Mevzuat

2.3.1.Yasal mevzuat

Anayasanın 119. Maddesinde yer alan Tabii Afet ve Ağır Ekonomik Bunalım Sebebiyle Olağanüstü Hal İlanı ile ilgili madde şu şekildedir: Doğal afetler, ağır ekonomik bunalım, tehlikeli salgın hastalıklar hallerinde Bakanlar Kurulu, Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanarak, ülkenin bir veya birden fazla bölgesinde veya bütün ülkede altı aylık süreyi geçmemek üzere olağanüstü hal ilân edebilir (<http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>).

Anayasanın 120. Maddesinde yer alan Şiddet Olaylarının Yaygınlaşması Ve Kamu Düzeninin Ciddi Şekilde Bozulması Sebepleriyle Olağanüstü Hal İlanı ile ilgili madde Ek 1’de yer almaktadır (<http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>).

Anayasanın 122. Maddesinde Yer Alan Sıkıyönetim, Seferberlik ve Savaş Hali ile ilgili madde Ek 2’de yer almaktadır (<http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>).

Konuya ilişkin kanun maddeleri ve açıklamaları Ek 3’de, yönetmelikler Ek 4’de yer almaktadır.

2.3.4.Planlar

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967): Birinci beş yıllık kalkınma planında afet konusuna, afetlerin yol açtığı problemlere, uygulanması gereken politikalara ve alınması gereken tedbirlere dair hiçbir konuya değinilmemiştir.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972): İkinci beş yıllık kalkınma planında afet konusuna, afetlerin yol açtığı problemlere, uygulanması gereken politikalara ve alınması gereken tedbirlere dair hiçbir konuya değinilmemiştir.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977): Üçüncü beş yıllık kalkınma planında afet konusuna, afetlerin yol açtığı problemlere, uygulanması gereken politikalara ve alınması gereken tedbirlere dair hiçbir konuya değinilmemiştir.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983): Dördüncü beş yıllık kalkınma planında ilk kez afet konusuna değinilmiştir. Burada afetin sonuçlarının, afet olmadan önce alınabilecek önleyici ve koruyucu önlemlerle azaltılabileceği belirtilmiştir. Bu önlemlerin arasında imar planlarının daha işlevsel hale getirilmesi, yapı malzemesinin ve teknolojisinin kalitesinin artırılması, yerleşme ve yapılaşmaların denetlenmesi gereği vurgulanmış, aktif deprem kuşakları içerisinde

olan Türkiye'de her yıl önemli ölçüde can ve mal kayıplarına neden olduğu belirtilmiştir (www.dpt.gov.tr).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989): Beşinci beş yıllık kalkınma planında afet konusuna, afetlerin yol açtığı problemlere, uygulanması gereken politikalara ve alınması gereken tedbirlere yeterince değinilmemiştir. Değinilen konu birinci derecede afete maruz bölgelerde yer alan köylere öncelik verilerek, köy konutlarının ıslahına yönelik eğitim, uygulama ve teşvik faaliyetlerinin hızlı bir şekilde yürütülmesidir (www.dpt.gov.tr).

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994): Altıncı beş yıllık kalkınma planında afet konusuna, afetlerin yol açtığı problemlere, uygulanması gereken politikalara ve alınması gereken tedbirlere ayrıntılı yer verilmiştir. Öncelikle depremlerin ve diğer doğal afetlerin neden olduğu problemlere, onların azaltılmasına ve önlemlerine ilişkin politikalara ve tedbirlere geniş ölçüde yer verilmiştir. Yeni bir yapı denetim sisteminin geliştirilmesi ve inşaatlarda standart dışı malzeme kullanılmasının kesinlikle önlenmesi, depreme dayanıklı yapıların yapımına uygun olan teknolojilerin tespit edilmesinin, tüm yapılarda bu yeni teknolojilerin kullanılmasının gerekliliğine yer verilmiştir (www.dpt.gov.tr).

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000): Yedinci beş yıllık kalkınma planında afetlere, afetlerin yol açtığı sorunlara, afetlere yönelik uygulanan politikalara, alınması gereken önlemlere yeterince yer verilmemiştir. Çalışmalarda ülkedeki arazilerin kullanım haritalarının ve yerel deprem tehlike haritalarının hazırlanması istenmiştir. Bölgesel ve fiziki planlama çalışmalarında bu haritalardan yararlanılmasına ilişkin esaslar çıkarılmıştır. Afete ilişkin mevzuatların günün koşullarına göre yeniden düzenlenmesinin, çoğunlukla deprem bölgesi olan ülkemizdeki afetlerin önlenmesinin ve ortaya çıkabilecek zararların azaltılmasının gereği belirtilmiştir.

Yedinci beş yıllık kalkınma planında 3194 Sayılı İmar Kanunu yapanlar, yaptırımlar, aykırı hareket edenlerin sorumlulukları, bu kişilerin karşı karşıya kalacakları cezalar açık seçik ortaya konacak şekilde değiştirilmesi yer almıştır. Afetlerin gerçekleşmeden önce ve afet gerçekleştikten sonra ivedilikle kararlar alınıp uygulanmaya konması, bu konuda sorumlu kurum ve kuruluşların diğer kurumlarla ilişkisini sağlayacak bir yapıya kavuşturulması ve etkili önlemlerin alınmasını sağlamak için 269 Sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Nedeniyle Alınacak Tedbirler İle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunu'nun yeniden düzenlenmesinin gerektiği belirlenmiş ve bu konu ile ilgili kurumlara görev verilmiştir (www.dpt.gov.tr).

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2006): Sekizinci beş yıllık kalkınma planında afetin zararlarının, afetler yaşanmadan önce alınacak koruyucu ve önleyici önlemlerle, azaltılabileceği belirtilmiştir. Bu önlemlerin yerleşme ve yapılaşmaların denetlenmesi ile gerçekleşeceği belirtilmiş, aktif deprem kuşakları içerisinde olan ülkemizde afetler yüzünden her yıl yaşanan can ve mal kayıplarına engel olunmasının gereği vurgulanmıştır (www.dpt.gov.tr).

Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013): Dokuzuncu kalkınma planının giriş kısmında, vizyon kısmında, temel ilkeler kısmında afet ve afet yönetimi ile alakalı hiçbir görüş belirtilmemiştir. Planın inşaat -mimarlık, teknik müşavirlik ve müteahhitlik hizmetleri bölümünde de gene afetle ilgili hiçbir kelimeye, kavrama yer verilmemiştir (RG, 01.07.2006 gün ve 26215 mükerrer sayı).

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018): Bu planla afetlere karşı insanların bilinçlendirilmesi ve yerleşim birimleri bazında güvenli yerlerin inşa edilmesi hedeflenmiştir. Afet tehlike haritasının 81 ilin tamamını kapsamı için 2018 yılına kadar olan süreç hedef olarak koyulmuştur. Zorunlu deprem sigortasına dahil konut ve işyeri sayısının da 5,4 milyondan 9,5 milyona çıkarılacağı öngörülmüştür. Afet sırasında veya sonrasında yapılan çalışmalarda etkenlik sağlanması için gerekli olan kurumsal sorumluluk ve yetkilerin revize edilmesi gerekliliği kabul edilmiştir. 2018 yılı sonuna kadar yüksek afet riskli bölgeler öncelikli olmak üzere afet risklerinin belirlenmesine yönelik mikro bölgeleme çalışmalarının tamamlanması ve imar planlaması süreçlerinde afet riskleri dikkate alınacaktır. Bölgelerin çeşitli özellikleri sebebiyle farklılık gösteren afet risk durumlarına karşı azaltma çalışmaları yapılacak, yüksek risk faktörü bulunan yerlerde ise afet sonrası iyileştirme çalışmaları hızlandırılacaktır. Afet risklerini azaltma için gerekli olan uygulama mekanizmaları güçlendirilecek, afetlere hazırlık ve afet sonrası müdahalede özel önem arz eden hastane, okul, yurt gibi ortak kullanım yerleriyle enerji, ulaştırma, su ve haberleşme gibi kritik altyapıların güçlendirilecektir. Afetlere karşı daha etkin mücadele etmek üzere kamu kurum ve kuruluşları arasında hızlı, güvenli ve etkin bir veri paylaşımını sağlayacak afet bilgi yönetim sistemi kurulacaktır. Bina ve altyapı tesislerinin afetlere daha dayanıklı inşa edilmesi sağlanacak ve inşaatların denetimi bağımsız, ehil ve yetkili kişi ve kurumlar aracılığıyla güçlendirilecektir (www.dpt.gov.tr).

Ayrıca Depremlerin sebep oldukları fiziksel, ekonomik, sosyal, çevresel ve politik zararları önlemek veya etkilerini azaltmak ve depreme dayanıklı, güvenli, hazırlıklı ve sürdürülebilir yeni yaşam çevreleri oluşturmak amacıyla ilk defa Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanmıştır. Bu planı hazırlamak için Deprem Stratejisi

Geliştirme Çalışması süreci başlatılmıştır. Bu süreç doğrultusunda çeşitli alt komisyonlar oluşturulmuştur. Bu komisyonlar Ek 5'te yer almaktadır.

2.4. Türkiye’de Geçmişten Günümüze Meydana Gelen Afetler(Depremler)

Geçmiş zamanlardan itibaren ülkemiz birçok afete maruz kalmış bir ülkedir. Bu afetlerin sonucunda ciddi yaralanma ve ölüm vakaları gerçekleşmiştir. Afetler içerisinde özellikle de doğal afetler, ülkemizin sıklıkla maruz kaldığı afetler arasındadır. Türkiye’de son 70 yıldır doğal afetler nedeniyle hayatını kaybeden insan sayısı 100.000 ve hasar gören konut sayısı 600.000 civarındadır (Keleş, 2004).

Türkiye topraklarının hemen hemen yarısı 1. Derece deprem bölgesinde yer almaktadır. Bu durum üzerinde ülkemizin Alp-Himalaya (Akdeniz) Deprem Kuşağında yer alması oldukça etkilidir. 1. Derece deprem bölgesinde nüfusun %44’ü ikamet etmektedir. Deprem, ülkemizde en çok meydana gelen doğal afettir. Türkiye’de 1970-2012 döneminde 252 deprem ve 17 olayla en çok afete maruz kalan ilimiz Bingöl’dür. 450 kişinin hayatını kaybettiği bu depremlerden toplam 4506 kişi etkilenmiştir. Deprem potansiyelinin yüksek olduğu bir yerde bulunan Bingöl’de bu kadar sık deprem yaşanması normaldir. Zira bu il Türkiye’nin en önemli fay hatları olan Kuzey Anadolu ve Doğu Anadolu fay hatlarının karşılaşma noktasında yer almaktadır (Avcı, 2011).

Ülkemizde depremden sonra en sık oluşan doğal afet sel/su baskınlarıdır. Bu afet sebebiyle her yıl 100 milyon dolarlık ekonomik kayıp, Türkiye’yi zora sokmaktadır. Sel/su baskının en çok yaşandığı il Erzurum’dur. 1970-2012 yılları arasındaki döneme bakılarak yapılan bu tespite göre 237sel/su baskını ve 40 olay yaşanmıştır. 52 kişinin yaralandığı bu olaylarda 180 kişi de hayatını kaybetmiştir. Bu olaylardan etkilenen toplam kişi sayısı ise 5293’tür (Şahin ve Sipahioğlu, 2003).

Yine dolu yağışları, ülkemizin orta kuşakta yer almasından ve topografik özelliklerinden dolayı sıklıkla meydana gelen doğal olaylardandır. Sonbahar sonları ve yaz başları bu yağışların en çok görüldüğü dönemlerdir. İlkbahar ayları ve yazın başlangıcı olan Nisan-.mayıs-Haziran aylarında dolu yağışlarının %72’si görülmektedir. 392 dolu olayının yaşandığı 1970-2012 döneminde bu yağışlardan 29 olayla etkilenen ve ilk sırayı alan il ise Nevşehir’dir (Şahin ve Sipahioğlu, 2003).

Türkiye’de her yıl farklı zamanlarda don olaylarının yaşanması, ülkemizin hem doğal ortam koşullarını hem de coğrafi konumunun bir sonucudur. Türkiye’de 147 don

olayının yaşandığı süreç 1970-2012 yılları arasını kapsamaktadır. Dolu afetinde olduğu gibi bu olaylarda da ilk sırayı 29 olayla Nevşehir almaktadır (Avcı, 2011).

Heyelanlar, yine depremlerden sonra en çok oluşan ve en büyük zarar uğratan doğal afetler arasındadır. Doğal afetler içerisinde heyelanların ülkemiz sınırları içerisinde en çok görülen afet olduğu, son 50 yıllık süreci kapsayan afet olayları incelendiğinde ortaya çıkan bir gerçektir. Ülkemizde 988 heyelanın yaşandığı dönem 1970-2012 yılları arasını kapsayan dönemdir. 58 heyelan olayıyla bu alandaki ilk sırayı Erzurum almaktadır. 58 kişinin hayatını kaybettiği bu heyelanlarda 4 kişi de yaralanmıştır. Toplam 3828 kişi bu afetten etkilenmiştir (Akbulut, 2011).

Toplam 20 tane 6 ve 7 şiddetinde meydana gelen depremler 1980-2012 yılları arasını kapsamaktadır. Yine bu dönem zarfında 7 ve 7'den büyük şiddette oluşan deprem sayısı ise 3'tür.

Çizelge 2.1: 1980-2012 Tarihleri Arasında Türkiye'de Meydana Gelen Depremler

TARİH	ENLEM	BOYLAM	DERNLİK	MW	ŞEHİR
05.07.1983	40,33230	27,21010	6,9	6,1	Biga-ÇANAKKALE
30.10.1983	40,35220	42,17980	16,1	6,6	Şenkaya-ERZURUM
30.10.1983	40,20000	42,10000	16,0	6,8	ERZURUM-KARS
05.05.1986	38,01660	37,78980	4,4	6,0	Doğanşehir-MALATYA
13.03.1992	39,71590	39,62920	22,6	6,6	Üzümlü-ERZİNCAN
13.03.1992	39,68000	39,56000	27,0	6,8	Merkez-ERZİNCAN
06.11.1992	38,10910	26,95600	17,2	6,0	Menderes-İZMİR
06.11.1992	38,07000	26,60000	20,0	6,0	Kuşadası-İZMİR
01.10.1995	38,05610	30,15150	5,0	6,4	Dinar-AFYON
20.07.1996	38,12000	27,05000	10,0	6,1	Menderes-İZMİR
27.06.1998	36,84510	35,32500	46,6	6,2	Yüreğir-ADANA
27.06.1998	36,85000	35,55000	23,0	6,2	Ceyhan-ADANA
31.07.1998	36,95000	35,70000	4,0	6,1	Ceyhan-ADANA
17.08.1999	40,756	29,955	17,0	7,6	Merkez-KOCAELİ
12.11.1999	40,806	31,187	10,4	7,1	Merkez-DÜZCE
06.06.2000	40,70000	32,98200	10,0	6,0	Çerkez-ÇANKIRI
06.06.2000	40,63000	33,03000	10,5	6,1	Orta-ÇANKIRI
15.12.2000	38,40200	31,32500	10,0	6,0	Çay-AFYON
03.02.2002	38,52000	31,20200	22,1	6,5	Sultandağı-AFYON
27.01.2003	39,47940	39,84810	10,0	6,0	Pülümür-TUNCELİ
01.05.2003	38,99870	40,46370	10,0	6,3	Merkez-BİNGÖL
23.10.2011	38,689	43,465	19,02	7,0	Merkez-VAN
10.06.2012	36,38680	28,85080	6,78	6,0	Fethiye-MUGLA

Kaynak: www.deprem.gov.tr

Aşağıda yer alan Çizelge 2 ülkemizde oluşan büyük çaplı depremlerin hasar oranlarını, etkilenen birey sayısını ve de ekonomik maliyetlerini vermektedir. Tablodan anlaşıldığı üzere Kocaeli’nde 1999 yılında meydana gelen depremde 17.127 kişi hayatını kaybetmiş, şiddeti 7,6 olan bu depremden 1.358.953 kişi ise etkilenmiştir. Yine deprem dolayısıyla 20.828 işyeri ve 133.638 konut hasar görmüştür. 20.000 milyon dolar ise bu depremin sebep olduğu ekonomik maliyettir. Yine aynı yılda 845 kişinin yaşamını yitirmesine neden olan Düzce depremi, etkisini 7,1 şiddetiyle göstermiştir. Bu depremden etkilenen kişi sayısı ise 224.948 ‘tir. 205.100 konutun ve 32.755 işyerinin zarar görmesine neden olan bu deprem, 1.000 milyon dolar maliyete sebep olmuştur. 7,0 şiddetiyle 644 kişinin hayatını kaybetmesine neden olan Van depremi ise 2011 yılında meydana gelmiştir. Bu depremden etkilenen toplam kişi sayısı 2.218’tir. 49.674 konutun hasar gördüğü bu depremde ayrıca 6.641 işyeri de zarar görmüştür. Toplam maliyet ise 1.500 milyon dolar olarak açıklanmıştır. Diğer illerle kıyaslanınca daha az sanayileşme oranına sahip olan Van’da deprem ayrıca biraz da yerel düzeyde kalmıştır. Oysa Kocaeli ve Düzce Depremi ülkenin en sanayileşmiş bölgesi olan Marmara’yı etkilediğinden ekonomide ciddi kayıplar yaşanmasına neden olmuştur (Akar, 2013).

Çizelge 1.2 :1980-2012 Döneminde Türkiye’de Meydana Gelen Yıkıcı Depremler

Yıl	Yer	MW	Ölen	Etkilenen	Hasarlı Konut	Hasarlı İşyeri	Ekonomik Hasar (Milyon Dolar)
1999	Kocaeli	7,6	17.127	1.358.953	133.683	20.828	20.000
1999	Düzce	7,1	845	224.948	205.100	32.755	1.000
2011	Van	7,0	644	33.043	49.674	6.641	1.500

Kaynak: www.deprem.gov.tr

2.5.Van Depremi

Kamuoyunda Van Depremi olarak bilinen deprem 23 Ekim 2011 günü, 13:41’de Van’da meydana gelmiştir. Bu deprem 25 saniye sürmüştür ve depremin merkez üssü Van’a 17 kilometre uzaklıktaki Tabanlı Köyü olarak belirlenmiştir.

Van depreminin şiddetini Richter ölçeğine göre Kandilli Rasathanesince ilk önce 6,6 Mw olarak açıklanmıştır. Daha sonra ABD Jeoloji Araştırmaları Kurumu depremin şiddetini 7,2 Mw olarak açıklamıştır.

Daha sonra yapılan açıklamada Kandilli Rasathanesi depremin şiddetinin merkez üssünde 9 olarak tespit edildiğini belirtmiştir. Depremin momentinin büyüklüğünü ise 7,2 Mw olarak açıklamıştır. Van depremi Ulusal Kuvvetli Yer Hareketi Gözlem Ağı'na bağlı 22 istasyon tarafından da kaydedilmiştir (Çeken, 2012).

Yaşanan deprem Van başta olmak üzere Muş, Bitlis, Batman, Ağrı, Diyarbakır, Mardin, Erzurum, Siirt, Şırnak, İskenderun ve Hatay da hissedilmiştir. Bunun yanında etkisi İran ve Irak'ın sınıra yakın yerleşim yerlerine kadar olan bölgelere kadar yayılmıştır. Van Depremlerinde toplamda 604 kişi hayatını kaybetmiştir. Bunun yanında 222 kişi enkaz altından sağ olarak çıkarılmıştır. Binlerce kişi de yaralanmıştır. Depremde çok fazla hasar gören bölge Van'ın Erciş ilçesi olmuştur. İlçede 90 bina tamamen yıkılmış bunun yanında yüzlerce bina ağır ve orta hasarlı olarak değerlendirilmiştir.

23 Ekim 2011 tarihindeki depremin ardından afet sonrası arama-kurtarma çalışmaları ve deprem sonrasında yapılan iyileştirme çalışmaları devam ederken 9 Kasım 2011 tarihinde merkez üstü Van İlinin Edremit ilçesi olan ikinci bir deprem meydana gelmiştir. İkinci depremin şiddeti de 5.6 olarak tespit edilmiştir. Bu depremin şiddeti daha küçük olmasına rağmen, 23 Ekim 2011 de olan depremin oluşturduğu hasarlı yapılar yüzünden büyük yıkımlar yaşanmıştır(Karancı vd.,2011).

Can kayıplarının ve fiziksel hasarların etkilerini yoğun yaşayan depremzedeler için 2. kez yaşanan deprem oldukça olumsuz ve yıkıcı sonuçları beraberinde getirmiştir.

Depremin ardından AFAD tarafından yapılan açıklamada; Van Merkez ilçeleri, köyleri ve Erciş ilçesinde 10.621 bina incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda 5739 binanın hasarlı ve oturulamaz olduğu tespit edilmiştir. 4.882 binanın da hasarlı olduğu ama oturulabilir olduğu da tespit edilmiş ve raporda tespit çalışmalarına devam edildiği de belirtilmiştir (AFAD, 2011).

Van depremlerinin; yerleşkelerin altında bulunan zeminin türü ve jeolojik yapısı, yapıların türü, yapı tekniği, kullanılan yapı malzemelerinin kalitesi, deprem yönetmeliğine yeterince uyulmamış olması gibi sebepler nedeniyle yıkıcı etkisi çok fazla olmuştur (ODTÜ, 1999).

Van'da yaşanan depremlerin ilkinde sonraki ilk altı saat içerisinde arama kurtarma çalışmalarına katılmak için toplamda 903 bölgeye ulaşmıştır. Bu arama kurtarma faaliyetlerinde görev yapmak için 192 tane araç, 5'i helikopter olmak üzere 40 tane ambulans, 9 tane eğitim almış arama kurtarma köpeği deprem bölgesinde yardım çalışmalarına katılmıştır (<http://www.afad.gov.tr/FAALIYETLER/van-faal.html>).

Afet bölgesinde toplam 5.267 resmi arama-kurtarma personeli ve 2.976 sağlık personeli görev almıştır. Ülkemizde toplamda bulunan 18 tane helikopter ambulans, 2 tane uçak ambulans, 201 normal ambulans afetzedeler için çalışmıştır. Depremde hasar almayan ve çalışmalarına devam eden hastaneler faaliyetlerine devam etmiştir. Bunların yanında bölgede seyyar hastaneler kurulmuştur. Depremzedelere gerekli sağlık hizmetleri verilmeye devam edilmiştir. Bunun yanında özel eğitimli 34 tane arama köpeği, 732 tane iş makinesi de arama kurtarma çalışmalarına katılmıştır (<http://www.afad.gov.tr/FAALIYETLER/van-faal.html>).

23 Ekim 2011' de gerçekleşen Van Depremi sonrası 09 Kasım 2011'de meydana gelen ikinci bir depremde bölgedeki mevcut arama-kurtarma personeli ivedilikle enkazlara müdahale etmiştir.

Depremzedelerden evleri ağır hasarlı olanlarından bazılarının barınma gereksinimleri çadır kentlerde değil evlerinin yakınlarında bulunan alanlara kendi kurdukları çadırlarda ve barakalarda gidermişlerdir.

Van Depreminde arama kurtarma ekiplerinin kendi aralarındaki koordinasyon eksikliği en çok dikkati çeken ve göze çarpan eksiklikler arasında olmuştur. Depremden sonra bölgeye çok sayıda resmi ve gönüllü arama kurtarma ekipleri gelmiş veya yönlendirilmiştir. Sayıca çok fazla olan bu ekiplerin koordine edilebilmesi problem olmuş, bazı ekiplerin bağımsız hareket etmeleri çalışmalarda bazı eksikliklerin yaşanmasına neden olmuştur (Karancı vd.,2011).

Depremden sonra depremzedelerin geçici barınma gereksinimleri önce çadır kentlerle giderilmiştir. Çadır kentler kalktıktan sonra prefabrik konutlar bu ihtiyaç için kullanılmaya başlamıştır. Yaklaşan kış mevsiminde havaların soğuk geçmesi çadırlardaki yaşamı oldukça güçleştirmiştir. İsteyen depremzedeler diğer illerdeki kamu kurum ve kuruluşların misafirhanelerine yerleştirilmişlerdir. Kızılay deprem bölgesine 2471 tane çadır göndermiştir. Bu çadırlar yetersiz kalınca çadır yardımları belirli aralıklarla devam etmiştir. Sonuçta afet bölgesine 76.802 tane çadır ulaştırılmıştır. Ayrıca çeşitli ülkelerden 29.222 adet çadır ve 28 adet genel maksat çadırı da Van'a gönderilmiştir (<http://www.afad.gov.tr/FAALIYETLER/van-faal.html>).

Depremden sonra Kızılay deprem bölgesine 310 tane prefabrik ev, 3.794 tane de Mevlana evi olarak bilinen prefabrik ev göndermiştir. Kızılay'ın yanında uluslararası yardım kuruluşları ve dış ülkeler yardım olarak 50 tane prefabrik ev ve 147 tane genel amaçlı konteynırı afet bölgesine ulaştırılmıştır. Mevlana evleri olarak bilinen evler 12 metrekare kullanım alanına sahiptir ve elektrik hattı ve soba imkanı bulunduğu için çadırlara kıyasla daha sağlıklı ve kullanışlıdır. Kış koşullarında

ısınilbilmeleri için depremzedelere kömür sobaları ve elektrikli sobalar verilmiştir. Kömür sobası kullanan kişilere ise 115 bin tonluk bir kömür yardımı gerçekleştirilmiştir. Fakat bu durum çeşitli zehirlenme ve yangın tehlikelerine de neden olmuştur.

Depremzedeler için kurulan prefabrik evler ve geçici barınma birimleri de çadır kentlerdeki gibi tuvalet ve banyo vs. temel gereksinimler, prefabrik evin içinde değil ortak kullanım alanları içinde oluşturulmuştur. Hem böyle banyo ve tuvalet ihtiyaçlarının karşılanmaması hem de gerekli ısı yalıtım sistemlerinin olmaması nedeniyle afetzedeler için gerekli koşullar etkin olarak sağlanamamıştır (Karancı vd., 2011).

Depremzedeler için barınma deprem bitiminden üç ay sonra dahi adırdı yaşamaya devam ettirecek kadar problem olmuştur.

Başbakanlık Afet ve Acil Durum Başkanlığı verilerine göre çadır, konteynir ve prefabrik evlere yardımlarla beraber yatak, yorgan, battaniye, soba yardımlarında da bulunulmuştur. 22.573 adet ısıtıcı, 1.940 adet yorgan, 336.089 adet battaniye ve 2007 adet yatak yardım olarak bölgeye ulaştırılmıştır. Bunun yanı sıra 1.000 adet yatak, 95.490 adet battaniye ve de 684 adet ısıtıcı, uluslararası yardım kuruluşları ve yabancı ülkeler tarafından bölgeye gönderilmiştir

(<http://www.afad.gov.tr/TR/HblcerikDetay.aspx?ID=107&IcerikID=572>).

Van Depreminden hemen sonra bölgeye ilk 24 saat içinde 1.120 paket gıda paketi ve 10.064 koli gıda yardımı yapılmıştır (<http://www.afad.gov.tr/FAALIYETLER/van-faal.html>).

Kurulan adır kentlerin içine seyyar mutfaklar da kurulmuş, sıcak yemekler yapılip dağıtılmıştır. 8 tane aşevinin Erciş ilçesinde kurulmasının ardından günde 81 bin öğün sıcak yemek afetzedelere verilmiştir. Van merkezde de üç adet aşevinde kurulmuş ve günlük yaklaşık 60 bin öğün sıcak yemek dağıtılmıştır.

Gıda yardımları bazı çadır kentlerde yer alan her çadıra yapılmaya çalışılmıştır. Yine başka Şehirlerde yer alan kamu tesislerine bir süreliğine yerleştirilen bu afettede insanlara  öğün ücretsiz yemek verilmiştir.

Van Depremi sonrasında yapılan psikososyal yardımlarda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın görevli personelleri ve sivil toplum kuruluşlarının gönüllü yeleri görev almıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 30 tane psikososyal faaliyet çadırı oluşturmuştur. Sosyal alışmacı, psikolog, sosyolog ve psikolojik rehberlik danışman

olmak üzere yaklaşık 200 görevli bu yardımları gerçekleştirmiştir (<http://www.afad.gov.tr/FAALIYETLER/van-faal.html>).

Bu psikososyal yardımlar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından gerçekleştirilirken aynı zamanda Van ve Erciş ilçesinde detaylı anket çalışmaları yürütülmüş, buna göre afetzedede insanların hangi tür psikososyal yardıma ihtiyaç duydukları saptanmaya çalışılmıştır. Bu saptama çalışmalarından sonra sonuçların nerelere gönderileceği ve ihtiyaçların nasıl/kim tarafından karşılanacağı gibi soruların cevapları belirsiz kalmıştır (Karancı vd., 2011).

Afet bölgesinde yapılan diğer yardımlar arasında; kimsesiz kalan çocukların, yaşlıların ve engellilerin bakım evlerine ve yuvalara gönderilmesi, yine ailelerin ve muhtaçların diğer illerdeki misafirlere gönderilmesi gibi yardımlar bulunmaktadır. Sosyal faaliyet amacıyla kurulan çadırlardan bir tanesi Gençlik Merkezi olarak kullanılırken, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı da gençler için spor malzemeleri tedarik etmiştir (<http://www.afad.gov.tr/FAALIYETLER/van-faal.html>).

Bu dönemde okul çağında ve okul öncesi çağdaki çocuklar, kadın ve erkekler ve gençlerle görüşmeler, bilgilendirme toplantıları, bireysel görüşmeler ve gerekli hallerde doktorlara yönlendirmeler yapılmıştır. Fakat çadır kentlerin uzağında kurulan ve genelde birkaç çadırdan oluşan gruplar, bu tür sosyal ve psikolojik desteklerden tam anlamıyla yararlanamamışlardır (Karancı vd., 2011).

Van Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu aracılığıyla her türlü sağlık hizmetini vermeye yetkili kılınmış, bu aşamada herhangi bir sağlık güvencesi olmayanlara da ücretsiz hizmet verilmiştir.

Yaşanan Van depremi felaketi sonrasında Çalışma ve Sosyal Bakanlığı 5510 sayılı Yasanın 91. Maddesine göre bir yardım programı açıklamıştır. Bu programa göre; deprem nedeniyle işyerleri zarar gören işverenlerle kendi hesapları için çalışan sigortalıların (Bağ-Kur) geçmiş primlerine ait borçlar ve de afetin gerçekleşmesinden itibaren üç aylık süre zarfında oluşacak prim borçları bir yıllığına ertelemeye alınmıştır. Bu kolaylıktan faydalanabilmek için kişilerin 23 Ekim 2011 tarihinden itibaren üç aylık süre zarfında istekte bulunması ve de prim ödeme aciziyetine düştüğünün yapılacak inceleme sonrasında doğrulanması şartı söz konusudur (<http://www.afad.gov.tr/FAALIYETLER/van-faal.html>).

Bu depremin yaşanmasıyla hayatını kaybeden çalışanların yakınlarına ölüm aylığı, depremden gördüğü zarar nedeniyle çalışamaz duruma gelenlere ise malullük aylığı verilmeye başlanmıştır. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa bu depremden sonra geçici bir ek madde eklenmiş, Depremler

sonucunda malul kalan sigortalılar ile ölen sigortalıların hak sahiplerine, en az 30 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi veya bir aylık kesenek ile karşılık bildirilmiş veya ödenmiş olmak şartıyla Kanunda öngörülen prim ödeme süresi, hizmet, prim ve prime ilişkin borcu olmama ve sigortalılık sürelerine ilişkin diğer şartlar aranmaksızın 5510 sayılı Kanun hükümleri gereğince aylık bağlanağı hüküm altına alınmıştır. Bu şekilde bağlanan aylıklarla ilgili Kanunda öngörülen prim veya kesenek ile karşılıkların eksik olan kısmı Maliye Bakanlığı tarafından Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenecektir(5510 SK Geçici m. 37- Ek: 17/1/2012-6270/15 m.).

Van ilinde meydana gelen bu deprem, Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından 7269 sayılı Kanunda sayılan afetlerden sayılmıştır. Bu kanun kapsamında ve Kanunun 1. Maddesi gereğince 04.11.2011 tarih ve 110 sayılı olurla Genel Hayata Etkililik kararı alınmıştır. Bu karar doğrultusunda Van ili merkezi ve köyleri, Erciş ilçesi ve köyleri ve Edremit ilçesi ve köylerindeki kişiler 7269 sayılı Kanunun öngördüğü haklardan faydalanmaya başlamışlardır (<http://www.afad.gov.tr/FAALIYETLER/van-faal.html>).

Depremin yaşandığı ilk anlarda 200 milyon Türk Lirasını içeren bir acil yardım ödeneğinin bölgeye ulaştırıldığı Başbakanlık Afet ve Acil Durum Başkanlığı tarafından açıklanmıştır. Bunun ardından ülke çapında bir yardım kampanyası başlatılmış ve toplam 223 milyon Türk Lirası toplanmıştır. Bununla birlikte acil yardım ödenekleri de dahil olmak üzere bölgeye ulaştırılan yardım miktarı toplam 1 milyar 200 milyon Türk Lirasını aşmıştır (<http://www.afad.gov.tr/FAALIYETLER/van-faal.html>).

Toplu işçi çıkartma olaylarının önüne geçebilmek adına depremden etkilenen işverenlerin kısa çalışma ödeneğinden faydalanması sağlanmıştır. Afetten sonra toplam 502 işverenin 5.718 işçi için kısa çalışma ödeneğinden faydalanmak amacıyla Türkiye İş Kurumuna başvurduğu, kurumun Van İl Müdürlüğünden yapılan açıklamayla duyurulmuştur (<http://www.medyavan.com/5396-haber>).

Faizsiz kredi yardımları, giysi yardımları, ahır zarar görenlere yardımlar ve de işyeri zarar görenlere yapılan yardımlar, depremden etkilenen insanlar için yapılan yardımlardan diğerleridir.

3.2011 VAN DEPREMİNDE MERKEZİ VE YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ

3.1. 2011 Van Depreminde Merkezi Yönetimlerin Rolü

3.1.1. Van valiliği*

Deprem sonrası Van Valiliği tarafından Van Merkez ve Erciş İlçede kriz merkezleri oluşturulmuş, İçişleri Bakanlığı tarafından 15 Mülki İdare Amiri görevlendirilmiştir. Akabinde, barınma (çadır, çadır kent ve konteynırlar), yiyecek içecek (aşevleri) ısınma gibi yaşamsal ihtiyaçların karşılanması, depremzede vatandaşlarımızın kamu tesislerinde misafir edilmeleri, sosyo-psikolojik destek gibi hizmetlerin yürütülmesi, mali işler, basın-bilgilendirme masaları kurulmuştur.

Van Valiliği'ne bağlı kriz merkezi, İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü binasında kesintisiz 24 saat hizmet vermiştir. Yardım için yapılan aramalar için 10 hattan oluşan 122 çağrı merkezi hizmet vermiştir. Erciş Hükümet Konağı Erciş Kriz Merkezi olarak konumlandırılmış ve sürekli Van Kriz merkezi ile irtibat halinde olmuştur.

Van Valiliği tarafından ihtiyaç sahibi vatandaşlara hızlı, koordineli bir şekilde hizmet verebilmek amacıyla 150 kişilik Yerinde Tespit ve Acil Müdahale Ekipleri oluşturulmuştur. Ağırlıklı olarak gönüllülerden oluşan yerinde tespit, ihtiyaç belirleme ve acil müdahale ekipleri çalışmalarına 27 Ekim 2011 tarihinde başlamıştır. Her biri en az iki kişiden oluşan bu ekipler gündüz mahalleleri tarayarak ihtiyaç sahibi vatandaşları tespit etmişlerdir. Bu tespitler sonucunda belirlenen kişilere ihtiyaçları yine aynı ekiplerle geceleri teslim edilmiştir. 12.12.2011 tarihi itibarıyla 26.097 hane ziyaret edilmiştir. Meydana gelen ikinci depremden sonra ihtiyaç sahibi ailelerin sayısının artması üzerine ihtiyaç ve talepleri belirlemek amacıyla İrfan Baştuğ İlköğretim Okulunun bahçesinde "Beyaz Masa" oluşturulmuştur. Bu masa gıda, sağlık, çadır, eğitim, hasar tespit, kömür yardımı, eğitim ve il dışına gönderme bölümlerinden oluşmuştur. Yerinde tespit ve acil müdahale ekiplerince alınan talepler değerlendirildikten sonra gereği yapılmıştır.

* Bu bölüm Van Valiliği'nin 11/02/2012 tarihinde yayınladığı yazıdan derlenmiştir.

23 Ekim 2011 tarihinde meydana gelen depremin hemen ardından ikinci günde Van Valiliği bünyesinde Sivil Toplum Kuruluşları irtibat bürosu, kurulmuştur. Kurulan bu büro ilde çalışmalarda bulunan sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını hızlandırmak, gelen yardımların daha organize bir şekilde yapılmasını sağlamak, mevcut eksiklikleri tespit ederek yardımları yönlendirmek ve sivil toplum kuruluşlarının arasındaki koordinasyonu sağlamak gibi görevleri üstlenmiştir. Yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaşabilmesi için sivil toplum kuruluşları yönlendirirken bir yandan da depremzedelerin büroya gelerek yaptığı istekleri değerlendirilmiş, listelenmiş ve yardımların ulaştırılması sağlanmıştır.

Valiliğin sivil toplum kuruluşları bürosuna 18'i Van'dan olmak üzere Türkiye genelinden toplam 82 STK, yurt dışı kaynaklı 24 STK başvurmuştur. Bu kuruluşlar aracılığı ile Van'a yaklaşık 9 milyon Türk Lira'lık yardım yapılmıştır. Bu yardımlar temel olarak barınma, ısınma, tıbbi, temel gıda ve temizlik malzemeleri şeklindedir. Yaklaşık 5.000 çadır; 9.000 battaniye dağıtılmış ve 12.000 aileye gıda; 5.000 aileye giysi; 2.000 aileye et yardımlarında bulunulmuştur; 4 köyün bütün öğrencileri için kırtasiye, mont ve ayakkabı gibi temel yardımlar yapılmıştır. Bunun dışında STK'lar çadır izolasyonu yapması konusunda teşvik edilmiş, 2 köyde tamamen merkezde ise 127 çadırdaki ısı izolasyonu yapılmıştır. Bazı bölgelerde sahra hastaneleri kurulması için yapılan çalışmalar desteklenmiş ve gereken prosedürlerin tamamlanmasına yardım edilmiştir. Depremden zarar gören bütün köylerde sağlık taraması yapılmıştır.

Gelen yabancı yardımların daha hızlı yapılabilmesi için talepleri doğrultusunda yabancı kaynaklı STK'ların çevirmen ihtiyaçları karşılanmıştır ve yapacakları yardımların kapasitesinin artırılması için ihtiyacın ne kadar büyük olduğu anlatılmış ve yapılan görüşmeler doğrultusunda olumlu sonuçlar alınmıştır. Bu doğrultuda bir Japon STK ekibinin bütçesinin 12 bin dolardan 120 bin dolara; bir başka yabancı kaynaklı Amerikan STK ekibinin bütçesinin ise 25 bin dolardan 45 bin dolara çıkarılması sağlanmıştır.

Yardım alışverişleri, depremden zarar gören Van esnafının ve ekonomisinin tekrar toparlanması için mümkünse yerel esnaftan yapılmıştır. Böylelikle il esnafından yaklaşık 320 bin dolarlık alışveriş yapılmıştır.

Valiliğin sivil toplum kuruluşları bürosu bir yandan yapılan yardımların kapasitesini artırmaya çalışıp bu yardımların Van'a sağlayacağı faydayı artırmaya çalışırken diğer yandan bu yardımların sürekliliği için de STK'lar ile görüşüp ve bölgedeki çalışma sürelerini uzatmaya çalışmışlardır. Bu çabaların sonucu olarak 2 yurt dışı

sivil toplum kuruluşu çalışma sürelerini 6 aya; 4 yurt içi sivil toplum kuruluşu ise çalışma sürelerini 1 yıla çıkarılmıştır.

3.1.2.Erciş kaymakamlığı*

23 Ekim 2011 tarihinde meydana gelen 7,2 şiddetindeki depremde Erciş ilçesinde 81 bina yıkılmıştır. Yıkılan binaların enkazından 477 kişi ölü olarak, 231 kişi ise yaralı olarak çıkarılmıştır. Enkazlardan çıkarılan 37 kişi ise tedavi gördükleri hastanelerde yaşamlarını kaybetmişlerdir.

Erciş Kaymakamlığının verilerine göre ilçede arama kurtarma çalışmalarına 130 ekip ve 3363 personel katılmıştır. Depremde Erciş kapalı spor salonu sahra hastanesi olarak kullanılmıştır ve Türkiye'nin çeşitli illerinden gelen sağlık çalışanları bu hastanede hizmet vermiştir.

Çizelge 2.1: Depremde Erciş'e Gelerek Hizmet Veren Sağlık Personeli Sayısı

DEPREMDE ERCİŞ DIŞINDAN GELEK HİZMET VEREN SAĞLIK PERSONELİ SAYISI	
Doktor	306
UMKE Görevlisi	1252
112 Acil Sağlık Görevlisi	790
Psikolog	24
Çevre Sağlığı Teknisyeni	21
Hemşire ve Ebe	452
TOPLAM	2845

Kaynak: Erciş Kaymakamlığı

Erciş'te depremin 2. gününde çadırlar dağıtmaya başlanmıştır. Türk Kızılay'ı tarafından 11.550 adet ve yabancı ülkeler tarafından da 8039 adet olmak üzere toplam 19.539 çadır Erciş'e ulaştırılmış ve ulaştırılan çadırlar İlçe Jandarma Komutanlığı tarafından kontrollü bir şekilde dağıtılmıştır.

İlçede 4 ayrı bölgede çadır kentler 1 bölgede de Mevlana evleri oluşturulmuştur. Oluşturulan çadır kentlerde toplam 550 aileye, Mevlana evlerinde de 300 aileye

* Erciş Kaymakamlığı'nın 20/07/2012 tarihli Van Depremi Brifinginden derlenmiştir.

barınma imkânı sağlanmıştır. Çadır kentler, çadırlar ve Mevlana evleri, Konteynir Yerleşim Alanlarına geçildikten sonra Türk Kızılay'ı tarafından toplanmıştır.

Çizelge 3.2:Erciş'te Kurulan Aş Evlerine ait İstatistiki Veriler

AŞEVI İSMİ	DAĞITIM NOKTASI	ÖĞÜN BAŞI VERİLEN KİŞİ SAYISI	ÖĞÜN SAYISI	GÜNLÜK YEMEK VERİLEN KİŞİ SAYISI
Kızılay	Jandarma Çadır kent ve Ercişli Emrah İ.Ö.O. Bahçesi	21500	3	64500
İnsan ve Medeniyet Derneği	Otogar Çadır kent	3500	1	3500
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Mezarlıklar Müdürlüğü İtfaiye içi	1700	2	3400
Şeker Fabrikası yemekhanesi	Şeker Fabrikası	1500	2	3000
Çevik Kuvvet	Kaymakamlık arkası	400	3	1200
Erciş Kültür Eğitim Sanat Derneği	Mezarlık civarı	1000	2	2000
Kimse Yokmu Derneği	Ticaret Lisesi arkası	1000	1	1000
Çaldıran Müftülüğü	Seyyar	2000	1	2000
TOPLAM		32.600		80.600

Kaynak: Erciş Kaymakamlığı

Depremden hemen sonra Erciş'e ulaştırılan yardımlar Erciş Şeker Fabrikasının deposunda toplanmıştır ve bu depodan ihtiyaç olan bölgelere yardımlar ulaştırılmıştır. Erciş Şeker Fabrikası'nda Erciş Kaymakamlığı'nca tarafından Giyim Market oluşturulmuştur ve gönderilen giysiler yaklaşık 26.000 vatandaşa yani yaklaşık 5700 aile görevlilerin tespitlerine göre dağıtılmıştır.

Erciş'te 4 ayrı bölgede toplam 5500 adet konteynir kurulmuştur. İlçedeki depremzedeler depremin 45.gününden itibaren bu konteynirlara yerleştirilmeye başlanmıştır ve bu konteynirlara yerleşen depremzedelerin yatak, baza, halı, elektrikli ısıtıcı, yiyecek, temizlik gibi ihtiyaç malzemeleri Erciş Kaymakamlığı ve hayırsever vatandaşlarımız tarafından karşılanmıştır.

Depremi ardından Başbakanlık Afet Acil Durum Yönetim Başkanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Sivil Toplum Kuruluşlarından oluşan ekiplerce Erciş merkez, köy ve beldelerinde geniş çaplı bir hasar tespit çalışması gerçekleştirilmiştir.

İlk hasar tespit raporlarının askıya çıkarılmasının ardından itiraz süreci başlatılmış ardından depremzedelerin itirazları tekrar dikkate alınarak nihai sonuçlar açıklanmış, nihai sonuçlara itiraz için mahkemeye başvuru süreci de verilmiştir. Süreç içinde orta hasarlı yapıların durumuyla ilgili İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından orta hasarlı binalarla ilgili ikinci defa hasar tespit çalışması yapılmıştır. İlçe merkez, belde ve köylerde toplam 1057 orta hasarlı binadan merkez ve beldelerde bulunan 754 binada yapılan karot sonuçları ve hasar tespit incelemeleri sonucunda 443 bina ağır hasarlı olarak değerlendirilmiş, 133 bina (418 konut, 98 işyeri, 18 depo) güçlendirilmeye uygun görülmüş ve 178 bina da değerlendirme dışı tutulmuştur. Depremden sonra yıkılan 81 binanın enkazının kaldırılmasından sonra tehlike arz eden 88 bina yıkılıp enkazı kaldırılmıştır. Daha sonra ağır hasarlı binaların yıkılmasına geçilmiştir.

Depremden hemen sonra kalıcı konut inşaa çalışmaları devam edilmiştir. Kalıcı konutlar Ağustos 2012 sonu itibariyle tamamlanmaya başlamıştır. Kalıcı konutlarla ilgili ilk kura çekimi 5 Eylül 2012 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

İlçede ağır hasarlı hasar görmüş ahırlardaki hayvanlar için 7x10x20 m. ölçülerinde 572 adet çadır dağıtılmış ve bu çadırların kurulumu yapılmıştır. Ayrıca 400 TL küpeli büyükbaş hayvanlar için, 60 TL de küçükbaş hayvanlar için hayvan başına destekleme yardımı ve mazot-gübre-süt-arı-hububat-yem bitkileri destekleme ödemeleri ile toplamda 38.000.000 TL tarımsal destekleme yapılmıştır. Hayvanları enkaz altında kalarak telef olan 52 çiftçimize 71 adet Holstein cinsi inek ve 167 adet Morkaraman cinsi koyun hibe edilmiştir.

Çizelge 3.3: AFAD Kaynaklı Erciş'e Yapılan Ödemeler

ERCİŞ KAYMAKAMLIğI ACİL YARDIM ÖDENEğİ	
09.12.2011	1.000.000,00
25.01.2012	1.000.000,00
04.04.2012	1.000.000,00
İHALE DOSYALARI	2.029.242,02
TOPLAM	5.029.242,02 TL

Kaynak: Erciş Kaymakamlığı

Çizelge 3.4: Erciş' te Az Hasarlı Binalar İçin Yapılan Ödemeler

ERCİŞ KAYMAKAMLIĞI AZ HASAR BEDELİ	
Toplam Gelen Ödenek	14.000.000,00 TL
Vatandaşa Ödenen Miktar	13.436.250,00TL
Kalan Miktar	563.750,00 TL

Kaynak: Erciş Kaymakamlığı

3.1.3. AFAD (Van il afad müdürlüğü)*

23 Ekim 2011 tarihinde gerçekleşen ve merkezi Van-Erciş olan deprem ve 9 Kasım 2011 tarihinde gerçekleşen, merkez üssü Van – Edremit olan deprem Van ili çevresinde, ilçelerinde, güçlü bir şekilde hissedilmiştir. Deprem bölgede yıkıcı hasarlara, can ve mal kayıplarına neden olmuştur. Her iki depremde toplam 644 kişi hayatını kaybetmiştir. 252 kişi enkaz altından sağ olarak çıkarılmış, 1966 kişi de yaralanmıştır.

Çizelge 3.5: Depremdeki Ölü ve Yaralı Durumu

Hayatını Kaybeden Vatandaşımız	644
Yaralanan Vatandaşımız	1.966
Enkazdan Sağ Kurtulan Vatandaşımız	252

Kaynak: Van İl Afad Müdürlüğü

Depremi ilk anlarında 11 ilden Sivil Savunma Arama Kurtarma Birlik Müdürlükleri'ne bağlı arama kurtarma ekipleri, kamu kurum ve kuruluşların arama, kurtarma ilk yardım ekipleri, sivil toplum kuruluşlarının arama, kurtarma, ilkyardım ekipleri AFAD tarafından bölgeye gönderilmiştir.

Yakın illerden sevk edilen ekipler karayolu ulaşımı ile uzak illerden sevk edilen ekipler ise havayolu ulaşımı ile ulaşılabilecek en kısa sürede bölgeye ulaştırılmıştır.

Deprem sonunda hemen Başbakanlık Merkez Binası'nda Genelkurmay Başkanı, Başbakanlık Müsteşarı, ilgili bakanlıklar, Kızılay temsilcileri, ilgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşlarının üst düzey yöneticileri toplantı yapmış, deprem kapsamında

* AFAD Van Depremi Afet Raporu. 14.12.2012 tarihinde güncellenmiştir.
<https://www.afad.gov.tr/TR/IcerikDetay1.aspx?ID=107&IcerikID=570>

genel değerlendirme yapılmıştır. Toplantıda alınan kararla arama kurma ve sağlık ekipleri de ivedilikle bölgeye sevk edilmiştir.

Başkanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Merkezi depremden hemen sonra ulusal boyutta koordinasyon çalışmalarına başlamıştır. Gerekli ekipmanı, ekibi ve personeli bölgeye takviye etmiştir. Afet ve Acil Durum Yönetimi Merkezi Van ili Valiliği bünyesinde 24 saat esasına göre çalışmış ve aram kurtarma çalışmalarına ivedilikle başlamıştır. Aynı zamanda da bölgede geçici barınmayı sağlayacak yardım malzemelerinin ve diğer insanı yardım malzemelerinin bölgeye sevkini acil olarak başlatmıştır.

Çizelge 3.6: Bölgeye İlk 6 Saatte Gönderilenler

Arama kurtarma personeli	903
UMKE ve Sağlık Ekibi	159 Personel + 7 Ekip
İş Makinası ve Araç	192
Ambulans	40 (5 hava ambulansı)
Arama köpeği	9
adır	2.471
Battaniye	7.046
Gıda Paketi	1.120
Gıda Kolisi	10.040
Bol miktarda kumanya	

Kaynak: Van İl Afad Müdürlüğü

Çizelge 3.7: İlk 24 Saatte Gönderilenler

Arama kurtarma personeli	2.522
UMKE ve Sağlık Ekibi	699
İş Makinesi ve Araç	384
Ambulans	113 (7 hava ambulansı)
Arama köpeği	12
Genelkurmay Başkanlığı Uçağı	16
THY Uçağı	10
Jeneratör	33
Seyyar Tuvalet	95
Çadır	8.544
Battaniye	25.229
Gıda Paketi	1.120
Gıda Kolisi	10.064
Seyyar Mutfak	21
Mutfak Seti	2.619
Katalitik Soba	3.812
Uyku Tulumu	425

Kaynak: Van İl Afad Müdürlüğü

AFAD depremden sonra 176 uçakla (80 tane Türk Hava Yolları uçağı, 76 tane askeri uçak ve 20 tane özel kargo uçağı) ve karayolu ulaşımı ile de çeşitli araçlarla 11 ilden Sivil Savunma Arama Kurtarma Birliklerini, 48 ilden ve 39 kurumdan arama kurtarma, ilk yardım, sağlık personelini, ekiplerin ekipmanlarını, yardım malzemelerini, bölgeye sevk etmiştir. Bunun yanında THY bölgeye 300 sefer sonucu tarifeli uçakları vasıtasıyla, arama ve kurtarma ekip, ekipmanı ve çeşitli personel gönderilmiştir.

Çizelge 3.8: Bölgeye Gönderilen Yardımlar Toplamı

Arama kurtarma personeli	5.267
Sağlık personeli	2.976
Arama köpeği	34
İş makinesi ve araç	732
Ambulans	201 (18 hava ambulansı)
Seyyar hastane	11
Jeneratör	146
Projektör	79
Tuvalet - duş konteyneri	151
Çadır	76.802
Genel maksat çadırı	480
Prefabrik ev	310
Mevlana evi	3.794
Battaniye	336.089
Yorgan	1.940
Yatak	2.007
Seyyar mutfak	37
Mutfak seti	3.149
Soba/ısıtıcı	27.573
Uyku tulumu	7.192
Kampet	1.536
Mobil fırın	1

Kaynak: Van İl Afad Müdürlüğü

Arama-kurtarma faaliyetleri devam ederken bir yandan da uluslar arası kuruluşlar ve yabancı ülkeler konteynır, prefabrik ev ve de çadır göndermek için teklifte bulunmuştur.

Bu bağlamda ülkemize toplam 28 tane genel amaçlı çadır, 29.222 adet çadır, 95.490 adet battaniye, 536 tane kampet, 250 tane prefabrik ev, 147 tane yaşam konteynırı, 40 adet jeneratör, 1.000 adet yatak ve 684 adet ısıtıcı gönderilmiştir. Bu yardımları sağlayanlar arasında; A.B.D., Japonya, Hollanda, İngiltere, Romanya, Tunus, Irak, Ukrayna, İspanya, K.K.T.C, Azerbaycan, Türkmenistan, Bulgaristan, Almanya, Belarus, Fransa, Rusya, Kazakistan, Mısır, İrlanda, Güney Kore, Suriye, İsveç, İtalya, Pakistan, Avusturya, Ürdün, Kırgızistan, Kanada, Finlandiya, Norveç,

Tunus, İnan, Bahreyn, Malezya, Bulgaristan, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Birleşmiş Milletler İnsani İlişkiler Koordinasyon Merkezi bulunmaktadır.

Yine 512 milyon TL'lik acil yardım ödeneği AFAD ve Başbakanlık kaynakları tarafından sağlanmıştır. Bununla birlikte insani yardım hesaplarından yapılan harcamalar, Bakanlık, Kamu Kurum ve Kuruluşları Harcamaları, Kızılay, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve uluslar arası yardımlar ile kalıcı konutlar için TOKİ'ye ayrılan harcamalar bölgeye ayrılan harcama kaynaklarıdır ve toplam maliyet yaklaşık 4.8 milyar TL'yi bulmaktadır.

Çizelge 3.9: Van Harcama Dağılım Tablosu

Gönderilen Toplam Acil Yardım Ödeneği	502.175.666 TL
Başbakanlık	10.000.000 TL
İnsani Yardım Hesaplarından Yapılan Harcamalar	224.030.000 TL
Diğer Bakanlık, Kamu Kurum ve Kuruluşları Harcamaları	1.210.552.445 TL
Kızılay	121.740.373 TL
STK'lar (Bilgi Alınabilen)	27.112.540 TL
Valilikler	21.345.000 TL
Özel Sektör	13.880.000 TL
Yurtdışından Gelen Malzemelerin Toplam Tutarı	76.849.000 TL
Kalıcı Konutlar İçin TOKİ'ye Aktarılan Tutar	2.362.000.000 TL
EYY Kapsamında Aktarılan Tutar	254.500.000 TL
Van Maliyeti Toplam	4.824.185.024 TL

Kaynak: Van İl Afad Müdürlüğü

Deprem sonrası geçici barınma için Van İli merkezinde ve Erciş'te 13 tane çadır kent kurulmuştur. Toplam 25 bin afetzede bu çadır kentlerde yaşamaya başlamıştır. Sağlık hizmeti, dini hizmet, psikolojik destek hizmeti, okul öncesi eğitimi hizmeti, sosyal mekanlar, su, duş, tuvalet gibi ihtiyaçlar bu çadır kentlerde hizmet olarak sunulmuştur. Şubat ayı sonu itibarıyla de çadır kentler kapatılmış ve afetzedeler konteynir kentlere yerleştirilmiştir. Çadırlar da Kızılay'a iade edilmiştir.

Depremde Valilikte oluşturulan bürolar aracılığı ile 35 binden fazla depremzede deprem bölgesinden başka bir yere gönderilmiş, kamuların tesislerine yerleştirilmiş, ihtiyaçları karşılanmıştır. Kendi imkanlarını kullanarak bölgeden giden kişilere ise gittikleri illerin valiliklerine başvurmaları halinde barınma hizmeti verilmiştir.

Depremzedelere dağıtılması amacıyla toplanan yardımlar düzenli bir şekilde oluşturulan giyim marketinde toplanmış ve bu markette 30 kişilik bir ekip çalışmıştır. Bu giyim marketinden 6 bin ailenin 43 binden fazla üyesi giyim gereksinimini karşılamıştır. Ayrıca yaklaşık 30 bin yaşam konteyniri da depremzedeler için satın alınmıştır.

Çizelge 3.10: Geçici Barınma

		Adet	Nüfus
VAN (MERKEZ)	Konteynır	24.014	147.319
VAN (ERCİŞ)	Konteynır	5.472	27.751
Toplam		29.486	175.070

Kaynak: Van İl Afad Müdürlüğü

Çadır kentlerden sonra Van İli merkezinde 31 tane, Erciş'te 4 tane konteynır kent kurulmuştur ve depremzedeler bu konteynır kentlere yerleştirilmiştir. Konteynırlar 2 oda, mutfak, banyo ve tuvaletten oluşmuş 21m²'lik bir yapıdır. Bu yaşam konteynırlarında yaklaşık 175 bin vatandaşın barınması sağlanmıştır. Kurulan konteynır kentlerde elektrik ve su gibi ihtiyaçlar karşılanmıştır. Kurulan çadır kent ve konteynır kentte yaşayan depremzedelere ait yaklaşık 150 milyon TL tutarındaki elektrik faturası AFAD tarafından ödenmiştir.

AFAD yaptığı değerlendirmeler sonucunda Van İli ile köyleri ve Erciş ilçesi ile köyleri için "Genel Hayata Etkililik" kararı almıştır. Bu karar doğrultusunda tehlikeli olan binalar yıkılmıştır. Van ve Erciş'te acil yıkılması gereken veya enkaz halinde bulunan 600'den fazla binanın yıkım çalışmaları tamamlanmıştır. Köylerde izin veren afetzedelerin enkazları kaldırılmıştır.

Depremi hemen ardından başlayan hasar tespit çalışmaları 4 ay boyunca aralıksız devam etmiştir. Hasar tespit çalışmaları sırasında Mühendis ve Mimar Odalarından, üniversitelerden, kamu kurum ve kuruluşlardan yaklaşık 1000'den fazla uzman kişi, mimar ve mühendis görev almıştır.

Hasar tespit çalışmalarında yaklaşık 200 binden fazla konut, işleri ve ahırlar hem dışarıdan hem içeriden tek tek incelenmiş, bu tespit çalışmaları sonuçları da kayıt altına alınmıştır. İTÜ Erciş İlçesi Merkezinde; Yıldız Teknik Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi de Van İli Merkezi'nde orta hasar görmüş yapılarda bilimsel araştırmalarını yapmışlardır. Araştırmaları sonucunda bu yapıların güçlendirilmesine yönelik çalışmaları yapmıştır. AFAD koordinasyonunda TOKİ'ye yaptırılan Van Merkez ve Erciş'teki 15.341 konut sahiplerine teslim edilmiştir.

3.1.4. Van çevre ve şehircilik il müdürlüğü*

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Van Valiliği ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bağlı olarak depremin hemen ardından 300 teknik elemanını hasar tespit çalışmaları için görevlendirilmiştir.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü muhtarlık merkezi olarak kullanılmak üzere konteynırdan bürolar oluşturulmuştur. Muhtarlara da online olarak bilgi paylaşılsın diye diz üstü bilgisayarlar dağıtılmıştır.

İlbank A.Ş. Erciş Çadır kenti için “ İçme Suyu ve Kanalizasyon Projesi” hazırlamıştır. İlbank A.Ş. ayrıca Edremit İlçesinde hizmetine devam eden Van Emniyet Müdürlüğü'nün ve lojmanlarının içme suyu sorunu için maliyet ve projesinin yapılmasına ve inşaat uygulamasına yönelik gerekli teknik desteği de vermiştir. Bunun yanında konteynır sahasının alt yapısına ait projeyi de İlbank A.Ş. hazırlamıştır. İlbank A.Ş. deprem felaketinde zarar gören belediyelerin kendisine olan borçları da istedikleri takdirde bir yıl ertelemiştir.

Şehircilik İl Müdürlüğü Van, Erciş, Edremit, Gevaş, Çiçekli ve Akdamar Belediyeleri'nin yapmış olduğu hasar tespit çalışmalarına ve Van İli ile Erciş'te yapılacak kalıcı konutların alt yapılarına ait fizibilite çalışmalarına her türlü teknik desteği vermiş ve gerekli doküman desteğini sağlamıştır.

Deprem olduktan sonra ilk gün Van İl Afet ve Acil Durum Merkezi'nde Tapu Kadastro Veri Birimi kurulmuştur. Bu kuruluşun ardından yapılan ilk iş Coğrafi Bilgi Sistemine Dayalı Kadastral Altyapı Bilgileri ile Tapu Bilgileri, Orto-Foto vb. sayısal verilerin hizmete açılmasıdır.

Teknik destek olarak kamu kurum ve kuruluşlarına ait hizmet binaları ve personelin kalması için kurulacak olan konteynır ve prefabrik binaların alan seçimi ve alt yapı çalışmalarına teknik destekte bulunulmuştur. Zemin çalışmaları ve kalıcı ile geçici yerleşim yerleri için çeşitli planlama faaliyetleri yürütülmüştür. Arazilerin mülkiyet bakımından durumları ve sınıflandırmaları kurulacak yeni yerleşim birimleri için gerçekleştirilmiş ve kadastral haritadaki konumlar ile oransal bilgi çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

* Bu bölüm Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 2011 Yılı İdare Faaliyet raporundan derlenmiştir.

Çizelge 3.11: Van Depremi Sonrası Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Yapılan Gözlemsel İnceleme Sonuçları

09.11.2011 VAN DEPREMİ SONRASI KAMU KURUM VE KURULUŞLARINDA YAPILAN GÖZLEMSEL İNCELEME SONUÇLARI 03.12.2011 TARİHİNE KADAR İNCELENEN KAMU BİNALARI İCMLİ					
HASAR DURUMU					
YER	AĞIR HASARLI	ORTA HASARLI	AZ HASARLI	HASARSIZ	*DİĞER
VAN ve ERCİŞ	48	99	152	87	9
Y.Y.Ü		23	10		
EDREMİT		1	4	4	
GEVAŞ			14	4	
GÜRPINAR		2	11	7	1
MURADIYE			10	11	
ÇALDIRAN		5	11	4	
ÖZALP	2	3	9	6	
SARAY	5	2	9	3	1
TOPLAM	55	135	230	126	11
GENEL TOPLAM	557				

NOT: *DİĞER Başlığı girilemeyen, inceleme yapılan ve diğer yapıları (çelik yapı) belirtmektedir.
Kaynak: Van Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

3.1.5. Van İl Sağlık Müdürlüğü*

Van İl Sağlık Müdürlüğü deprem sonrası çalışmalarını altı farklı şubede kolunda faaliyetler göstererek yürütmüştür. Bu şubeler şunlardır:

- Aile ve Toplum Sağlığı Şubesi
- Eğitim Şubesi
- Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Şubesi
- AÇS/AP Şubesi
- Bulaşıcı Hastalıklar Şubesi
- Çevre Sağlığı Şubesi

* Bu bölüm Van İl Sağlık Müdürlüğü Çadır Kent Ve Konteynir Kentlerde Yapılan Çalışmalar raporundan derlenmiştir.

Aile ve Toplum Sağlığı Şubesi alışmaları: Aile ve Toplum Sağlığı Şubesi alışmaları kapsamında çadır kentlerde yaşayan kişilerin birinci basamak sağlık hizmeti alabilmesi için, sağlık birimleri oluşturulmuş ve her bir çadır kente doktor ve hemşire gevlendirilmiştir. adır kentler kaldırıldıktan sonra yerine kurulan konteynir kentlerde nüfus, bölge yapısı ve temel sağlık hizmeti gereksinimi gibi kriterler göz önünde bulundurularak sağlık birimleri oluşturulmuş, dönüşümlü doktor ve hemşire gevlendirilmiştir. 23.10.2011 depreminden sonra, sağlık birimi oluşturulan çadır kentler şunlardır:

- Et - Balık adır Kenti
- 75. Yıl adır Kenti
- İŞGEM Mevlana adır Kenti
- Seyran Tepe adır Kenti
- Mehmetçik adır Kenti
- DSİ adır Kenti
- Mimar Sinan adır Kenti

Sağlık birimi oluşturulan bu çadır ve konteynir kentlerde sunulan sağlık hizmetleri ise şu şekilde sınıflandırılabilir:

- Acil Vakalarda İlk Müdahale
- Enjeksiyon-Pansuman
- Danışmanlık - Yönlendirme
- Gebe, Bebek, ocuk izlem ve tespiti
- Gebelik Testi ve Aile Planlaması Malzemesi Dağıtımı
- Hekim kontrolünde İlaç Dağıtımı
- Bağışıklama Hizmetleri (adır Kentlerde)
- Sağlık eğitimi
- Kronik Hastaların Tespiti ve Hizmetin Sağlanması
- Hasta Muayenesi

Ayrıca konteynir kentlerde yaşayan tüm kişiler yerinde ziyaret edilerek Ev Halkı Tespit Fişi alışması yapılmıştır.

Aile ve Toplum Sağlığı Şubesi çalışmalarında bebek, ocuk, gebe tespit ve izlemleri, bağışıklanma durumları, aile planlaması durumu ve gereksinimleri, kronik hastalar, evde bakım hizmeti verilmesi gereken hastalar ve psiko-sosyal destek ihtiyacı olan hastaların tespiti ile mevcut nüfusun sağlık profili çıkarılarak, planlama ve yeni çalışmalara yön vermesi sağlanmıştır.

Eğitim Şubesi Őalıřmaları: Eğitim Şubesi Őalıřmaları kapsamında bütün Çadırlar tek tek gezilip, insanlarla iletişim ve güven ortamı oluşturulmuştur. Sonrasında ise toplu eğitimlere başlanılmıştır. Her Çadır kentte bir psikolog, sosyolog ve ihtiyaca göre psikiyatrist bulundurulmuştur.

Eğitim Şubesi Őalıřmaları kapsamında gebeler belirlenmiş, aşısı eksik olan Çocuklar tespit edilmiştir. Kronik hastalığı olanlar tespit edilip uygun sağlık kurumlarına yönlendirmeleri yapılmıştır. Tuz kullanımı ve Diyabet ile ilgili eğitimler verilmiş, boy-kilo ölçümleri yapılarak obezlerin diyetisyene yönlendirilmesi yapılmıştır.

Doğal afetlerde yapılması gerekenler ve korunma yöntemleri anlatılmıştır. Deprem nedeniyle oluşturulan Çadır kentlerde toplu yaşam alanlarının temiz ve bakımlı kullanılması, bireylerin toplu yaşam alanlarında başkalarının haklarına saygı duymasının önemi ve gereksinimi konuları işlenmiştir. Deprem sonrası ortaya Çıkan stresle başa Őıkma yöntemleri öğretilmiştir.

Kanser türleri anlatılarak kendi kendine meme muayenesi uygulamalı olarak yaptırılmıştır. Toplam 5663 kişiye sağlık eğitimi verilmiştir.

Eğitim Şubesinin eğitim konuları şu başlıklarda toplanmıştır:

- Aile Planlaması
- Hijyen
- Diyabet
- Temiz su ve Sanitasyon
- Kanser ve kanser türleri
- Tuz kullanımı
- Obezite
- Gebe ve bebek beslenmesi
- Yeni doğan ve Çocuk bakımı
- Ortak kullanım alanlarının temizliği
- Ağız ve diş sağlığı
- Adolesan sağlığı

Çizelge 3.12: Eğitim Şubesinin Yapmış Olduğu Eğitim Çalışmaları - 1

Yer	Tarih	Konu	Eğitimi Veren Kişi	Kişi Sayısı
Mimar Sinan Çadır Kenti	31.01.2012	Sigara ve Kanser	Ketem Eğitimcileri	40
Et Balık Kurumu Çadır Kenti	03.02.2012	Sigara ve Kanser	Ketem Eğitimcileri	40
Mehmetçik Çadır Kenti	06.02.2012	Sigara ve Kanser	Ketem Eğitimcileri	31
75.Yıl Çadır Kenti	08.02.2012	Sigara ve Kanser	Ketem Eğitimcileri	30
Seyran Tepe Mevlana Evleri	15.02.2012	Sigara ve Kanser	Ketem Eğitimcileri	30
Tahir Paşa Konteynir Kent	17.02.2012	Sigara ve Kanser	Ketem Eğitimcileri	25
Toplam				196

Kaynak: Van İl Sağlık Müdürlüğü

Çizelge 3.13: Eğitim Şubesinin Yapmış Olduğu Eğitim Çalışmaları - 2

Konteynir Adı	Eğitim Adı	Katılan Kişi Sayısı	Toplam
Hacı Mehmet Konteynir Kent	Hijyen	15	80
	Aile Planlaması	50	
	Kanser ve Beslenme	15	
Kevenli Konteynir Kent	Ağız ve Diş Sağlığı	50	50
Kaya Çelebi Konteynir Kent	Ağız ve Diş Sağlığı	110	175
	Aile Planlaması	65	
Hüsrev Paşa Konteynir Kent	Ağız ve Diş Sağlığı	15	30
	Hijyen	20	
Selçuklu Konteynir Kent	Aile Planlaması	35	157
	Meme ve Rahim Ağzı Kanseri	37	
	Ağız ve Diş Sağlığı	20	
	Ağız ve Diş Sağlığı	65	
TOPLAM			1479 Kişi

Kaynak: Van İl Sağlık Müdürlüğü

Akıl ve Ruh Sağlığı Şubesi ve Çalışmaları: Akıl ve Ruh Sağlığı Şubesi çalışmaları kapsamında çadır kentlerdeki kurulan Psiko-sosyal destek çadırlarında ruh sağlığı ve sosyal hastalıklar şubesinden psikologlar görev aldı. Depremden sonra Psiko-sosyal destek birimlerinin tanıtımı için el broşürleri hazırlanarak tüm çadır kentlere dağıtıldı. Çadır kentlerin dışındaki insanlara ulaşmak amacıyla broşürler Gezici Sağlık ekiplerine verildi ve dağıtıldı. Akıl ve Ruh Sağlığı Şubesi Van İlinde Bölge Eğitim Araştırma Hastanesi, Toplum Ruh Sağlığı Merkezi, İpek Yolu Devlet

Hastanesi'nde hizmet vermektedir. Bunun yanında Ruh sağlığı Şubesi psikologları Anadolu, Tahir Paşa, Kale ve Kaya Çelebi Konteynır Kentlerinde g6rev almıştır.

Çadır kentlerde g6rev alan Sosyal Hizmet Uzmanları Sağlık Bakanlığı b6nyesindeki psiko-sosyal destek çadırlarında faaliyet/çalışmalarını y6r6tm6Őlerdir. Engelli danışma ve y6nlendirme hizmetleri, çadır kentlerde alan taraması, hasta nakil hizmetleri, danışma ve y6nlendirme hizmetleri, eğitim faaliyetleri, moral amaçlı sosyal faaliyet çalışmaları, bireysel ve grup çalışmaları ve etkinlikleri, bu çalışmalar çerçevesinde y6r6t6len faaliyetlerdir.

Sağlık Bakanlığı denetiminde D6nya Sağlık 6rg6t6n6n desteklediği, T6rk Psikiyatri Derneği aracılığıyla Van Merkez ile Erciş İlçesindeki sağlık çalışanlarına, Ruhsal Travma ve Afet Psikiyatrisi Destek Programı eğitimi verilmiştir.

Evde Bakım Hizmetlerinin saha çalışmaları doğrultusunda belirlediği hastalar ve 444 38 26 , ttrsm@gmail.com mail adresine d6Ően psikososyal desteğe ihtiyaı olan hastalar telefonla g6r6Ő6ld6kten sonra TRSM, B6lge Eğitim ve Araştırma Hastanesi ile İpek yolu Devlet Hastanesine y6nlendirilmektedir. Bu kapsamda 119 hastayla g6r6Őme yapılmış ve psikiyatri servislerine y6nlendirilmiŐtir. Ayrıca deprem s6resince TRSM aktif bir Şekilde psikolojik destek hizmeti sunmuştur. Bu kapsamda 476 hastaya psikolojik destek verilmiştir.

Ruh Sağlığı ve Sosyal hastalıklar Şubesi çadırlarda kadınlara y6nelik deprem travması sonrası ortaya çıkan psikolojik tepkiler ve kendi kendine yardım etme y6ntemleri, travmanın ocuk 6zerindeki etkileri ve travma yaŐamıŐ çocuğa yaklaşım konularında farkındalık eğitimi verilmiştir. Eğitimlere devam edilmektedir.

9 Şubat D6nya Sigarasız G6n6 kapsamında Şube psikologları tarafından t6t6n ve t6t6n6n zararları ve sigara bırakma y6ntemleri konulu eğitimler d6zenleyip bu kapsamda eğitim verilmiştir.

Çadır kentlerde yapılan çalışmalar esnasında etkileŐim grubundaki kadınlara ihtiyaç belirtmesi 6zerine 6fke kontrol6 eğitimi verilmiştir.

Şube psikologları tarafından konteynerlerde ihtiyaı olanlara hem bireysel g6r6Őme yapmış hem de stres y6netimi, 6fke kontrol6, aile içi iletişim, ergenle iletişim, çocuklarda g6r6len psikolojik sorunlar, t6t6n ve t6t6n 6r6nlerinin zararları, madde bağımlılığı, ocuk eğitiminde sağlıklı anne baba tutumları, etkili ocuk eğitimi, okul sorunları, sınav kaygısı gibi konularda eğitimler vermiştir ve bu eğitimler s6rd6rmektedir.

Çizelge 3.14: Şube Psikologlarının Konteynir Kentlerde Yaptıkları Görüşme Sayıları

Psikologlarının Konteynir Kentlerde Yaptıkları Görüşmeler		
1	Bireysel Görüşme Sayısı	38
2	Travma- Stres ve Öfke Eğitimleri	289
3	Menopoz Psikolojisi Eğitimi	23
4	Çocuklara Güven Eğitimi	23

Kaynak: Van İl Sağlık Müdürlüğü

Açs/Ap Şubesi İle Yapılan Çalışmalar: Açs / Ap Şubesi, Eğitim Şube ile koordineli olarak çadır ve konteynir kentlerde aile planlaması, kişisel hijyen, meme kanseri, gebe-bebek izlemleri, kadın sağlığı, gebe ve bebek beslenmesi, menopoz, yeni doğan ve loğusa bakımı beslenmesi gibi konularda halka yönelik eğitimlerde bulundu. Çadır Kentlerde ve Konteynir Kentlerde aile planlaması malzemeleri dağıtıldı. Çadırlarda yeni yıl etkinliği düzenlenmiş, ikramlarda bulunulup, çocuklara oyuncak dağıtılmıştır.

Sağlık Bakanlığı ve özel sektör işbirliği ile Van'a gönderilen ısıtılmalı bebek battaniyesi ve uyku tulumu dağıtımı yapıldı. Çölyak hastası kişilere ulaşılarak, hastalığa özgü kullanılan özel mama, ekmek ve kurabiye dağıtımı yapıldı. İlimizden göç eden gebe ve bebeklerimiz tek tek telefonla arandı, gerekli sağlık birimlerine yönlendirmeleri yapılarak aşı, kontrol ve takiplerinin devamlılığı sağlanmıştır.

Kış şartlarından dolayı ulaşım problemi yaşayan, ekonomik sıkıntısı olan ve sağlıksız şartlarda yaşayan hamileler "misafir anne projesi" kapsamında davet edilip hastanede doğum yapma olanakları sağlandı. İhtiyacı olan bebeklere ücretsiz mama dağıtımı yapılmıştır.

Uygun koşullarda mahremiyete riayet edilerek, Aile Planlaması hizmetlerinin sunumu sağlandı. Neonatal tarama programı kapsamında yeni doğan bebeklerimizin topuk kanları alınarak tedavi görmesi gereken bebeklere uygun sağlık birimlerine yönlendirilmiştir. 15.11.2011 tarihinde başlatılan 113 Acil Sağlık Hattı kapsamında 2341 adet başvuru alındı, 1926 tanesi AÇSAP Şubesi tarafından sorunlarının çözümü için ilgili Aile Hekimliklerine yönlendirilmiştir.

Çizelge 3.15: Çadır ve Konteynir Kentlerde Dağıtılan Malzemeler ve Sayıları

Çadır ve Konteynir Kentlerde Dağıtılan Malzemeler	
Hap (Doğum Kontrol Hapı)	500 Kutu
Kağıt Havlu	24 Adet
Plastik Bardak	1000 Adet
RİA (Rahim İçi Araç)	50 Adet
Çöp Poşeti	10 Top
Kondom	10.050 Adet
Gebelik Testi	800 Adet
Aylık Doğum Kontrol İğnesi	700 Adet
Eldiven	1200 Adet
Gebe Demiri	250 Adet
Batticon	10 Adet
Bebek Demiri	4000 Adet
Aile Planlaması Defteri	22 Adet

Kaynak: Van İl Sağlık Müdürlüğü

Çevre Sağlığı Şubesi: Çevre Sağlığı Şubesi, depremden sonra 50 kişilik teknik personelle çalışmalarını ara verilmeksizin başlattı. Her yerleşim birimine en az dörder kez gidilerek depo, kaynak, kaptaj (kaynak suyunun biriktirilerek depoya sevk edildiği küçük havuzlar), isale hattı ve şebeke hattı üzerinde gerekli kirlilik araştırmaları yapılmış, numuneler alındı ve klorlama yapıldı. Sorumlulara klorlamanın devamının sağlanması için klor tabletleri dağıtıldı ve kullanımı konusunda eğitimler verilmiştir. Saha klor ölçümleri belirli periyotlarla yapılmaya devam edilmektedir.

Van'da kurulan çadır ve konteynir kentlerde günlük çöp, atıklar, tuvalet ve banyo, içme-kullanma suları, çalışanların genel temizliği, portör ve benzeri denetimleri yapıldı. Ortak kullanım alanların genel temizliği ve çadırlarda meydana gelebilecek karbon monoksit zehirlenmesini önlemek amacıyla eğitimler verildi. Konteynir kent tuvalet, banyo ve kullanım su bilgileri içeren denetim formları oluşturuldu ve tüm kontroller aralıksız olarak devam etmektedir.

Çizelge 3.16: İçme Suyu Analiz Sonucu Değerlendirilmesi

İçme Suyu Analiz Sonucu Değerlendirilmesi					
Yerleşim Yeri	Alınan Numune Sayısı	Uygun Olanlar	Uygun Olmayanlar	Uygun Olanlar Yüzdesi	Uygun Olmayanlar Yüzdesi
Van Merkez	3844	3631	213	% 94,7	% 5,3
Van Köyler	654	443	211	% 67,7	% 32,3
Erciş Merkez	1576	1381	195	% 97,7	% 12,3
Erciş Köyler	419	228	191	% 54,4	% 45,6
Toplam	6493	5683	810	% 87,5	%12,5

Kaynak: Van İl Sağlık Müdürlüğü

Bulaşıcı Hastalıklar Şubesi: Bulaşıcı Hastalıklar şubesi saha çalışmalarına Van İl merkezi ve Erciş ilçesinde deprem felaketinden hemen sonra kendisine bağlı

ekiplerce başlamıştır. Depremin 3. gününden itibaren aşılama faaliyetlerine kaldığı yerden, hizmete devam edebilen ASM ler ve mobil ekiplerce devam edilmiştir.

Bu kapsamda risk grubunda değerlendirilmiş olan; rutin aşı takviminde bulunmayan 3 ila 4 yaş grubu çocuklara, 633 KPA13 aşısı ek olarak yapılmıştır. 1547 çocuk rutin aşı takvimine uygun olarak mobil aşılanmıştır. Ayrıca 5869 vatandaşımız mevsimsel grip aşısı ile, 65 yaş üstü 259 kişiye de PNOMO23 aşısı yapılmıştır. Çadır Kentlerde kurulan sağlık birimlerinde ise aşağıda ki bağışıklama hizmetleri yürütülmüştür.

Pentaxim: 61 Adet, KPA: 111 Doz, İntazna Grip: 666 Doz, OPV: 29 Doz, KKK: 20 Doz, BCG: 13 Doz, HEP B: 38 Doz, Pnömo 23: 146 Doz, Vaxigrip: 1104 Doz

Çizelge 3.17: Bulaşıcı Hastalıklar Şubesi Mobil Ekiplerinin Hizmet Detayları

Mobile Çıkan Ekip Sayısı	134
Mobile Çıkan Doktor Sayısı	95
Mobile Çıkan Sağlık Personeli Sayısı	487
Mobile Gidilen Yer Sayısı	236
Yapılan Poliklinik Sayısı	8541

Kaynak: Van İl Sağlık Müdürlüğü

Şube çalışmaları kapsamınca depremin 2. gününden itibaren sürveyans çalışmaları başlatılarak olası salgınlara karşı erken uyarı sistemi kurulmuştur. Bu kapsamda Van'da hizmete devam eden tüm hastanelerden günlük olarak salgın yapma olasılığı bulunan bulaşıcı hastalık vaka sayıları toplanmıştır. Ayrıca Sentinal Sürveyans yöntemi ile 10 ASM de grip ve grip benzeri hastalık şüphesi bulunan hastalardan boğaz sürüntü örnekleri alınarak Refik Saydam Hıfzısıhha Merkez başkanlığında değerlendirilerek erken uyarı sistemi aktive edilmiştir.

Şube çalışmalarına Balıkesir, Ağrı, Bitlis, Muş ve Şanlıurfa Sağlık Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar şube görevlileri de destek vermişlerdir. Bu ekiplerin de yardımı ile hastanelerde özellikle su ve besinlerle bulaşan hastalıklar hakkında sürveyans çalışmaları yapılmıştır. Tüm çadır kentler ve depremden etkilenen tüm köyler mobil ekiplerce en az iki kez bulaşıcı hastalıklar yönünden taranmıştır. Bu taramalar kapsamında toplam 16.969 kişi muayene edilmiştir.

Van'da ikamet eden 25 SSPE hastası telefonla aranmış, İl dışında ikamet edenler buldukların ilin Bulaşıcı Hastalıklar Şube Müdürlüklerine ilaçlarını temin etmek üzere yönlendirilmiş, ilimizde ikamet edenlerin ise tedavilerine devam edilmiştir. Aynı şekilde 75 Tüberküloz hastası telefonla aranmış, il dışında ikamet edenler buldukları ilin Verem Savaşı Dispanserlerine yönlendirilmiş olup, Van'da ikamet

edenler ise DGT(Doğrudan gözetimli tedavi) kapsamında evlerinde ziyaret edilerek tedavilerine devam edilmiştir.

Bütün bu şube çalışmaları dışında Van İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde 113 sosyal destek hattı kurulmuştur. 113 Hattının kurulduğu 30.11.2011 tarihinden 30.01.2012 tarihine kadar; 40 doktor ve 120 yardımcı sağlık personeli hizmet vermiş olup, çalışma detayları aşağıdaki gibidir:

Toplam Çağrı (Kayıt) Sayısı	: 10.343
Ulaşılan Vaka Sayısı	: 8.524
Ulaşılamayan Vaka Sayısı	: 1.715
Ulaşmayı Bekleyen Vaka Sayısı	: 104

3.1.6. Van il milli eğitim müdürlüğü*

Van İli Milli Eğitim Müdürlüğü, depremin ilk gününden itibaren yaralı öğretmen ve personelin tedavilerinin yaptırılması ve depremde hayatını kaybeden öğretmenlerin cenaze işlemleriyle ilgili gerekli çalışmalarda bulunmuştur yapılmıştır.

Deprem sonrası yapılan incelemeler sonucunda okulların hasarlı ve hasarsız olup olmama durumları tespit edilmiş, az hasarlı okulların zaman kaybedilmeden onarımı yaptırılarak eğitim – öğretim hizmetlerine hazır hale getirilmiştir. Ağır hasarlı okulların ise tamamının yıkılması ve yerlerine yeni okulların yapılmasına dair çalışmalar başlatılmıştır.

Yapılan çalışmalar ve görüşmeler sonucunda hayırsever vatandaşlardan 52 okul yani 650 derslik, 220 lojman, 1.200 öğrenci kapasiteli pansiyon, 2 öğretmenevi ve 6 spor salonunun yapımı taahhüdü alınmıştır.

Van İli Valiliği tarafından gönderilen günlük yemeklerin 36 okul ve İskele Öğretmenevinde binlerce vatandaşa dağıtımı yapılmıştır.

Öğretmenler ve okul idarecileri gelen çadırların teslim alınması ve dağıtılması çalışmalarına destek sağlanmıştır.

Okul idarecileri ve öğretmenlerden oluşturulan bir ekipler günde 3 vardiya halinde Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü bahçesinde oluşturulan Barınma Çadırında gerekli çalışmalarda bulunarak, deprem sonrası barınma yeri olmayan öğretmenlere, bekâr

* Bu bölüm İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün deprem süresince yaptığı çalışmaların özet raporundan derlenmiştir.

ve evlilik durumlarına göre anaokullarına, hasarsız durumda olan pansiyonlara, Van İli Valiliğince temin edilen konteynirlara ve Kevenli TOKİ konutlarına yerleştirilerek açıkta kalan öğretmen ve personelin kalmaması sağlanmıştır.

Barınma için ve gerektiği durumlar karşısında öğretmen ve vatandaşların gece geç saatlerde gelen barınma taleplerini karşılamak üzere 15 okul 24 saat süreyle açık tutularak hizmet verilmiştir.

Sosyal Destek Programı kapsamında yapılan proje ile 3.000 öğrencinin dersanelere gitmesi sağlanmıştır.

Depremde yaralı olarak kurtulan öğretmenlerin il dışı tayin istekleri gerçekleştirilmiştir.

Van İli Valiliğinin talimatları doğrultusunda konteynir kentlerin yönetim hizmetlerini gerçekleştirmek üzere okul idarecilerinden yönetici atamaları yapılmıştır. Ayrıca konteynir kentlerde ikamet edipte ulaşım güçlüğü çeken 26.300 öğrencinin taşıma işlemi gerçekleştirilmiştir.

Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu olarak çadır kentlerde tahsis edilen 10 anasınıfı, 57 etüt salonu, 14 mesleki eğitim kursu salonlarında 1.700 öğrenciye yetiştirme ve telafi eğitimi, 320 yetişkin vatandaşa meslek edindirme kurs çalışmaları yapılmıştır.

Konteynir kentlerde Van İl Milli Eğitim Müdürlüğünce tahsis edilen 7 anasınıfında 220 okulöncesi öğrencisi, 7 etüt salonunda 569 ilköğretim ve ortaöğretim öğrencisine yönelik eğitim – öğretim hizmetleri çalışmaları ayrıca, aynı etüt salonlarında 255 yetişkin vatandaşa okuma – yazma, 84 yetişkin vatandaşa da meslek edindirme kurs çalışmaları yapılmıştır.

Van İl Milli Eğitim Müdürlüğünün denetmenleri ve rehber öğretmenleri tarafından tüm öğrenci, öğretmen ve öğretmen ailelerine yönelik psikososyal destek eğitimi verilmiştir. Bunun yanında öğrenci, öğretmen ve öğretmenler üzerindeki depremin olumsuz etkilerinin atılabilmesi ve kesintiye uğrayan eğitim – öğretim faaliyetlerinin telafisiyle ilgili çalışmalar yapılmıştır.

Deprem nedeniyle özel okulların kapatma ve yeniden açma talepleri ile ilgili gerekli çalışmalar yapılmıştır. İl dışına gitmek isteyen 74.439 öğrencinin ile geri dönüş yapan 25.122 öğrencinin nakil işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Başka illerdeki pansiyonlarda barındırılarak eğitim – öğretimlerine devam etmelerini sağlanmak üzere 1.110 8.sınıf öğrencisi, 1.507 12.sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 2031 öğrenci Van İli Valiliğince temin edilen araçlarla ilgili illere

gönderilmişlerdir. Bu öğrencilere destek olmak üzere öğrencilerin olduğu illere öğretmenler görevlendirilerek bizzat okullarında destek verilmiştir.

Van İlinde toplam 47 adet “Çevreye Uyum ve Temel Afet Bilgileri” konulu seminerler düzenlenerek, 5.769 öğretmenin bu konuda bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

23 Ekim 2011 ve 9 Kasım 2011’de meydana gelen depremlerde birçok vatandaş ile birlikte 76 öğretmen de hayatını kaybetmişti. Milli Eğitim Bakanlığı 38 okulun adını değiştirerek şehit öğretmenlerin isimlerini vermiştir. Milli Eğitim Bakanlığı vefat eden aday memurluk süresi dolmuş öğretmenlerin ailelerine ve yaralı öğretmenlere tazminat ödemiştir. Ayrıca depremde yaralanan, evsiz kalan öğretmenlere tayin hakkı da verilmiştir.

Çizelge 3.18: Deprem Sonrası Okulların Durumu

YER	DURUM	MERKEZ İLKÖĞRETİM	MERKEZ ORTA ÖĞRETİM	KÖY İLKÖĞRETİM	VAN MERKEZ VE KÖYLER İCMALİ
VAN	Kullanılamaz durumda olan okulu sayısı	19	14	13	46
	Kullanılamaz durumda olan derslik sayısı	214	247	45	506
	Kullanılamaz durumda olan okulların öğrenci sayısı	29.416	20.086	1.655	51157
	Kullanılabilir durumda olan okul sayısı	49	24	94	167
	Kullanılabilir durumda olan derslik sayısı	1.022	498	339	1859
	Kullanılabilir durumda olan okulların öğrenci sayısı	55.536	13.657	12.875	82068

Kaynak: Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Çizelge 3.19: Deprem Sonrası Okulların Durumu

YER	DURUM	İLKÖĞRETİM	ORTAÖĞRETİM	ERCİŞ OKULLAR İCMALİ
ERCİŞ	Kullanılamaz durumda olan okulu sayısı	14	3	17
	Kullanılamaz durumda olan derslik sayısı	202	50	252
	Kullanılamaz durumda olan okulların öğrenci sayısı	11.214	2.348	13.562
	Kullanılabilir durumda olan okul sayısı	17	4	21
	Kullanılabilir durumda olan derslik sayısı	201	68	269
	Kullanılabilir durumda olan okulların öğrenci sayısı	10.329	2.708	13.037
	Toplam		21.977	5.181

Kaynak: Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Çizelge 3.20: Deprem Sonrası Öğrenci Durumu

NAKLEN GİDEN	ORTAÖĞRETİM	11041
	İLKÖĞRETİM	45927
	TOPLAM	55968
MİSAFİR GİDEN	KIZ	6.522
	ERKEK	7.949
	TOPLAM	14.471
GİDEN TOPLAM		74.439

Kaynak: Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Çizelge 3.21: Deprem Sonrası Kalan Öğrenci Sayısı

	İLKÖĞRETİM	ORTAÖĞRETİM	TOPLAM
Merkez	65046	16133	89.115
Erciş	34124	3669	38.483
TOPLAM	99170	19802	127.598

Kaynak: Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Çizelge 3.22: Kalan Öğrencilerden Okula Devam Edenlerin Sayısı

	İLKÖĞRETİM	ORTAÖĞRETİM	TOPLAM
Merkez	% 66.22	% 68.14	% 67.18
Erciş	% 77.64	% 69.16	%73.40

Kaynak: Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Çizelge 3.23: Kalan Öğretmen Sayısı

1- İl Genelinde Çalışan Öğretmen Sayısı	13046
2- Merkezde Çalışan Öğretmen Sayısı	5078
3- Erciş İlçesinde Çalışan Öğretmen Sayısı	1895

Kaynak: Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Çizelge 3.24: Raporlu, İzinli v.b. Öğretmen Sayısı

	AYLIKSIZ İZİN	DOĞUM İZİNİ	SAĞLIK İZİNİ	TOPLAM
Merkez	94	72	800	966
Erciş	13	7	115	135
TOPLAM	107	79	915	1101

Kaynak: Van İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Çizelge 3.25: Deprem Nedeni İle Taşınan ve İkili Öğretim Yapılan Okul Sayısı

İLÇE	MERKEZ	KÖY	TOPLAM
Merkez	26	16	42
Erciş	11	67	78
TOPLAM	37	83	120

Kaynak: Van İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Çizelge 3.26: İkili Okul Sayısı

	NORMAL EĞİTİM YAPILAN OKUL	HASARLI OKUL SAYISI	İKİLİ EĞİTİM YAPILAN OKUL	TOPLAM
Merkez	89	54	91	234
Erciş	48	20	88	156
TOPLAM	137	74	179	390

Kaynak: Van İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Çizelge 3.27: Okul, Derslik, Pansiyon v.b. Yapılması için Protokol Yapılan Özel Sektör ve Şahıslar

Daha Önce Yapılan Protokol Sayısı	En Son Yapılan Protokol Sayısı	Toplam Protokol Sayısı
36	---	36

Kaynak: Van İl Millî Eğitim Müdürlüğü

3.1.7. Van aile ve sosyal politikalar il müdürlüğü*

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü tarafından kuruluşlarda koruma ve bakım altında kalan çocuk, kadın ve özürliye yönelik acil müdahaleler şu şekilde belirtilmiştir:

Sevgi evleri Kız Yetiştirme Yurdu ve Çocuk Yuvası ile Çocuk evlerinde kalan ve koruma altında olan çocuklar birinci deprem sonrası hemen uçak ile Antalya'da Alanya Side ve Kemer de çeşitli otellere tatile gönderilmiştir. İkinci depremden sonra çocuklar İzmit Kefkene gönderilmiş daha sonra Niğde ve Kahramanmaraş'a eğitimlerine devam etmeleri için gönderilmiştir. Kurum personeller çocuklarla ilk üç ay birlikte kalmışlardır.

Bakım Sosyal ve Rehabilitasyon Merkezinde kalan kızlar Diyarbakır ve Urfa'da ki kuruluşlara yerleştirilmişlerdir.

Kadın Konuk Evinde kalan kadınlar Ağrı Kadın Konuk Evine yerleştirilmişlerdir.

Erciş Engelsiz yaşam merkezindeki engellilerimiz Mersin de Milli Eğitim Bakanlığına ait bir Hizmet içi Eğitim merkezine tatile gönderilmiştir, ikinci depremden sonra bu engelliler bir kısmı Mersin'e bir kısmı da İçdir Engelsiz Yaşam Merkezine yerleştirilmişlerdir.

Konteynir Kentlerde Yapılan Faaliyetler: Konteynir kentlerde Van Valiliği tarafından kurulan Sosyal Faaliyet Alanları içerisinde il müdürlüğüne ait iki ana faaliyet birimi kurulmuştur. Bunlar Kadın kahveleri ve kreşlerdir. Kadın kahvelerinde müdürlük tarafından görevlendirilmiş personeller çeşitli faaliyetler yürütmüşlerdir.

Seminerler: Hemşireler, konteynir kentte kalan kadınlara ana-çocuk sağlığı, sağlıklı beslenme, çocuk hastalıkları, çocuk bakımı vb. konularda seanslar halinde bilgi vermişlerdir.

Psikologlar ve öğretmenler kadınların sorunlarını dinlemiş ve psikolojik ve sosyal destek programları düzenlemişlerdir. Ayrıca aile içi iletişim seminerleri vermişlerdir.

Aile Ziyaretleri: Müdürlük personeli konteynir kentlerdeki ailelere ziyaretlerde bulunup onlarla tanışmış, sorunlarını dinlemiş ve onlara moral vermişlerdir. Gezici personel konteynir kent ziyaretlerinde tespit ettikleri yaşlı, ağır hasta ve engellileri Müdürlüğe bildirmiş, Müdürlük de sosyal hizmet uzmanları vasıtasıyla kriterleri uyan

* Bu bölüm Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nün 2012 yılında yayınlanan faaliyet raporundan derlenmiştir.

yaşlı ve engellilerin evde bakım ücreti almalarını sağlamışlardır. Ayrıca yaşlıların ve engellilerin hastaneye götürülmelerine yardımcı olunmuştur.

Sinema Günleri: Kadın kahvelerinde bayanlara yönelik Sinema Günleri organize edilmiş, daha önce sinemaya hiç gitmemiş depremzedelerimiz de sinemayla tanıştırılmıştır.

Geziler: Her hafta bir konteynır kent kadınlarına (50 kişilik) yönelik Ş.Urfa-Mardin-Midyat-Hasankeyf yörelerine yönelik Güneydoğu Gezisi düzenlenmiştir. Ayrıca her konteynır kentte haftanın bir günü yemek organizasyonu, kısır günleri, kahvaltı günleri yapılmıştır.

Kreşler: Kreşlerde görevli personel konteynır kentlerde bulunan 3-4 ve 5 yaş çocuklara kreş ve gündüz bakım hizmeti sunmuştur. Burada eğitim gören çocuklara eğitsel oyunlar, el becerileri, düzgün konuşma, resim, süsleme, arkadaşlık ilişkileri gibi alanlarda eğitim verilerek ana sınıfına, sosyal hayata alışmaları sağlanmıştır.

İl Dışına Gönderilen Depremzedelere Ziyaret Projesi: 23 İlde geçici olarak misafir edilen 15.000 depremzede vatandaşlara, İl Müdürlüğünce görevlendirilen 40 meslek elemanı ile ziyaret edilmiş, durumları hakkındaki rapor ilgili bakanlığa sunulmuştur. Ayrıca diğer illerde kalan depremzede vatandaşlar da zaman zaman ziyaret edilmiştir.

Personele Yönelik Çalışmalar: Kurumda görev yapan personeli deprem psikolojisinden uzaklaştırmak için çeşitli geziler, etkinlikler, seminerler ve yarışmalar yapıp ödüllendirmelerde bulunulmuştur.

Projeler: SODES'ten 2011 yılında kabul edilen "Hayat Bir Oyun" adlı projesi kapsamında depremde etkilenen 97 köye Hacivat Karagöz gösterisi yapılmıştır. Ayrıca Van'da bulunan Yalım Erez Mahallesi 75. Yıl Toplum Merkezinde proje kapsamında depremde çocuklardan oluşturulan tiyatro ekibi depremde etkilenen vatandaşlara gösteriler yapmıştır.

Proje bedeli 2.6 Milyon olan 12 adet kadın psiko-destek merkezleri projesi SODES'e sunulmuş olup kabul edilmiştir.

AÇEV'le ortaklaşa travma sonrası Aile Danışma Merkezi kurulmuş ve (Hüsrevpaşa Konteynır Kentte – 280 m2) faaliyetlerde bulunmuştur.

Deprem sonrasında sokakta çalıştırılan çocuk sayısındaki artışı önlemek amacıyla Van'da yeni inşa edilmiş olan Huzurevi Binasının Yatılı ve Gündüzlü Çocuk ve Gençlik Merkezi olarak faaliyete girmesi kabul görmüş olup bina ile ilgili planlamalarda bulunulmuştur.

SODES'e "Tenefüs Merkezi" adıyla çocuklar için geçici rehabilitasyon merkezi projesi sunulmuştur.

SODES'e "Leyla Hanım Kütüphanesi" adıyla kadınlar için bir kütüphane projesi sunulmuştur.

SODES'e "Birlikte Yaşamak" adlı bir konferans salonu projesi sunulmuş olup kabul edilmesi halinde burada rehabilite edici seminerler yapılmıştır.

SODES'e "Erek Gençlik Merkezleri" adıyla 7 lisenin yakınında Gençlik Merkezi kurulması projesi sunulmuştur.

Erciş İlçe Müdürlüğünün Çadır Kent ve Konteynir Kentlerde Yaptığı Faaliyetler: Bakanlıkça görevlendirilen meslek elemanları ile birlikte 145.410 kişi üzerinde alan taraması yapılarak gerekli maddi, nakdi ve psiko-sosyal hizmet desteği verilmiştir.

Müdürlüğe bağlı bakım rehabilitasyon ve aile danışma merkezinde kalan engelliler depremin ardından diğer illerdeki rehabilitasyon merkezine yerleştirilmişlerdir.

Beş birimden oluşan Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezinin dört birimi depreminin ardından misafirhane olarak kullanılmıştır.

Bakım rehabilitasyon ve aile danışma Merkezinin bir birimi Erciş'te deprem günü doğum yapmış annelere ayrılarak annelerin tüm ihtiyaçları müdürlükçe karşılanmıştır.

Üç farklı çadır kent ve konteynir yerleşim alanlarında 0-6 yaş gruplarına hitap eden Sevgi Kreş'leri ile çocuklarımızın üzerindeki deprem etkisi en aza indirilmiştir.

Bayanlara yönelik açılan toplum merkezleri ile eğitim, bilinçlendirme seminerleri ve el beceri kursları verilmiştir.

Çadır kent ve konteynir yerleşim alanlarında psiko sosyal destek birimi açılmıştır.

Çadır kent ve konteynir yerleşim alanlarında 7-18 çocuklara hitap edecek çocuk ve gençlik merkezi açılmıştır.

Yetişkin erkeklere yönelik çok amaçlı sosyal hizmet merkezi açılmıştır.

Çizelge 3.28: 09.02.2012 Tarihi İtibariyle Yapılan Yardımlar Tablosu

TOPLAM	Nakit Yrd. Sayısı	Gıda Yardımı Alan Kişi Sayısı	Nakit TL	Uçak Bileti Yrd.	Otobüs Bileti Yrd.	Giysi Yrd.	Göç Yrd.	Aşevinden Dağıtılan Yemek Sayısı
	30.306 Kişi	16.325	848.327,5	55 Kişi	15.548 Kişi	1.329 Aile	1.623 Aile	(14.12.2011-09.02.2012 arası) 1.353.210 kişilik Yemek

Kaynak: Van Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Çizelge 3.29: 23 Ekim 2011 Tarihinden İtibaren Aile Sosyal Politikalar Van İl Müdürlüğüne Yapılan İşlemler

HİZMET TÜRLERİ	PLANLANAN	GERÇEKLEŞTİRİLEN
Özürü Evde Bakım	112 kişi	65 kişiye özürü evde bakım hizmetinden yararlandırılmıştır. 47 kişi ise adreslerinde bulunmamıştır.
Yaşlı Bakımı	1 kişi	1 Kişi il dışında huzurevine yerleştirilmiştir.
Korunmaya Muhtaç Çocuk	-	Herhangi bir Müracaat alınmamıştır.
Kadın	24 kişi	18 Kadın eşiyile barıştırılmıştır. 6 kişinin il dışına nakilleri gerçekleşmiştir.
Aynı Nakdi Yardım	188 Aile	106 aileye 1 defaya mahsus aile başı 1224 TL ödenmiştir. 82 Çocuk için Genel Müd. Yardım talep edilmiştir. Ancak halen nakdi yardım bildirimini ulaşılmamıştır.

Kaynak: Van Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Çizelge 3.30: Alan Taraması Neticesinde Barınma Koşullarına Yönelik Çalışmalar

Barınma Koşulları	4.488 hanenin Çadır Kentlerde, 8.023 hanenin kendi evinde, 1.918 hanenin yakınının evinde, 1.909 hanenin barakada, 25.014 hanenin çadırdaki ve 5.524 hanenin ise konteynır, prefabrik ev vb yerlerde yaşadığı tespit edilmiştir.	Tespit edilen barınma koşullarında yaşamsal riski bulunan 60 aile çadır kentlere yerleştirilmiştir.
-------------------	--	---

Kaynak: Van Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Çizelge 3.31: Alan Taraması Neticesinde Psiko – Sosyal Desteğe Gereksinim Duyan Bireylere Yönelik Çalışmalar

Psiko – Sosyal Destek	Alan taraması sonucunda psiko – sosyal desteğe gereksinim duyan 2.848 birey tespit edilmiştir.	Tespit edilen 2.848 bireye ziyaretler düzenlenerek psiko – sosyal destek çalışmaları devam etmektedir.
	Başlangıçtan 18.01.2012 tarihine kadar yapılan alan taramasında çok acil koduyla Psiko-sosyal Destek alması öngörülen 654 aile ile telefon görüşmesi yapılmıştır.	152 aile psiko-sosyal destek almak istemediğini belirtmiştir. 26 aile şehir dışında bulunmaktadır. 114 aileye verilen telefon numaralarından ulaşılamamıştır. Psiko-sosyal destek isteyen 364 aile ile gerekli görüşmeler yapılmıştır.

Kaynak: Van Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Çizelge 3.32: Alan Taraması Neticesinde Acil Müdahale Gerektiren Sağlık Sorunlarına Yönelik Çalışmalar

Acil Tıbbi Müdahale için Sağlık Bakanlığı'na Yapılan Yönlendirmeler	1161 kişi tespit edilmiştir.	Tespit edilen 1.161 kişiye Acil Tıbbi Müdahale yapılabilmesi için Sağlık Bakanlığı görevlilerine gerekli bildirimler yapılmıştır. Ayrıca Sağlık Bakanlığı yetkilileri ile yapılan işbirliği çerçevesinde gerekli müdahalenin yapılıp yapılmadığı 03.12.2011 tarihinden itibaren takip edilebilmektedir.
Evde Sağlık Hizmeti	1.739 bedensel ve ruhsal hastalığı bulunan birey tespit edilmiştir.	Tespit edilen 1.739 bireyin sağlık takibinin yapılabilmesi için Sağlık Bakanlığı görevlilerine gerekli bildirim yapılmıştır.
Hamile, Loğusa ve 1 Yaşından Küçük Çocuklarla İlgili Yapılan İşlemler	3.686 hamile, 524 lohusa ve bir yaşından küçük çocuk 6.460 tespit edilmiştir.	Tespit edilen 3.686 hamilenin, 524 lohusanın ve bir yaşından küçük 6.460 çocuğun sağlık takiplerinin yapılabilmesi için Sağlık Bakanlığı görevlilerine gerekli bildirim yapılmıştır. Erciş'te doğum yapan 15 anne bebekleriyle birlikte Rehabilitasyon Merkezimizde misafir edilmektedir.
Acil İl Dışı Nakil	Kronik hastalığı bulunan, sürekli tedaviye ihtiyaç duyan, özürlü, yaşlı, hasta ve bakıma muhtaç 2.905 kişinin acil olarak il dışına ve durumlarına uygun yerlere nakillerinin yapılması gerektiği tespit edilmiştir.	Ağır durumda bulunan özürlü, yaşlı, hasta ve bakıma muhtaç kişiler ve bunların refakatçileri olmak üzere 921 kişinin havayolu ile 1.984 kişinin ise karayolu ile nakli gerçekleştirilmiştir.

Kaynak: Van Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Çizelge 3.33: Sosyal Hizmet Merkezlerinde Çadır Kent Sakinlerine Yönelik Çalışmalar

Sosyal Hizmet Merkezleri	Kreş ve etüt eğitimi vermek üzere Erciş'te 3 konteynirkentte 7 Çadırda, Van Merkez'de 8 çadır kentte 21 Çadırda Sosyal Hizmet faaliyeti (kreş, SHM, Kadın Danışma birimi) devam etmektedir. Ayrıca bu Van merkezde 1 konteynirkette içinde kreş, genç, kadın ve erkek birimleri ile psiko-sosyal destek, bireysel görüşme odasının bulunduğu Sosyal Hizmet Merkezi kurulmuştur.	Bu merkezlerde verilen hizmetler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.
--------------------------	---	--

Kaynak: Van Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Çizelge 3.34: Çocuk ve Gençlere Yönelik Yapılan Faaliyetler

SIRA NO	ÇOCUK VE GENÇLERE YÖNELİK HİZMETLER / FAALİYETLER	0-6 YAŞ Genel Toplam	7-12 YAŞ Genel Toplam	13-18 YAŞ Genel Toplam
1	OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI	33.250	675	766
2	KÜTÜPHANE HİZMETLERİ	4.637	5.480	531
3	TİYATRO, SİNEMA, MÜZİK, RESİM ETKİNLİKLERİ	14.194	8.174	1.145
4	GEZİ VE SOSYAL FAALİYETLER	5.268	5.066	2.259
5	KURS FAALİYETLERİ (Satranç, Dama, Müzik, vb.)	9.840	6.016	2.252
	TOPLAM	67.189	25.411	6.953

Kaynak: Van Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Çizelge 3.35: Kadına Yönelik Faaliyetler

SIRA NO	KADINA YÖNELİK HİZMETLER / FAALİYETLER	TOPLAM KATILIM SAYISI
1	AİLE İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİ	4.413
2	SAĞLIK EĞİTİM SEMİNERLERİ	2.734
3	BECERİ GELİŞTİRME PROGRAMLARI	1056
4	İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMLARI	2083
5	SOSYAL VE KÜLTÜREL ETKİNLİKLER(Sinema, Tiyatro, Gezi)	6.214
6	TOPLUMSAL VE AHLAKİ DEĞERLER EĞİTİMİ	8.723
TOPLAM		25.223

Kaynak: Van Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Çizelge 3.36: Yetişkin Erkeklerle Yönelik Faaliyetler

SIRA NO	YETİŞKİN ERKEKLERE YÖNELİK HİZMETLER / FAALİYETLER	TOPLAM KATILIM SAYISI
1	AİLE İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİ	818
2	SAĞLIK EĞİTİM SEMİNERLERİ	300
3	BECERİ GELİŞTİRME PROGRAMLARI	3.016
4	İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMLARI	23
5	SOSYAL VE KÜLTÜREL ETKİNLİKLER (Sinema, Tiyatro, Gezi)	7.170
6	TOPLUMSAL VE AHLAKİ DEĞERLER EĞİTİMİ	423
TOPLAM		11.750

Kaynak: Van Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Çizelge 3.37: Yapılan Aile Ziyaretleri

SIRA NO	AİLE ZİYARETLERİ	TOPLAM ZİYARET
1	KONTEYNERLERDE YAŞAYAN AİLELERE YAPILAN ZİYARETLER	1.165

Kaynak: Van Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

3.1.8. Van gıda, tarım ve hayvancılık il müdürlüğü

Van'da meydana gelen depremler nedeniyle zarar gören hayvan yetiştiricilerine yem desteği ödenmesi hakkında karar Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının önerisi ve yazısı üzerine, 5488 sayılı Tarım Kanununun 19 uncu maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 6/12/2011 tarihinde kabul edilmiştir (www.resmigazete.gov.tr).

Van Depremi nedeniyle hayvanları telef olan ve ahırları yıkılan çiftçilere önemli ölçüde hibe destekleri gerçekleştirilmiştir. 3.498 tane hayvan çadırı bu yıkılan ahırların yerine kurulmuştur. Deprem nedeniyle hayvanları ölen 272 kişiye 700 küçükbaş, 568 büyükbaş canlı hayvan verilmiş, depremden etkilenen çiftçilere ise 61,1 milyon TL'lik bir yem yardımı yapılmıştır. Yine deprem nedeniyle hasarı olan işletmelere 6.000 tane suluk ve yemlik, 16.000 tane de yalama taşı verilmiştir. Tarım Kredi Kooperatiflerinden ve Ziraat Bankasından alınan kredi borçları için de 1 yıllık faizsiz erteleme kolaylığı sağlanmıştır.

(http://www.van.gov.tr/default_B0.aspx?id=2028).

3.1.9. Van defterdarlığı

23.10.2011 tarihinde meydana gelen Van Depremi Maliye Bakanlığı tarafından mücbir sebep ilan edilmiş ve bu kapsamda vergi uygulamaları mücbir sebep hali kapsamına alınmıştır.

Vergi ile ilgili sorumlulukları bulunan mükelleflerin yaptıkları sözleşmeler ve afet haliyle sorumluluklarını yerine getiremeyenler Maliye Bakanlığının üzerinde durduğu diğer konulardandır ve bu kapsamda Bakanlık Gelir İdaresi aracılığıyla iki adet Basın Bültenini 24.10.2011 tarihinde yayınlamıştır.

23.10.2011 tarihinde mücbir sebep durumunun başladığı bu bültenler aracılığıyla duyurulmuş, yine bu halin bitiş tarihinin 30.06.2013 olduğu belirlenmiştir.

23 Ekim 2011 tarihinden itibaren verilmesi gereken tüm beyannameler ile bildirimlerin verilme ve ödeme süreleri 30.06.2013 tarihine kadar uzatılmıştır.

Mücbir sebep halinin başlamasından önce oluşup tahakkuk eden ve vadesi bu tarihten sonrası olan her türlü ceza, vergi ve de gecikme faizi için 30.06.2013'e kadar ödeme süresi konulmuştur.

İkmalen, re'sen veya idarece tarh edilen ve vadesi mücbir sebep ilan olunan tarihten sonrasına rastlayan her türlü vergi, ceza ve gecikme faizinin ödenme süresi 30.06.2013 tarihine kadar uzatılmıştır.

Vergi Usul Kanununun kapsamı altında olan resim, vergi ve harçlara ilişkin olarak kullanılan bu yetki, ilgili kanunun kapsamı altında olmayan gümrük vergisi gibi vergileri kapsamamaktadır. Yine Maliye Bakanlığı 23.10.2011 tarihinde başlayan mücbir sebep halinden önce tahakkuk ederek ödemesi bu tarihten sonrasına rastlayan her türlü ceza, vergi ve de gecikme faizinin ödeme süresini 30.06.2013 tarihine kadar uzatmıştır. İkmalen, re'sen veya idarece tarh edilen ve vadesi mücbir sebep ilan olunan tarihten sonrasına rastlayan her türlü vergi, ceza ve gecikme faizinin ödeme süresi ileride 30.06.2013 tarihine kadar uzatılmış olması nedeniyle mücbir sebep hali amme alacakları açısından da geçerli kabul edilmiştir.

(http://www.gib.gov.tr/index.php?id=720&tx_ttnews%5Btt_news%5D=2374&tx_ttnews%5BbackPid%5D=718&cHash=76899f209b).

3.1.10. Van kültür ve turizm il müdürlüğü*

İlk depremin olduğu 23 Ekim 2011 tarihinden itibaren Van Valiliği bünyesindeki İl afet kriz masasında Van'a gelen konukların barınma ve ulaşım hizmetlerinde karşılanma çalışılmıştır Deprem sonrasında Kültür ve Turizm İl Müdürlüğünü ilgilendiren çalışmalar maddeler halinde şu şekilde açıklanmıştır:

SODES proje kapsamında Van İline bir adet gezici kütüphane kazandırılmıştır. 23. 10. 2011- 09.11.2011 tarihinde meydana gelen depremlerden sonra Gezici kütüphane 13 adet çadır kentte yetişkin ve çocuk okuyucuların hizmetine sunulmuştur. Halihazırda çadır kentlerden konteynır kentlere bir dönüşüm olduğundan gezici kütüphane faaliyetleri konteynır kentlerde devam etmektedir.

Van'daki 16 adet konteynır kent merkezlerinde Kültür ve Turizm İl Müdürlüğünü tarafından temin edilen konteynırlarda okuma salonları ve kütüphane okuyucuların hizmetine sunulmuştur. Çadır kentlerden konteynır kentlere geçilmiş olup, konteynır kentlerde okuma salonu faaliyetleri yapılmaktadır.

Sinemalar Genel Müdürlüğü tarafından Kültür ve Turizm İl Müdürlüğüne gönderilen yetişkin ve çocuk filmlerinin gösterimlerin konteynır kentlerde gerçekleştirilmiştir.

* Bu bölüm Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü Bünyesinde Deprem Sonrası Yapılan Faaliyetler Raporundan derlenmiştir.

Yeni yıl etkinliği çerçevesinde Mehmetçik Çadır Kentte, çadır kentteki depremzedelere müzik – eğlence programı hazırlanmış ve çeşitli hediyeler verilmiştir.

Ankara ilinden davet edilen ipli kukla sanatçıları tarafından Van ilinde bulunan bütün çadır kentlerde kukla gösterileri yapılmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gönderilen sosyal destek çadırında 01.02.2012 tarihine kadar depremzedelere günde iki öğün yemek verilmiştir. Ayrıca bu çadırda Van Halk Eğitim Müdürlüğü ile müşterek yapılan çalışmayla halk oyunları çalışmaları yapılmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gönderilen 3 adet ve Van İli Valiliği tarafından temin edilen 2 adet konteynır olmak üzere toplam 5 adet konteynır personelin barınma ihtiyaçlarında kullanılmaya başlanmıştır.

İl Müdürlüğüne ait Kültür Merkezi bahçesinde kurulan 65 adet çadır ve 15 adet konteynırın su, elektrik temizlik vs. alt yapı ihtiyaçları personel tarafından karşılanmıştır.

Her ne kadar resmi olarak belirtilmemiş olmasına karşın büyük bir çadır kent görünümündeki bu çadır ve konteynırların yemek ihtiyaçları da sosyal destek çadırından karşılanmıştır.

23.10.2011-09.11.2011 tarihlerinde Van'da meydana gelen depremlerden sonra Müze müdürlüğü bünyesinde görevlendirilen personel depremden sonra zarar görmüş kent merkezi, ilçeler ve köylerdeki hasar durumları görüntülenmiş ayrıca oluşturulması düşünülen müzeye görsel materyallerin toplatılması işlemlerini titizlikle devam ettirmişlerdir.

Uluslararası EMİTT fuarında İl Müdürlüğünce büyük bir titizlik ile hazırlanmıştır. 09.02.2012-11.02.2012 tarihlerinde fuara katılım sağlanmıştır. Fuar süresince binlerce Van Tanıtım Kitabı Van Cd, si, tanıtım broşürleri, Hüsrev Paşa Camii, Akdamar Kilisesi maketleri ve Van Kedisi görsel olarak izleyicilerin beğenisine sunulmuştur. Van ili temsil edilmeye çalışılmıştır.

Çeşitli konteynır kentlerinde müzik ve folklor gösterileri düzenlenmiştir.

Çanakkale Şehitleri Konferansı düzenlenmiş, Çanakkale Şehitleri Resim Sergisi açılmıştır.

Yaşanan depremin ardından yöre halkının psikolojik ve moral desteği vermek amacıyla Hüsref Paşa Konteynır Kentte oturma grubu müzik şöleni düzenlenmiştir.

Turizm haftası nedeniyle Müdürlük bünyesinde konteynır kentlerdeki depremzedelere yönelik Akdamar Adasına yemekli geziler düzenlenmiş ayrıca yemek yarışması düzenlenerek dereceye girenlere çeşitli ödüller verilmiştir.

3.1.11. Van gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğü*

Van'da gerçekleşen deprem nedeniyle kurulan çadır kentlerde, çocuk ve gençlerde meydana gelen depremin olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gençlik Destek Ekibi ile Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü tarafından, kültürel, sosyal ve sportif etkinlikler düzenlenmiştir.

Gençlik Merkezi tarafından çadır kentlerde, konteynır kentlerde yaşayan gençler ve çocuklar için geziler, bağlama, resim gibi kurslar noktalar eşliğinde düzenlenmiştir. Kurulan Çadır kentler arasında çocuklara yönelik futbol turnuvası, masa tenisi turnuvası, düzenlenmiş, dereceye giren takımlara kupa ve çeşitli hediyeler verilmiştir. 2012 yılına girerken çocuklar için yılbaşı etkinlikleri düzenlenmiştir.

Spor İl Müdürlüğünde görevli antrenörler ve Gençlik Spor Bakanlığı tarafından görevlendirilen Gençlik Destek Ekibi çadır kentlerde, basketbol, hentbol, voleybol, judo, güreş, jimnastik, masa tenisi, boks, kayak, bocce, halkoyunları, müzik, yüz boyama, resim, eğitsel oyunlar, çocuk oyunları, satranç, mangala, film etkinlikleri yürütmenin yanı sıra Gençlik Merkezlerinden gelen yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaşması için çalışmalarda bulunmuştur.

3.1.12. Van il müftülüğü*

Deprem sonrasında Van İl Müftülüğü İl Yönetim Merkezi toplantısı düzenlemiştir. Toplantıda il genelindeki erkek ve bayan personel görevlendirilmeleri yapılmış ve yönerge gereği, deprem öncesi kuruşu bulunan İl Müftülüğü Afet Yönetim Merkezine bağlı olarak ekipler, yazılı amaç ve esaslar oluşturulmuştur.

Bu yazılı esaslar doğrultusunda 10 kişilik bir yardım ve malzeme ekibi kurulmuştur. Bu ekip gereksinim duyulan ve alınması zaruri her türlü ihtiyaç malzemesinin alımını takip etmiştir. Bu malzemelerin dağıtımını sağlamıştır. Afet bölgesinde gereksinim olan çadırları kurdurmuş, bu çadırların ihtiyaçlarını temin etmiştir. Ayrıca ekipler için gerekli malzemeleri ilgili yerlere sevkini sağlamıştır. Sevkiyat için gerekli araçları temin etmiştir. Afet bölgesinde çalışacak personelin organizasyonunun sağlamış,

* Van Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğünün Temmuz 2012 tarihli brifinginden derlenmiştir.

* Van İl Müftülüğü 2012 Deprem Sonrası Brifinginden derlenmiştir.

malzemelerin toparlanması, depolanması, zaptının tutulması gibi işleri düzenlemiş, ilgili değerlendirme raporlarını Van İl Müftülüğü Afet Yönetim Merkezi Başkanlığına vermiştir.

Ayrıca kurulan 20 kişilik müteşekkil irşad ekibi yapılan planlara ve programlara göre vaaz ve konferans hazırlamış, bunları gerek camilerde gerekse uygun yerlerde vermiş, yapılan görevler sonunda hizmetler ve personelle ilgili değerlendirmeleri İl Müftülüğü Afet Yönetim Merkezi Başkanlığına sunmuştur.

Kendilerine ulaşan cenazeleri yıkayıp kefenlemek ve defin ekibine teslim etmekle görevlendirilen ve 24 kişiden oluşan "Yıkama Ekibi" kurulmuş ve vardiyalar halinde çalışmaları sağlanmıştır.

Yıkama Ekibince kendilerine teslim edilen cenazelerin dini vecibelere göre defin ve gerektiği takdirde nakil işlemlerini yürütmek üzere 24 personelden teşekkül ettirilmiştir. Ekiplerde görevlendirilmek üzere, İl Merkez ve Çevre İlçelerden ihtiyaç miktarı kadar ve personel oranlamasına göre, Şoför, Yardımcı Hizmetli, Aşçı ve Bulaşıkçı da Yönergede belirtilen görevleri ifa etmek amacıyla görevlendirilmiştir.

Diyanet İşleri Başkanlığı, Van İl Müftülüğü ve Türkiye Diyanet Vakfının işbirliği ile depremzedelere sıcak yemek vermek için, Diyanet Van Eğitim Merkezi Müdürlüğü binasının bahçesinde aşevi çadırı kurulmuştur. Burada pişirilen sıcak yemekler, depremzedelere ilk günlerden itibaren verilmiştir. Ayrıca çevrede bulunan depremzedelere de il müftülüğünce oluşturulan ekipler eliyle dağıtım yapılmıştır. Sürekli hizmet veren bu aşevinin, diyanet kriz kurulu başkan ve üyeleri tarafından yerinde denetimi yapılmıştır.

İl Müftülüğünce belirlenen kriterlere göre yardım dağıtımı ile ilgili ekipler oluşturuldu ve gerekli görevlendirmeler yapıldıktan sonra depremzedeler için gönderilen ve Van Valiliği Kriz Yönetim Merkezi depolarında bulunan yardımlardan 13 TIR, 68 kamyon ve 53 kamyonet dolusu yardım malzemesi söz konusu görevlilerimiz tarafından depremzedelere dağıtıldı. Türkiye Diyanet Vakfı ile irtibata geçilerek çadır, battaniye, tulum ve gıda kolileri tedariki yapılmış ve personele dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Son olarak İl afet ve Acil Kriz Yönetim Merkezince tahsis edilen 20 adet konteynır ihtiyaç sahibi personelin kullanımına sunulmuştur.

Depremde hasar gören camilerin tedbir amacıyla ibadete kapatılması üzerine vatandaşların ibadetlerini yapabilmeleri için, kurulan çadır kentlerde, çadır mescitler kuruldu. Her bir çadır kentte kurulan birer çadır mescitte, İnsanlarımızın ibadetlerini yapmakta sıkıntı yaşamamaları için 4'er kişilik ekipler görevlendirilmiştir. Çadır kentlerin kaldırılmasıyla kurulan 23 konteyner kente Din Görevlisi ve Kur'an Kursu

öğreticisi görevlendirilmiş ve Din hizmetlerinin aksamadan yürümesi için gerekli tedbirler alınmıştır.

Kurulan çadır ve konteyner kentlerinde yapılan programlar çerçevesinde bayan ve erkeklere olmak üzere çadırlarda moral motivasyon ziyareti yanında dini programlar, çocuklara yönelik etkinlikler gerçekleştirilmiş, bu etkinliklerde 5.500 adet Kur'an-ı Kerim, 4.000 adet seccade, 7.000 adet çocuk kitabı, 2.000 adet hadis kartelası ile 7.500 adet Diyanet Takvimi vatandaşlarımıza dağıtılmıştır.

3.1.13. Van il sosyal güvenlik kurum başkanlığı

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, hastaneler, eczaneler ve optikler için oluşturduğu medula sistemine "Doğal Afet" provizyonu ekleyerek düzenlemede bulunmuştur. Bu düzenleme ile Van ilinden girilen veya provizyon tipi "Doğal Afet" seçilen durumlardan herhangi bir katılım payı alınmamıştır. Fakat bu düzenlemeden faydalanabilmenin şartı, Van ilinde ikamet edildiğine beyanın gerçekleştirilmesidir.

Van ili merkez ilçesi ve köyleri, Van ili Edremit ilçesi ve köyleri ve Van ili Erciş ilçesi ve köylerinde yaşayan vatandaşlar, reçetelerinin arka tarafına deprem bölgesinde yaşadıklarını yazıp imzalarlarsa sadece ilaç fiyat farkını ödeme kolaylığına sahip olmuşlardır. Bu düzenleme Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü tarafından 30 Aralık 2011 tarihinde yayınlanan 2011/70 no'lu genelge ile kabul edilmiştir. Bu kolaylık depremzedelerin başka şehirlere gitmeleri halinde de devam ettirilmiştir.(www.sgk.gov.tr)

3.2. 2011 Van Depreminde Yerel Yönetimlerin Rolü

3.2.1.Hizmet yerinden yönetim birimlerinin rolü

3.2.1.1.TOKİ*

TOKİ (Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı), AFAD'la (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) birlikte 23 Ekim-9 Kasım 2011 tarihlerinde meydana gelen Van ve Erciş depremleri için ortak bir çalışmaya girmiş ve depremzedelerin kalıcı ve geçici barınma ihtiyaçları için karşılamak için faaliyetlerine başlamıştır.

Kalıcı afet konutlarının ilk ihalesi 3 Kasım 2011'de gerçekleştirilerek ihaleden bir ay gibi kısa bir süre içinde temeli atılmıştır. Van merkezde Bostaniçi, Kevenli, Kalecik, Sıkke Gölü ve Edremit'te inşa edilmek üzere 12591, Van Erciş için de 4480 kalıcı

* T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'nın Van Depremi raporundan derlenmiştir.

konutun ihaleleri 3 Kasım 2011 - 28 Şubat 2012 tarihleri arasında yapılmıştır. 4 Eylül 2012 tarihi itibariyle toplamda 15323 konut sosyal donatıları ile birlikte teslim aşamasına gelmiştir. 15323 konuta ilaveten Edremit'te Haziran 2012'de de 2148 konutun ihalesi gerçekleştirilerek 2013 yılı Mayıs ayında teslim edilmiştir.

TOKİ, afetzedelerin geçici barınma sorunlarının çözümü amacıyla öncelikle Van ve Erciş'te 16576 konteynırın altyapı işlerini tamamlamıştır. Van merkez köyleri için 6000 konteynır TOKİ tarafından satın alınmış ve altyapıları da kısa bir sürede tamamlanarak Van Valiliği organizasyonunda AFAD'a teslim edilmiştir

Van ve Erciş'te yoğun kar örtüsünün nisan ayında kalkmasıyla birlikte kalıcı konutlarla ilgili çalışmalar yoğunlaşmış ve konutlar teslim aşamasına getirilmiştir. 4 - 5 Eylül 2012 tarihinde geçici kabul işlemleri tamamlanan, ilk etapta 3169 konutun kuraları çekilmiştir. 4 Eylül kurasında Bostaniçi'ndeki 1088, Kevenli'deki 480, 225 de köy evi yanı sıra 32 derslikli 3 tane ilköğretim okulu, 1 tane 32 derslikli lise, 3 tane cami ve köy evleri ile birlikte de 3 tane cami ve 2 tane okul da hak sahiplerinin hizmetine sunulmuştur. 5 Eylül Çarşamba günü de Erciş'te 1376 konutun kurası çekilmiş konutların yanı sıra 32 derslikli 2 ilköğretim okulu ve 2 cami de hizmete sunulmuştur.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi için yapılan 496 konut, deprem sonrası yapılan 17471 konutla birleştirilmiş ve toplamda 17967 konut hizmet kapsamına alınmıştır. 3+1 olarak düzenlenen konutlar brüt olarak 99,5 metrekare alana sahiptir. Bu konutlar yüksek ölçekli depremlere dayanıklı olacak şekilde yapılmıştır. Bu uygulamaya köylerde de yer verilmiş ve 95 metrekarelik evlerin yanına 63 metrekarelik ahırlar da yapılmıştır. Bu afet evlerinin yanı sıra Van ve Erciş'te 10 adet ticaret merkezi, 30 adet ilköğretim okulu, 27 adet cami ve 17 adet büfe inşa edilmiştir.

Eylül 2012 itibariyle, Van ve Erciş'te deprem konutları için yapılan toplam yatırım bedeli KDV ve fiyat farkı dahil olmak üzere 2.248.120.670,62 TL'dir. Deprem öncesi yapılan 757.000.000 lira tutarındaki yatırımlar da eklendiğinde TOKİ tarafından Van'a yaklaşık 3.000.000.000 liranın üzerinde yatırım yapılmıştır. Diğer yandan Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu (Yurt-Kur) ile de protokol yapılmış, Van ilinde 5360 kişilik yurt ihalesi gerçekleştirilmiştir.

3.2.1.2. Vangölu tedaş

TEDAŞ Genel Müdürlüğü'nce Van merkez, Erciş merkez ve köylerinde kurulan çadırlara, Mevlana evlerine ve konteynirlara elektrik tesisleri yapılarak enerji verilmiştir. Oluşabilecek arızalara müdahale edilebilmesi için personel görevlendirmesi yapılmıştır. 83 adet hasarlı trafo değiştirilmiş, çadır kentler ve Mevlana evleri için 31 adet yeni trafo postası kurulmuştur. Van merkez köylerinde trafosu yetersiz olan 15 adet köyün trafosu güç artırımı yapılarak değiştirilmiştir.

Van Merkez'de küçük elektrik arızaları dışında şehir merkezinin %95'ine elektrik verilmektedir. Erciş'in yaklaşık olarak %95'ine enerji verilmiştir. Enerji verilmeyen %5'lik kısım enkaz kaldırma çalışmaları nedeniyle güvenlik tedbirlerinden dolayı enerjisiz bırakılmıştır.

Çadır kent ve konteynir kentlere göre enerji planlaması yapılmaktadır. Köy içi şebekeler güçlendirilmekte ve yetersiz trafolar değiştirilmektedir. 44 trafo değiştirilmiş, 12 yeni trafo eklenmiştir. 11 köyde güç yükseltimi yapılmıştır. Toplam yeni kurulan ilave güç 15.200 KVA'dır. Van İli Toplam Kurulu Gücü 366 MVA'dır. Yeni kurulacak Konter kentlere ve konteynirlara ihtiyaca göre yeni ilave güç tahsisi yapılmıştır.

Gerek sivil toplum örgütlerinin kurmuş oldukları toplu çadırlara gerek Van Valiliği tarafında kurulan Çadır kentler (toplam 15.000) ve 2.610 Mevlana evlerine gerekli elektrik tesisat çalışması yapılarak enerji verilmiştir. Ayrıca vatandaşların kendi evlerinin önlerine kurmuş oldukları yaklaşık 37.000 adet çadıra gerekli elektrik tesisat çalışması yapılarak enerji verilmiştir. Bu çalışmaların sonucunda Van Merkez, Erciş Merkez ve Van Merkez köylerinde toplam 54.610 adet geçici barınaklara enerji verilmiştir.

İran ile yapımı tamamlanan 380 KVA hattının bağlantılarının tamamlanması için ikili görüşmelere başlandı. Engil trafo merkezi'nin 50 + 50 gücünün 100 + 50 MVA olarak değiştirilmesi 3 ay içerisinde tamamlanacaktır. Yeri tesis edilen trafo merkezinin şehir ve köylerle bağlantısının yapılması 2 ay içinde gerçekleştirilecektir. Engil 477 hattında 3 km'lik hat yapılarak şehir merkezi M4 trafosunun yükü düşürülecektir. AFAD ödeneğinden valilik tarafından ihale edilmiştir.

Oluşan yeni yük durumuna göre M3 trafosuna Van Merkez trafosundan 5.000 metre 2 devreli yer altı şebekesi tesis edilmesi planlanmıştır. AFAD ödeneğinden Bakanlıkça ihale edilmiştir.

Depremlerden dolayı Merkez İlçe ve Erciş Şehir şebekelerinde tahrip olan elektrik şebekelerinin yenilenmesi ile depremden dolayı oluşturulan yerleşim yerlerine acil olarak enerji verilmesi için AG+YG(OG)-TRP Elektrik Tesisi yapım işleri için 5.383.000 TL ve Van Merkez İlçe ve Erciş ilçesine bağlı 42 Köy Şebekesinde tahrip olan elektrik şebekelerinin yenilenmesi ile depremden dolayı oluşturulan yerleşim yerlerine acil olarak enerji verilmesi için AG+YG(OG)-TRP elektrik Tesisi yapım işleri için 2.690.000 TL olmak üzere toplam 8.073.000 TL 2011 yılında öz kaynak faslından olmak üzere yatırım yapılmıştır.

(<http://www.afad.gov.tr/TR/IcerikYazdir.aspx?ID=107&IcerikID=643>)

3.2.1.3. Karayolları 11.bölge müdürlüğü

Karayolları Genel Müdürlüğü'nce depremden sonra karayollarının bazı kesimlerinde meydana gelen çatlaklar onarılmıştır. Van, Erciş, Tatvan, Bitlis, Muş, Malazgirt, Hakkâri Şube Şefliğine bağlı ekipler güzergâhları kontrole başlamıştır. Güzergâh üzerindeki yol, menfez, köprü, üstgeçitlerin kontrolleri yapılmıştır.

Yapılan kontrollerde Van-Erciş 30. Km. ve Km. 32'de yolda, Erciş-Adilcevaz yolunun 20. Km.'sinde yolda çatlamlar tespit edilmiş olup anında işaretlemeler yapılmış trafik akışında kesinti yaşanmamıştır. İşaretlemelerden sonra aynı gün yol onarımları ekiplerimiz tarafından kesintisiz olarak yapılmış ve trafik akışı normal seyrinde devam etmiştir. Artçı depremlerin devam etmesi sonucu 24.10.2011 saat 23:00'te Van-Erciş yolunda Km 25'de Ablengez köprüsünün yaklaşım dolgusunda çökme, Erciş-Adilcevaz yolunun 25. Km.'sinde ise yolda çatlaklar meydana gelmiş, her iki kesimde de trafik işaretlemeleri yapılarak trafik tek şeritten verilmiş, 25.10.2011 saat 12:30 itibariyle de onarımlar tamamlanmış ve normal trafik akışı sağlanmıştır.

Muhtelif sayıda ve nitelikte karayolu aracı, araç-gereç ile personel takviyesi yapılmıştır. Muhtelif yeni karayolu bağlantıları yapılmıştır. Gelen yardımlar için, 600 m2 lik kapalı depo İl Valiliğine teslim edilmiştir. Van Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine 2 Adet Karot Ekibi temin edilmiştir. Erciş Cumhuriyet Başsavcılığının beton numunesi alımı için talep ettiği 5 adet karot makinası ve teknik ekip Savcılık emrine verilmiştir. TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü'nce barınma amacıyla 9 adet kuşetli, 1 adet pulman vagon, vagonların ısıtılması için 1 adet jeneratör vagonu ve 2 adet yemek vagonu gönderilerek 101 aileye vagonlarda barınma imkânı sağlanmıştır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından tahsis edilen 42.000 ton kömürün taşınması yapılmıştır. Ticari, askeri, ithalat ve ihracat taşımaları ile birlikte haftada karşılıklı olarak 3 uluslararası yolcu treni sorunsuz olarak çalıştırılmaktadır. DHMİ Genel Müdürlüğü'nce mevcut durum itibariyle; personel takviyesi yapılarak, havalimanının 7 gün 24 saat çalışacak şekilde 4'lü sistemde çalışması sağlanmıştır. Enkaz çalışmalarına destek amaçlı 65 iş makinesi, 2 teknik eleman, 40 işçi görevlendirilmiştir.

Yüklenici firmalardan temin edilen 86 adet konteynırın 55 adeti monte edilmiş 31 adeti Erciş'e nakledilmiş, diğerlerinin ise montaj çalışması devam etmektedir. Tamamlanan konteynırların İl Kriz Komitesinin talebi doğrultusunda ve Bölge Müdürlüğümüzün ihtiyacı doğrultusunda nakledilmektedir.

TOKİ Memur-Sen sitesi için 1 km, TOKİ Bostaniçi sitesi için talep edilen 2,5 km'lik bağlantı yolları yapılmıştır.

Prefabrik Adliye Lojman konutları için (3000 m²), Van Edremit yolunda özel sektör tarafından yapılacak prefabrik konutlar için 1000 mt yol 6000 m² saha düzenlenmesi yapılmıştır.

(<http://www.afad.gov.tr/TR/IcerikYazdir.aspx?ID=107&IcerikID=643>)

3.2.1.4. DSİ 17. bölge müdürlüğü*

23 Ekim 2011 Pazar günü Van'da meydana gelen deprem felaketinin yaşandığı gün DSİ Genel Müdürlüğü'nce 7 kişilik bir komisyon oluşturulmuştur. Komisyonunda Makina, İmalat ve Donatım, Barajlar ve HES, Jeoteknik Hizmetler ve YAS Daire Başkanları ile birlikte Daire Başkan Yardımcıları aynı günün gece yarısı Erzurum'a intikal etti, sabahın erken saatlerinde de Van'ın Erciş İlçesine ulaştılar. Heyetin gidiş maksadı; "Can kurtarma çalışmaları için ihtiyaç duyulacak muhtelif cins makine ve ekipmanın gerek DSİ Van Bölge müdürlüğü ve gerekse yakın DSİ Bölge Müdürlüklerindeki makine parkından sevk edilerek kurtarma çalışmaları için hazır hale getirilmesi ve kriz merkezinin ihtiyaç duyacağı enkaza sevk edilmesi, Van İli sınırları dahilinde İşletmede bulunan ve deprem merkezine yakın olan Koçköprü, Sarımeimet ve Zerneke Barajlarının deprem sonrası durumlarının incelenmesi, Van merkez ve Erciş ilçelerinde bulunan DSİ'ye ait hizmet binaları, lojmanlar ve diğer tesislerin depremden etkilenme durumunun yerinde görülmesi" idi. Van, Erzurum,

* Bu bölüm DSİ Van Deprem Raporu Kasım 2012 derlenmiştir.

Elazığ, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Kahramanmaraş Bölge Müdürlüklerinden Dozer, Ekskavatör, Yükleyici, Vinç, Kamyon, Treyler, Forklift ve diğer yardımcı ekipmanlardan oluşan 98 adet ekipman depremin ilk saatinden itibaren sevk edilerek 24 Ekim 2011 günü öğlen saatlerinde Erciş ilçesine ulaştırılmıştır. Kızılay; çadır, battaniye ve diğer ihtiyaç maddelerinin deprem bölgesine ulaştırılması için Erzurum, Elazığ ve Diyarbakır'daki Bölge Müdürlüklerinden Kamyon ve Treylerler talep etmiş, söz konusu ekipmanlar Kızılay'ın emrinde görevlendirilmiştir. Bunlarla beraber Van Ferit Melen Havaalanına gelen yardım malzemelerinin de deprem bölgesine ulaştırılması için gerek Van Bölge Müdürlüğü makine parkı ve gerekse DSİ Van Bölge Müdürlüğünde iş yapan firmalara ait şantiyede çalışan Kamyonlar ve Forkliftler Kızılay'ın emrinde görevlendirilmiştir. Ayrıca DSİ 9. Bölge Müdürlüğünden (Elazığ) 5 kişilik arama ve kurtarma ekibi kriz komisyonu emrinde görevlendirilmiştir.

Kontrolleri uzman heyet tarafından yapılan Koçköprü, Sarımehmet ve Zerneke Barajlarının depremden olumsuz etkilenmediği incelemeler neticesinde tespit edilmiştir. Van Merkez ve Erciş İlçesinde bulunan DSİ'ye ait hizmet binaları, lojmanlar ve sosyal tesislerin, sıva, boya, tesisat vb. küçük hasarlar dışında ciddi olarak etkilenmediği, 1975 yılında inşa edilen 6 dairesel bir adet lojman binasının köşe kolonlarında kılcal çatlakların olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.38: Dsi Tarafından Bölgeye Tahsis Edilen Araç Türleri ve Sayıları

BÖLGEYE TAHSİS EDİLEN MAKİNELER	SAYILARI
VİNÇ	7
EKSKAVATÖR	13
YÜKLEYİCİ	7
KAMYON	39
TREYLER ÇEKİCİ	4
TAŞIT	10
YATAKHANE TREYLERİ	19
GREYDER	1
TOPLAM:	100

Kaynak: www.dsi.gov.tr

Ayrıca, DSİ lojmanlarda oturan personelin konut gereksinimini gidermek için 51 adet prefabrik lojman yapılacaktır. Planlanan bu lojmanlardan 50 adedi 60 m² olup personellere için planlanmış geriye kalan 1 adedi ise 110 m² olarak planlanmış ve Bölge Müdürü için tahsis edilmiştir.

3.2.1.5. İller bankası a.ş. van bölge müdürlüğü

Depremde zarar gören Van Bölgesi içme suyu şebeke hatlarının yenilenmesi için İller Bankası ile Van Belediyesi arasında bir protokol imzalanmıştır. Bahse konu proje için 15.000.000 TL kaynak aktarılmıştır. Proje kapsamında 46 kilometre uzunluğunda içme suyu hattı çekilerek proje gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca İller Bankası destekli gerçekleştirilecek projelere öncelik verilmesi kararlaştırılmıştır.

Meydana gelen depremde ağır hasar gören İller Bankası Bölge Müdürlüğü' ne ait hizmet binası ve 2 lojman kentsel dönüşüm kapsamında yıkılmıştır.

(<http://www.gazetevan.com/Van-Belediyesiyle-İller-Bankasi-Arasinda-protokol-imzalandi-51736.html>)

3.2.1.6. KOSGEB*

Depremden önce KOSGEB tarafından Türkiye genelinde uygulanmakta olan; ilk 6 ayı ödemesiz, aylık eşit taksitler halinde ödemeli toplam 18 ay vadeli limiti işletme başına 100.000 TL olan Acil Destek Kredisi, deprem felaketi sonrasında depremzedeler için daha da uygun hale getirilmiştir. Bu kapsamda ödemesiz dönem 6 aydan 12 aya, çıkarılmış ödemeler de 3'er aylık eşit taksitler halinde olmak üzere toplamda 36 aya çıkarılmıştır.

İşletme başına üst limiti 100.000 TL olan ve faiz bedelinin tamamı KOSGEB tarafından karşılanan 0 Faizli Acil Destek Kredi Programı, Van ilinden gelen talepler doğrultusunda, Van ili özelinde daha da iyileştirilerek;

Depremden fiilen zarar gören işletmeler için belirtilen vadede üst limiti 100.000 TL;

Depremden zarar görme şartı aranmaksızın yine belirtilen vadede olmak kaydı ile üst limiti 30.000 TL; olmak üzere iki ayrı kredi destek programı halinde süratle hazırlanmış ve uygulamaya alınmıştır.

KOSGEB, aralarında Akbank, Albaraka, Denizbank, Finansbank, Garanti Bankası, Halkbank, İş Bankası, Şekerbank, TEB, Türkiye Finans Katılım Bankası, Vakıflar Bankası, Yapı Kredi ve Ziraat Bankası' nın bulunduğu toplamda 13 banka ile Protokol düzenlenerek eş zamanlı başvurular e-ortamda alınmaya başlanmıştır.

* Bu bölüm KOSGEB Van Depremi sonrasında depremzedeler için oluşturduğu destek raporundan derlenmiştir.

Tüm başvurular KOSGEB Başkanlığı tarafından hazırlanan özel yazılım sistemi ile On-line olarak takip edilmiştir. Açıklanan çerçevede;

0 Faizli Van İli İşletme Sermayesi Destek Kredi Programı

0 Faizli Van İli Acil Destek Kredi Programı

Olarak iki ayrı kredi programı hayata geçirilmiştir 17 Ağustos 2012 tarihi itibarıyla bölge genelinde; uygulanan her iki Kredi Destek Programı ile toplamda 4.438 işletmeye 259.421.236 TL tutarında fiilen kullanılan krediler için KOSGEB Destek Bütçesinden 64.831.334 TL aktarılmıştır.

3.2.1.7. DAKA (Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı)*

3 Ekim ve 9 Kasım 2011 tarihlerinde meydana gelen, şiddet büyüklükleri 7,2 ve 5,6 olan depremleri başta Van olmak üzere TRB2 bölgesini hayli olumsuz yönde etkilemiş bu durum Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2012 faaliyet raporunda belirtilmiştir. DAKA personeli, 1 Ocak- 30 Nisan 2012 tarihleri arasındaki süreçte, Van İl Afet ve Koordinasyon Müdürlüğü hizmet binasının Kriz Koordinasyon Merkezinde bilgi işlem birimi statüsünde görev yapmıştır. Hasar tespit çalışmaları, mali yardımlar, aş evleri, depremzedelere verilecek olan çadır ve yemek listelerinin oluşturulması, enkaz kaldırma çalışmaları, kalıcı ve geçici konutlar ile ilgili bilgilerin günlük olarak toplanması, derlenmesi analizlerinin yapılması, bu bilgi işlem birimlerinin yürüttüğü çalışmalar arasındadır. Ayrıca elde edilen bu bilgilerin yine günlük olarak AFAD, Van Valiliği ve diğer ilgili kuruluşlara raporlanması da görev kapsamındadır.

Van Deprem Çalıştayı 4 Şubat 2012 tarihinde Van Belediyesi ile Güneydoğu Anadolu Belediyeler Birliği (GABB) işbirliğiyle Van ilinde düzenlenmiştir. Bu çalışmada konteynir kentlerin durumları ile yapı hasarlarının istatistikleri irdelenmiştir. GSM şirketlerinden elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda Van İl'indeki 5 kişiden 4'ünün göç kentsel altyapı (özellikle su ve kanalizasyon şebekesi) yenilemelerine ihtiyaç duyulduğu gibi başlıklar da incelenmiştir. Fakat çalışmanın ana konusunu mahalle bazındaki kentsel dönüşüm kavramı oluşturmuştur.

"Van İçin Afet Sonrası Kalkınma Programı" T.C. Kalkınma Bakanlığı tarafından yürütülen bir çalışmadır. Bu çalışmaya 5 Şubat 2012 tarihinde, DAKA da katkı sağlamak amacıyla çözüm önerileri içeren bir dokümanla destek vermiştir. Bu bağlamda Ankara'da "Van İçin Afet Sonrası Kalkınma Programı" 8-10 Şubat 2012

* Bu bölüm DAKA 2012 Faaliyet Raporu'ndan derlenmiştir.

tarihlerinde yapılmış, DAKA da bu toplantıya destek olmuştur. Toplantıda Ekonomik Koordinasyon Kurulu bir Eylem Planı hazırlayarak Kalkınma Bakanlığına sunmuştur. Eylem Planında; kalkınmada bir ivme yakalanması ve depremin oluşturduğu olumsuz sosyal-ekonomik koşulların iyileştirilmesi için yapılması gerekenler belirtilmiştir.

Bölge için oldukça önemli olan bu Eylem Planı'nın hazırlanmasında katkısı olacak olan yerel güçlerin de görüşleri alınmak istemiş, bu bağlamda 18 Şubat 2012 Cumartesi günü "Deprem Sonrası Kalkınma Programı İstişare Toplantısı" gerçekleştirilmiştir. Toplantıda katılımcılardan; Kredi ve Bankacılık Sistemi, Altyapı, Sosyal Hizmetler, Sağlık, Konut ve Barınma, Sanayi ve Hizmetler Sektörü, Eğitim, Çevre, Tarım ve Hayvancılık, Madencilik, Dış Ticaret / Sınır Ticareti ve Teşvik Sistemi ile ilgili görüş ve öneriler alınmıştır.

Bölgesel gelişme bakımından Van ilinin deprem öncesi hareketliliğine kavuşması ve orta ve uzun vadede yeni bir kalkına hızı yakalamanın merkezi haline gelmesi oldukça önemlidir. Bu bağlamda Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK) tarafından depremden dolayı ya da doğrudan etkilenen Van, Muş, Bitlis ve Hakkâri illerinin oluşturduğu TRB2 Düzey 2 Bölgesi için orta vadeli bir kalkınma programının Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanmasına karar vermiştir. Bu program bölgede faal halde olan tüm kuruluşlara ve tüm bakanlıklara gönderilerek onların da görüşleri doğrultusunda güncellenerek hazırlanmıştır.

Yine bu doğrultuda Ekonomi Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı ve Kalkınma Bakanlığı yetkilileri 11 Nisan 2012 tarihinde bir toplantı yapmış ve Eylem Planı ve bölgenin turizminin geliştirilebilmesi için neler yapılabileceğini tartışmışlardır.

Bununla birlikte Van depreminin bölgeye olan etkisini belirlemek ve bu doğrultuda neler yapılabileceğini saptamak amacıyla bir araştırma yapılmaktadır. Bu araştırma, 2014-2020 Bölge Planı çalışmaları için bir ön hazırlık niteliğinde olup, çeşitli anket araştırmalarıyla da desteklenmektedir. Çalışmaya ilişkin oluşturulan sonuç raporu 2012 yılının ikinci yarısında yayımlanmıştır.

Van ilinde ve çevresinde oluşan depremlerden hemen sonra devreye sokulan arama-kurtarma ve müdahale çalışmalarının yanı sıra, Van Depremi Sosyo-Ekonomik ve Psikolojik Durum Tespit Raporu'na göre sağlık, barınma, gıda ve de giyim ihtiyaçları gibi gereksinimlerin de ivedilikle çözülmesi gereken konular arasındaki yerini almıştır.

Alışılan sosyal yaşam çevresinin dışına çıkan çocuklar, aileler, bireyler olağan olarak düşündükleri ve yaşadıkları, alışkanlıkları doğrultusunda yürüttükleri günlük yaşamlarının yeniden inşa edilmesi durumunu ve günlük yaşamlarında karşılaştıkları güçlükleri olduğundan daha büyük boyutlara taşımıştır. İşte bu noktada depremlerde yaşanan olayların gün yüzüne çıkarılması için alan araştırmalarına yönelik kurum Çocuk Vakfıdır. Bu doğrultuda DAKA, Çocuk Vakfı'nın hazırladığı "Van Depremi Sosyoekonomik ve Psikolojik Durum Tespiti Araştırması" nı maddi anlamda desteklemiştir.

Gerçekleştirilen araştırmanın Türkiye için en önemli sonuçları arasında Van depremi sonrasında en memnuniyet verici hizmetin sağlık alanında verilebildiği görülmüştür. Ülkemizde gerek deprem öncesinde, gerekse sırasında ve sonrasında ilgili bütün paydaşların içinde bulunduğu strateji ve eylem planı bulunmamaktadır. Yaşanan her deprem felaketi sonrasında benzer aksaklıkların yaşandığı bir ülke görüntüsünü vermekteyiz.

İklim şartlarına uygun önlemler ne yazık ki Başbakanlık AFAD yönetiminin almayı başardığı önlemler arasında değildir. Başbakanlık AFAD yönetimi, depremden sonra ortaya çıkan gereksinimlere göre psiko-sosyal destek çalışmalarının nasıl olacağını tahmin edememiş, ilgili kurumların ve Bakanlıkların uyguladıkları gününbirlik psiko-sosyal destek çalışmaları ise yetersiz kalmıştır.

3.2.1.8. Van yüzüncü yıl üniversitesi

Meydana gelen bu büyük depremin ardından eğitime bir süreliğine ara veren üniversite, yaklaşık olarak 20.000 öğrenciye sahiptir. 2011-2012 akademik yılını çok zor şartlar altında tamamlamayı başaran üniversite, 2012-2013 Akademik takvim yılı açılışını 30 Ekim 2012 tarihine kadar ertelemiş, fakat Tıp Fakültesinin açılışı bu ertelemeye dahil edilmemiştir.

Depremde sonra hasar gören binaların güçlendirmesi ve yeni bina yapımı için yaklaşık 250 milyon TL kaynak aktarılarak gerekli çalışmalar yapılmıştır.

YYÜ Tıp Fakültesi hastanesi bahçesine seyyar hastane kurularak deprem sonrası hizmet vermiştir.

Hacettepe ve Ankara Üniversiteleri, Yüzüncü Yıl Üniversitesiyle bir işbirliği gerçekleştirmiş ve bu işbirliği çerçevesinde deprem sonrası yaşanan olumsuz psikolojiyi düzeltmek adına bir psiko-sosyal destek projesi hayata geçirilmiştir;

a. 16-17 Şubat 2012 tarihleri arasında Prof. Dr. Selahaddin ÖĞÜLMÜŞ Yüzüncü Yıl Üniversitesine gelerek, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı arasındaki işbirliğinin somut hale getirilmesi sonucu Akademik ve İdari personele ve Öğrencilere dönük —Deprem Sonrası Psikolojiyi konu alan iki seminer vermiştir.

b. Hacettepe Üniversitesinden 15 kişilik uzman bir ekip, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı işbirliği kapsamında 2012 yılının Mart ayının son haftasını kapsayan sürede, idari personel, akademisyenler ve öğrencilere yönelik deprem sonrasında hayatın normalleşmesine katkı için psikolojik destek sağlamıştır.

Psiko-sosyal desteklerinin sunumu için gerekli organizasyonlarda oluşan sorunların çözümü için Rektörlük makamı, il düzeyinde bir koordinasyon birimi kurulması çalışmalarını başlatmış, bu koordinasyon biriminin yönetimi ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı il Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ile işbirliği halinde gerçekleştirilmiştir.

Bu yapı daha sonrasında Başbakanlığın emri ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yönetimi sağlanan Milli Eğitim, Sağlık, Çevre ve Şehircilik Bakanlıkları, Yüzüncü Yıl Üniversitesi ve de Sivil Toplum Kuruluşlarının da katkısıyla oluşturulan Deprem Sonrası Eylem Planı isimli oluşuma devredilmiştir. Devir işleminin ardından da oluşuma verilen destek devam etmiştir.

(http://www.yyu.edu.tr/bilgi_belge_dosya/2010-2011FaaliyetRaporu.pdf)

3.2.1.9. Sakarya üniversitesi

Sakarya Üniversitesi (SAÜ) Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümü, 23 Ekim'de meydana gelen Van Erciş depremiyle alakalı olarak akademisyenler oluşan araştırma grubu oluşturarak depremin etkilerini ve binaların deprem sonrası durumlarını incelemek maksadıyla 26 Ekimde Van' a göndermiştir. 26/10/2011 - 29/10/2011 tarihleri arasında tüm binalar üzerinde inceleme yapan araştırma grubu kapsamlı bir rapor hazırlamıştır.

Bahse konu raporda; “yeterli düzeyde mühendislik hizmeti almayan ve de yönetmeliklere uygun olacak şekilde inşa edilmeyen yapıların depremde zarar gördüğü, buna karşılık mühendislik bazında iyi hizmet görmüş binaların hasar görmediği, deprem felaketi sırasında ölümlere yol açan binaların genel ve ortak

sorununun kalitesiz beton kullanımı ve yetersiz düzeydeki donatı olduğu“ vurgulanmıştır.

([http://www.haberx.com/sau_muhendislik_fakultesi_van_depremi_degerlendirme_raporu\(17,n,10796955,132\).aspx](http://www.haberx.com/sau_muhendislik_fakultesi_van_depremi_degerlendirme_raporu(17,n,10796955,132).aspx))

3.2.1.10. İstanbul teknik üniversitesi

İTÜ Deprem Mühendisliği ve Afet Yönetimi Enstitüsü tarafından deprem bölgesinde 26-29 Ekim 2011 tarihleri arasında yürütülen incelemeler neticesinde rapor düzenlenerek kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

Raporda genel olarak hasar sebeplerinin basit mühendislik kurallarına uyulmaması ve taşıyıcı sistemlerin basit kurallarının göz ardı edilmesi olarak açıklanmıştır.

(http://www.eedmi.itu.edu.tr/Van_Depremi/index.html)

3.2.1.11.Yıldız teknik üniversitesi

Yıldız Teknik Üniversitesi tarafından karma bir ekip kurarak 26/10/2011 günü Van İli ve Erciş İlçesinde hasar gören yerlerde gerekli araştırma ve inceleme yapmak için gönderilmiştir. Gönderilen ekip tarafından hasar gören binalar, mevcut alt yapı durumu ile ilgili olarak kapsamlı bir rapor düzenlenmiştir.

(<http://www.yildiz.edu.tr/~deguney/ytu-van-deprem-rapor.pdf>)

3.2.1.12.TOBB

Afetin ardından acil ihtiyaçların karşılanması için birçok kuruluş gibi TOBB ve Odalar/Borsalar da devreye girmiştir. Bu bağlamda; 34 bin battaniye, 75 sobalı çadır, 320 bin çocuk bezi, 50 deprem evinin yapımına katkı, 150 yeni deprem evi için gerekli olan kaynak, 3.000 bot/kışlık ayakkabı, 410 ton su, 4.000 soba (katalitik/elektrikli), 2.500 mont/kaban, 350 ton gıda (süt, çocuk maması, çay, şeker, kuru gıda), 600 bin liralık muhtelif ihtiyaç malzemesi (muhtelif giysi, gıda, hijyen ürünleri, battaniye vb.) yardımı yapılmıştır.

Bunun yanı sıra 1 milyon TL nakit para yardımı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından bölgeye gönderilmiştir. Oda ve Borsalar da TOBB' un ve Başbakanlığın yardım hesaplarına toplam 1,5 milyon TL yardım aktarmışlardır.

Türkiye İş Bankası ile TOBB bir anlaşma yapmış ve bu çerçevede Van ve Erciş'te yer alan işletmelere faizsiz kredi imkanı olanağı verilmiştir. TOBB bu yardım için 25 milyon TL kaynak uygun görmüştür. Kullanılan kredilerin Faiz ve diğer yükümlülüklerine(dosya masraf..v.s.) ilişkin ödemeler TOBB tarafından karşılanmıştır. Firmalara 3 ay ödemesiz, 12 ay vadeli asgari 10.000 TL, azami 75.000 TL kredi kullanılmıştır.

(<http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/Detay.php?rid=1002&lst=MansetListesi>)

3.2.1.13.TMMOB(Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliği)

TMMOB Mimarlar Odası, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası, Van Valiliği ve Van Belediyesi 21 Kasım 2011'de kendi arasında bir anlaşma yapmış ve bu anlaşma çerçevesinde Van Afet Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın yürüttüğü hasar tespit çalışmaları ve sonrası için yapılması planlanan çalışmaların aksamadan yürütülmesi için kurumlar arası gönüllülük esasıyla hareket etmeye karar vermişlerdir.

Bu bağlamda TMMOB Mimarlar Odası, kendi içlerinde yer alan, hasar tespiti konusunda tecrübeli ve eğitilmiş üyelerinden gönüllü olarak çalışmak isteyenleri "Mesleki ve Toplumsal Sorumluluğumuzu Yerine Getirmek Üzere Gönüllü Mimarlarla Van'dayız" sloganıyla göreve çağırmıştır.

Bu işbirliğinin hemen ardından TMMOB, Mimarlar Odası Afet Koordinasyon Merkezi adıyla bir birim oluşturmuş, ayrıca içerisinde 8 adet konteynırın da bulunduğu barınma birimleri ve çalışma ofisleri kurmuş ve hasar tespit çalışmalarına başlamıştır. Gönüllü mimarlar bu kapsamda 28 Kasım 2011 ile 25 Aralık 2011 tarihleri arasında afet bölgesinde gerçekleştirilen çalışmalara 4 hafta boyunca katılmıştır. 1'er haftalık sürelerde 4 ekip halinde yapılan çalışmalarda, 2'si mimar 4 daimi personel, 120 gönüllü mimar ve Genel Merkez bünyesinden organizasyon ve lojistik destek alan tüm personel çalışmıştır.

Mimarlar Odasının belirleme çalışmalarına katıldıkları yerler arasında; Hacıbekir, Yenimahalle, Bahçıvan, Serhat, Hatuniye, Van Merkez, Cumhuriyet, Halılağa, Hafiziye, Selimbey, Cevdetpaşa, Şerefiye, Karşıyaka, Fehim Arvası, mahalleleri ve Muradiye İlçesi Ünseli Beldesinde bulunmaktadır.

AKOM'dan alınan ve resmi olmayan bilgilere göre; Van İli Merkezinde 1 Organize Sanayi Bölgesi, 2 Erçek Belediyesi Mahallesi, 29 Merkez Mahalle, 5 Bostaniçi Beldesi Mahallesi, olmakla toplam 37 mahallenin kesin hasar tespit çalışmaları gerçekleştirilmiş, 12 merkez mahallesi ve 1 belde de TMMOB Mimarlar Odası

ekipleri çalışmaları yürütmüştür. Yapılan tüm çalışmalar bir rapor haline getirilerek kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

(<http://www.mimarist.org/raporlar.html>)

3.2.1.14.Türk tabipler birliği*

Van'da meydana gelen depremin ilk gününden itibaren TTB ayakta tedavi hizmetlerinin yeniden yapđlanması, sunumunun yapılması, ilk yardım çalışmalarının yürütülmesi ve sosyal hizmetler gibi alanlarda çalışmalar yapılması gibi birçok faaliyeti üstlenmiştir. 1.-3. günlerde, 7. günde, 25. günde ve birinci ayda bölgede değerlendirmeler yapmıştır. 23 Ekim'de meydana gelen depremin hemen ardından Erciş Şehir merkezinde TTB'ce bir sağlık merkezi kurulmuş, ayrıca meydana 4 tane sağlık hizmet adırđ kurularak görevlendirilmiştir.

3.2.1.15. Türkiye barolar birliği

Türkiye Barolar Birliği tarafından Van Barosu Avukatlarının hizmetlerini aksatmadan sürdürmeleri amacıyla 5 Adet Van Merkeze, 2 Adet Erciş Merkeze konteynırı destek merkezi olarak kurmuştur. Bu konteynırların tüm altyapđ çalışmaları yapılarak Avukatların vatandaşlara ulaşmalarında gerekli kolaylıklar sağlanmıştır.

Ayrıca Barolar Birliği tarafından Van Depremini yaşayan meslektaşları için yardım kampanyası düzenlemiştir.

(<http://www.ubap.org.tr/Detay.aspx?ID=11228>)

3.2.1.16.TZOB (türkiye ziraat odaları birliği)*

2011 yılında Van'da meydana gelen deprem ile ilgili olarak Birlikçe bařlatđlan yardım kampanyası sonucu Türkiye Ziraat odalarından 177.990,00 TL toplanmıştır. Söz konusu meblağ 25.11.2011 itibarıyla ilgili hesaba aktarılmıştır.

3.2.1.17.Van TSO*

Van Ticaret ve Sanayi Odası yeleri depremde görülen zararlara ilişkin vergi dairesi ve belediye bařkanlıęđ ortaklıęđ ile hasar tespit çalışmaları yaparak tutanak düzenlemiştir. yelerinin zararlarını giderebilme ve daha hızlı toparlanabilmeleri

* Bu bölüm Türk Tabipler Birliği'nin Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nden edinilmiştir.

* Bu bölüm Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nden edinilmiştir.

* Bu bölüm Van Ticaret ve Sanayi Odası'nın Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nden edinilmiştir.

adına 0 faizli kredi almaları yönünde girişimler yapmışlardır. KOSGEB ve TOBB tarafından kredi desteği sağlanmıştır. Odalar ve borsalar tarafından Van'a gönderilen yardımlar ihtiyaç sahiplerine dağıtılmıştır. Afad bünyesinde çalışmak üzere oda personelleri görevlendirilmiştir.

3.2.2. 2011 Van Depreminde Yer Yönünden Yönetim Birimlerinin Rolü

3.2.2.1. Van il özel idaresi*

21.10.2011 tarihinde meydana gelen depremde Van İl Özel İdaresi Plan ve Proje Müdürlüğü elemanları ilk 25 gün kriz merkezine bağlı yardım depolarında görev yapmışlardır. Van iline gelen yardım kamyonlarıyla köylere malzeme götürüp köy muhtarlarına teslim etmişlerdir. 14 Kasım 2011 tarihinden itibaren Şube Müdürü, Afet Gıda Koordinasyon Merkezinde, 8 personel vardiyalı olarak yardım depolarında, 2 mühendis Erciş ilçesinde yıkım ekipleri ile birlikte enkaz kaldırma çalışmalarında, 1 mühendis ve 5 teknik personel Van merkez ilçesinin 45 köyünde (Dilimli, Kolsatan, Adıgüzel, Kasımoğlu, Hıdır, Otluca, Gülsümler, Yeniköşk, Özkaynak, Köprüköy, Yumrutepe, Göllü, Yalınağaç, Baklatepe, Karagündüz, Ağzıkara, Kaymaklı, Çalimli, Çamlıyeniçavuş, Arıtoprak, Yemlice, Özyurt, Dağönü, Yeşlilsu, Halkalı, Esenpınar, Ağantı, Kıratlı, Değirmenköy, Alaköy, Ocaklı, Akçaören, Çomaklı, Gendelova, Gölyazı, Aktaş, Kevenli, Güveçli, Şalgeldi, Pırgürüp, Meydacık, Aş. Gölalan, Yk. Gölalan, Erçek, Ilıkaynak) konteynir kent kurulmasında, 1 tekniker ve 8 personel Genel Sekreterlik emrinde çadır kentlerin kanalizasyon ve içmesuyu eksiklerinin tamamlanması adı altında görev yapmışlardır.

Van İli merkezinde kurulan 21 tane konteynir kent (Barzani, Şemame, Ahmedi Hani, Fakiteyran, Selçuklu, Vangölü, Kevenli, Şamran, Tuşba, Ferah, Anadolu, Kayaçelebi, Hüsrevpaşa, Hacımehmet, Serhat, Kale, Tahirpaşa, Huzur, Ereğ, Edremit) sosyal tesislerinin planlarının hazırlanması, uygulanması ve kontrollüğü Müdürlük elemanlarınca yapılmıştır. Bunların yanında Emniyet Müdürlüğüne bağlı iki arazinin ölçülmesi, konteynir ve prefabrik yapıları yerleştirme planı hazırlanarak teslim edilmiştir.

Birim Müdürü Afet Gıda Koordinasyon merkezinde 1 mühendis ve 1 tekniker İl Merkezi Enkaz kaldırma görevini, 1 Mühendis ise Erciş ilçesinde Enkaz Kaldırma işlerinde, 5 personel konteynirlerin köylere dağıtım işine, 1 personel de yün iplik yardım ambarında görev alarak çalışmaya devam etmiştir.

* Bu bölüm Van İl Özel İdaresi Plan ve Proje Müdürlüğü'nün 23 Ekim 2011 Tarihinden Sonra Yapılan Faaliyetler Raporu'ndan derlenmiştir.

3.2.2.2. Van Belediyesi*

Van Belediyesi Basın Yayın Halkla İlişkiler Birimi depremle ilgili sivil örgütler ve oda dernek temsilcileri ile deprem sonrasında bilgilendirme toplantısı düzenlemiştir. Güneydoğu Anadolu Belediyeler Birliği (GABB), Valilik ve sivil örgütler ve oda dernek temsilcileri ile iki günlük çalıştay düzenlemiştir. İlde bulunan 25 mahalle muhtarıyla depremle ilgili toplantılar yapıp ve görüşleri alınmıştır. Belediyede kurulan kriz merkeziyle koordineli çalışmalar içine girilmiştir ve her türlü destek sağlanmıştır. Deprem süresi boyunca ve sonrasında belgeler ve bilgiler basın yoluyla paylaşma çalışmaları yapılmıştır. Van'a gelen gazetecileri ağırlama çalışması yapılmıştır. Düzenlenen yardım kampanyaları için görsel ve yazımsal alanda çalışmalar yapılmıştır.

Van Belediyesi Spor Birimi depremden sonra, depremden dolayı yıkılan Atatürk şehir stadı tribünlerini yıkıp yerine portatif açık tribün yapmıştır. Üzerlerine çadır kent kurulan çim sahaları zarar görmesi nedeniyle çadır kentler kalktıktan sonra tekrar ekmiş ve çimlerin bakımlarını yapmıştır.

Van Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezi' den (VAKASUM) deprem sonrasında 3200 kadın ve 1229 çocuk yardım almıştır. Bu yardım faaliyetlerinde kadın ve çocuklara özgü yardım paketlerin dağıtılması, psikolojik danışmanlık, sağlık seminerleri ve eğitimleri, kadın el emeği değerlendirme çalışmaları, hukuki, sosyal, şiddet başvurularına kurumsal destek, aile ziyaretleri, film gösterileri, barınma, çadır temini, il dışında bir yere yerleştirme, çadır kentlere, konteynir kentlere ziyarette bulunma ve temizlik maddesi dağıtma gibi yardım faaliyetlerinde bulunulmuştur.

Van Belediyesi Temizlik İşleri Birimi depremden sonra gelen yardımların boşaltılması, ayrıştırılması, paketlenmesi, yüklenmesinde 40 eleman 2 ay boyunca görev yapmışlardır. Çadır ve konteynir kentlere ihtiyaca göre çöp konteyniri ve römorku bırakılmıştır. Binaların yıkılması ile enkazların taşınmasında büyük sıkıntılar yaşanmıştır.

Van Belediyesine Bağlı İtfaiye Birimi deprem nedeniyle su tesisatları patlayan ve evleri su baskınına maruz kalan vatandaşlarımızın ev ve işyerlerinde su tahliye çalışmaları yapmıştır. Çadırlarda barınan depremzedeler için çadırlarda çıkan yangınlara karşı alınacak önlemler konusunda 10.000 adet broşür basmış ve dağıtmıştır. Deprem dolayısıyla su sıkıntısı çeken semtlere arozözler yardımıyla su dağıtımını yapmıştır.

* Bu bölüm Van Belediyesi'nin 2012 Faaliyet Raporundan derlenmiştir.

Van Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından depremzedeler için 43 gün boyunca 74.645 TL değerindeki sıcak yemek yardımı yapılmış ve depremzede ihtiyaç sahibi vatandaşlar için çamaşırlarını yıkayabilecekleri çamaşır evi kurulmuştur.

3.2.2.3. Erciş Belediyesi*

Van depreminde Erciş'te ilçemizin alt yapı, kanalizasyon, içme suyu, yağmurlama hatları büyük hasar görmüştür. Depremden sonra hasar gören ve tamamen devre dışı kalan birçok ana hat yenilenmiştir. Aynı zamanda belediye binası, şehirlerarası otobüs terminali, merkezdeki Kara Yusuf Paşa Cami'si ağır hasar görmüş ve yıktırılmıştır. Ayrıca birçok kamu binası ve çarşı merkezindeki dükkânlar ve konutlar da (5300) hasar görmüştür. Enkaz kaldırma çalışmalarından sonra 4880 adet afet konutu ile yeni bir belediye binası, şehirlerarası otobüs terminali ve Kara Yusuf Paşa Cami'si yeniden yapılmıştır.

Ayrıca Erciş Belediyesi ile TOKİ ve Çevre Şehircilik Bakanlığı arasında bir kentsel dönüşüm protokolü yapılmıştır.

3.2.2.4. Köyler*

Depremden sonra köylerde AFAD tarafından telef olan büyükbaş hayvan sayısı 501, telef olan küçükbaş hayvan sayısı 491, hasar gören barınak sayısı 428 olarak belirlenmiştir. Hasar gören barınaklar yerine 3.485 adet küçük boy barınak, 165 adet büyük boy barınak yapılmıştır. Hayvan barınaklarında kullanılmak üzere 5000 adet suluk ve yemlik dağıtımı yapılmıştır. Bakanlık tarafından depremde zarar gören işletmelere de yem desteği çalışmaları yürütülmüş, çiftçilere toplam 62 milyon TL hibe edilmiştir. Telef olan hayvanların yerine canlı hayvan dağıtılmıştır.

Van Merkez İlçe Köyleri için 15/11/2011 tarihinde başlatılan Kesin Hasar Tespiti süreci 02/12/2011 tarihi itibarıyla tamamlanmış bulunmaktadır. 93 köy için tamamlanan teknik incelemeler sonrası Van İli Merkez İlçe köylerine ait Afetzede İsim Listeleri 07/12/2011 tarihinde köy muhtarlarına teslim edilerek askıya çıkmıştır. 30 günlük askı sürecince afetzedeler, İsim Listelerine dair itirazlarını ilgili askı süreci içerisinde İrfan Baştuğ İlköğretim Okulunda alınmıştır. Askı süreci sonucunda başlatılacak olan İtirazlar Kesin Hasar Tespiti sürecinde itiraz dilekçeleri değerlendirilmiştir.

* Bu bölüm Erciş Belediyesi'nin Aralık 2012'de yayınladığı Belediye Bülteni'nden derlenmiştir.
* Bu bölüm Van AFAD'ın 2012 faaliyet raporundan derlenmiştir.

Çizelge 3.39: Van İli Merkez İlçe Köylerinde Tamamlanan Kesin Hasar Tespiti Sonucunda İcmallere Yansıyan Tespit Sayıları ve Hasar Oranları

	Yıkık- Ağır Hasar	Oran %	Orta Hasar	Oran %	Az Hasar	Oran %	Hasarsız	Oran %	Toplam
Bina	9894	59,38	412	2,47	4577	22,47	1779	10,68	16662
Konut	6090	55,92	294	2,70	3210	29,48	1296	11,90	10890
İşyeri	84	52,83	6	3,77	40	25,16	29	18,24	159
Ahır	3923	62,06	142	2,25	1626	25,72	630	9,97	6321

Kaynak: Van İl Afad Müdürlüğü

Van İli Merkez Köylerinin tümünde (93/93), Kesin Hasar İsim Listeleri 07/12/2011 tarihi itibariyle askı sürecini tamamlamıştır. 08/12/2011 itibariyle itirazlı hasar tespiti arazi çalışmaları başlatılmış olup, 14/01/2012 tarihi itibariyle Van Merkeze Bağlı 93 Köyün tamamında İtirazlar Hasar Tespiti arazi çalışmaları tamamlanmış bulunmaktadır

Erciş İlçesi Köylerinin tümünde (84/84), Kesin Hasar İsim Listeleri 09/12/2011 tarihi itibariyle askı sürecini tamamlamış olup, 10/12/2011 itibariyle itirazlı hasar tespiti arazi çalışmaları başlatılmıştır. Erciş ilçesi dahilindeki 84 köyün 81'inde Kesin Hasar Tespiti sonucu oluşan isim listelerine itirazda bulunulmuş olup, 3 Köy için itirazda bulunulmamıştır. İtiraz söz konusu olan 81 Erciş Köyü'nün 77'inde itirazlı hasar tespiti arazi çalışmaları tamamlanmış olup, 4 Köyde ise arazi çalışmaları devam etmektedir.

Van Merkez'e bağlı köyler ve Erciş köylerindeki afetzede ailelerin borçlandırma yapmaları için ilan edilen yasal süre 25 Ocak 2012 tarihinde başlamış, 24 Mart 2012 tarihinde sona ermiştir. Van Erciş Merkez mahallelerindeki afetzede ailelerin borçlandırma yapmaları için ilan edilen yasal süre 2 Nisan 2012 tarihinde başlamış olup, 31 Mayıs 2012 tarihinde sona ermiştir.

3.2.3.2011 Van Depreminde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'nın yayınladığı Van depremi ve sivil toplum kuruluşları ile ilgili vaka analizine göre ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:*

Her ne kadar deprem öncesinde alınması gereken önlemler hayli yetersiz düzeyde kalmış olsa da, Van depreminin kritik olan ilk 72 saati arama kurtarma çalışmaları açısından 1999 Marmara Depremi sonrası çalışmalarına göre daha başarılı, koordineli ve verimli şekilde yürütülmüş, bu gerçek sivil toplum kuruluşları tarafından da onaylanmıştır.

Depremi hemen sonrasında AFAD'ın kurulmasıyla birlikte çalışmalar daha koordineli bir şekilde yürütülmüş, ihtiyaçlar daha çabuk aktarılmış ve sağlık ekibi ve ekipmanlar ulaşım konusunda daha kolay hareket etmişlerdir. AFAD'ın deprem sonrası çalışmalarını 7 gün 24 saat prensibine göre yürütmesi ve Van Valiliğinin kapsamı altında yerel düzeyde Afet ve Acil Durum Yönetimi Merkezinin çalışmaları, arama kurtarma faaliyetlerinin verimli olmasında oldukça etkili olan faktörlerdir.

Van ve çevre ilçelerinde ağır hasar yaratan deprem, ulusal ve uluslararası pek çok yardım kampanyasının başlatılmasına sebep olmuştur. Kamu-sivil toplum işbirliği, kriz yönetimi, hasar-tespiti ve hayata dönüş çalışmaları açısından pek çok soruyu beraberinde getirmiştir.

Depremde ilk etapta depremezdelelerin barınma, ısınma, gıda, giyim ve psikolojik-sosyal destek alanlarında duydukları ihtiyaçlara kamu kuruluşlarının yanı sıra, ulusal ve uluslararası ölçekte pek çok sivil toplum kuruluşu da farklı şekillerde yoğun olarak destek vermişlerdir.

Van depremi ardından şehirde faaliyet gösteren birçok sivil toplum kuruluşları depreme haline gelmiştir. Eylül 2012'de gerçekleştirilen görüşmelerde pek çok sivil toplum kuruluşları dernek binalarının depremde yıkılması ve ağır hasar görmesi sebebiyle fiziki koşullar açısından elverişsiz ortamlarda faaliyet gösterdiği görülmüştür. Başka bir binaya taşınma olanakları bulunmayan sivil toplum kuruluşlarının büyük bir kısmı depremden bir yıl sonra bile konteynirlarda faaliyet göstermiştir. Kimi sivil toplum kuruluşları depremin ardından maddi ve fiziki koşulları el vermediği için faaliyetleri tamamen durmuştur.

Van'daki kadın örgütleri, kadın ve çocuklar için faaliyetlerini devam ettiriyor olmalarına rağmen, ilk etapta çadır kentlerde faaliyet göstermiş yaşanan zorluklar

* Bu bölüm Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'nın Van Depremi ve Sivil Toplum Kuruluşları İle İlgili Vaka Analizleri Raporu'ndan derlenmiştir.

nedeniyle planlanan sosyal ve psikolojik destek çalışmalarının hayata geçirilmesi ve durum tespit çalışmaları yapılmasında aksaklıklar yaşanmıştır.

Türkiye'nin diğer illerinde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları deprem sonrası acil ihtiyaçların karşılanmasını hedef alan yardım çalışmalarının yanı sıra; bölgeye yönelik raporlama faaliyetlerinde de bulunmuşlardır. AKUT, Sarmaşık Derneği, Kimse Yok Mu? Derneği gibi kuruluşlar arama kurtarma faaliyetleri, nakdi ve ayni yardım kampanyalarıyla bölgeye destek olmuşlardır. Bu süreçte, AFAD yardımların tek elden, hızlı ve sağlıklı bir biçimde deprem bölgesine ulaştırılması amacıyla görevlendirilmiş ve nakdi yardımlar Başbakanlık'a ait bir banka hesabında toplanmıştır.

İlk etapta ihtiyaç bulunmadığı gerekçesiyle dış yardım kabul edilmeyeceğini Dışişleri Bakanlığı tarafından açıklanmıştır. Sonraki günlerde çadır, prefabrik konut ve barınma konteynirlerine ihtiyaç duyulduğunu ve dış yardım kabul edileceğini duyurmuştur. Medya aracılığıyla büyük kitlelere duyurulan yardım kampanyalarının yanı sıra sivil toplum kuruluşları kendi bünyelerinde ve faaliyet alanları kapsamında çeşitli ölçekli yardım kampanyaları da başlatmışlardır.

Depremi ardından depremzedelere çeşitli açılardan yardımcı olmayı hedefleyen kampanyalar arama kurtarma ve nakit ve malzeme toplama kampanyalarıyla sınırlı değildir. Türkiye'nin çeşitli illerinden pek çok sivil toplum örgütü büyük bir özveri ile psikososyal destek kampanyalarıyla bölgeye katkıda bulunmuştur.

Van depremi kriz anlarında kendiliğinden gelişen sivil toplum hareketlerini incelemek için de önemli bir örnektir. 23 Ekim'de meydana gelen Van-Erciş depreminin hemen ardından saatler sonra devreye giren Yalnız Değilsin Van (YDV) blogu Van'daki deprem sonrası durum, arama kurtarma faaliyetleri ve yardım kampanyalarıyla ilgili güncel bilgiler veren ve ihtiyaç listeleri yayınlayan bir bilgi koordinasyon destek sitesi olarak faaliyet göstermiş ve faaliyetleri tamamen gönüllüler tarafından yürütülmüştür.

İstanbul'daki sivil toplum kuruluşları tarafından gerçekleştirilmiş raporlama faaliyetleri deprem sonrası gelişen süreci belgelemek açısından önem taşımaktadır.

STK'larla yapılan görüşmelerde gerek yardımların ihtiyaç sahiplerine etkili ve verimli bir şekilde ulaşması aşamasında, gerekse mevcut durumun tespiti ve raporlanması aşamasında afet yönetimi alanında faaliyet gösteren İstanbul merkezli sivil toplum kuruluşlarının zorlandıkları ortak bir noktanın deprem sonrası süreçte kamu sivil toplum işbirliği ve diyaloguna yönelik olduğu ortaya konmuştur.

Bölgedeki kamu kuruluşları arasındaki koordinasyon ve işbirliği göz önünde bulundurulduğunda, Van Belediye Başkanlığı ve Valilik arasındaki iletişim

kopukluğunun deprem sonrasındaki süreçte de etkili olduğu sivil toplum kuruluşları tarafından sıkça dile getirilmiştir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın deprem sonrasında oluşan sosyo-psikolojik destek ve yeniden yapılanma gibi konularda öncelikli ihtiyaçlar göz önünde bulundurulduğunda faaliyet alanları gereği ortak karar alma süreçlerinde sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde olabilecek bakanlıklar olduğu görülmüştür.

TÜSEV'in Van'daki sivil toplum kuruluşları ile gerçekleştirdiği mülakatlarda kadın örgütlerinin ilk etapta çadır kentlere erişiminde ve çadır kentlerde faaliyetleri için izinlerin alınmasında gecikmeler yaşandığı dile getirilmiştir. Bu gecikmelerin, ihtiyaç tespiti ve öncelikli faaliyet gerektiren alanların belirlenmesi noktasında eksikliklerin oluşmasına ve çadır kentlerde yaşayan kadınların gerçek durumlarının tespitini zorlaştırdığı belirtilmiştir.

Kamu ve sivil toplum kuruluşları ilişkilerinin bölgenin yeniden yapılandırılması sürecinde istenilenden düşük seviyede gerçekleştiği dile getirilmektedir.

Yakın zamana kadar bölgenin yeniden yapılandırılmasında bölgede jeolog, inşaat mühendisi, şehir plancısı ve kent sosyoloğu olarak çalışan uzmanların ve akademisyenlerin de yer aldığı sivil toplum kuruluşlarının yeniden yapılanma sürecinde yer almaması, kentin ortak sorunlarına demokratik ve ortaklaşa çözüm üretme sürecinin oluşmamasına sebep olmuştur. Ayrıca sivil toplum kuruluşlarının karar alma süreçlerinde yer almadığı bir yeniden yapılanma sürecine girilmesi, halkın taleplerini içermeyen bir sürecin ortaya çıkmasına da sebep olmuştur.

Van Depremi sonrasında gelişen süreci sivil toplum-kamu işbirliği açısından incelediğimizde ise, işbirliği aşamasında aksaklıkların yaşandığı gözlemlenmektedir. Deprem sonrası Van'da faaliyet göstermiş bölgesel ve ulusal sivil toplum kuruluşlarıyla yapılan görüşmelerde, kamu-sivil toplum işbirliğinin istenilen düzeyde gerçekleşmediği belirtilmiştir.

AFAD'ın Van Depremi sonrasında hazırladığı kitapçıkta finansal sürdürülebilirlikleri açısından pek çok sorun yaşayan sivil toplum kuruluşları özel sektörün yaklaşık iki katı yardımda bulunmuştur.

3.2.3.1.Kızılay

Barınma faaliyetleri kapsamında; 2 Van ili Erciş ilçesinde 3 çadırkent (Yenişehir, Yüzüncü Yıl ve Belediye Stadyumları), 1 Mevlana kent (Van Gölü), ve 3 konteynirkent (Umutkent, Çelebibağ ve Haydarbey),

Van merkezde ise 2 Mevlana kent (İşgem, Seyrantepe) ve 2 çadırkent (Et ve Balık Kurumu, 75. Yıl) kurulmuştur.

İnsani yardım operasyonu süresince, söz konusu faaliyetleri yürütmek üzere görev yapan 986 personel ve 56 araç görev yapmıştır.

Meydana gelen deprem sonrası alarm durumuna geçen Türk Kızılayı, Erciş ilçesinde bulunan ve depremden etkilenen vatandaşların geçici beslenme ihtiyaçlarını karşılamak üzere bölgeye mutfak ünitelerini sevk etmiş ve Erciş Ekip Başkanlığı tarafından yürütülen yemek dağıtım faaliyeti çerçevesinde 28.10.2011-29.02.2012 tarihleri arasında toplam 3.410.195 öğün/kap yemek dağıtımını yapmıştır. Söz konusu faaliyet 01.03.2012 tarihi itibarıyla sonlandırılmıştır.

Türk Kızılayı, kış aylarının yaklaşması ve aşırı kar yağışı sonucu köy yollarının ve mahallelerin ulaşımına kapanacağı ihtimali üzerine planlama yaparak Van merkez köyler ile Erciş merkez mahallelerine kuru gıda dağıtımını gerçekleştirmiştir. Söz konusu faaliyet çerçevesinde toplam 35.432 aileye (177.160 koli) kuru gıda yardımı yapılmıştır.

Türk Kızılayı Van İnsani Yardım Operasyonu kapsamında, Van Ekip Başkanlığı tarafından Van ili merkeze bağlı köylerde 08-09.12.2011 tarihleri arasında 31 köyde 2549 aileye mutfak seti dağıtımını gerçekleştirilmiştir.

Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği'ne (APHB) üye olan dernekler depremzedelere yönelik psikososyal destek çalışmalarına önemli ölçüde destek vermiştir.

Türk Kızılayı, sağlık kurumlarının her an istemesine karşılık kan ihtiyacını gidermek için hazırlık çalışmalarını gerçekleştirmiş, bu kapsamda 23 Ekim-23 Kasım arası dönemde 646 adet taze donmuş plazma, 59 trombosit süspansiyonu ve 1.849 eritrosit süspansiyonu hastaneler ulaştırılmıştır.

Felaketin yaşanmasının hemen ardından bölgede yerini alan Türk Kızılayı, 4.130 hisse kurbanı kestirmiş ve bu kurbanı kurban bayramı boyunca afetzedelere dağıtmıştır.

Yine Türk Kızılayı ekipleri bayram namazının ardından 20.000 paket lokum dağıtımını gerçekleştirmiştir.

(http://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/1353075061_web.xVan_Faaliyet_Raporu.Son.pdf)

3.2.3.2.AKUT(arama kurtarma derneği)

AKUT Arama Kurtarma Derneği, 23 Ekim 2011 saat 13:41 sonrası, İstanbul AKUT kriz merkezinde vardiyalı olarak 25-30 gönüllüsü, diğer bölgelerdeki hazır durumdaki 150-200 civarında ihtiyat ve Van Erciş'te 194 gönüllüsü ile arama kurtarma faaliyetlerine başlamıştır. 16-17 enkaz bölgesi teknolojik cihazlarla desteklenerek, 13 ana enkaz bölgesinde tamamıyla, 30 civarında müşterek bölge en az 3 kez baştanbaşa kontrol edilmiş, bu kontrollerin sonucunda afetzedeye rastlanmamıştır. 14 kazazede kendi çabalarıyla, 3 kazazede de diğer arama kurtarma ekipleriyle kurtarıldığı, 17 hayatını kaybeden vatandaşın da enkaz altından çıkarıldığı çalışmalar yaklaşık olarak 60 enkaz bölgesinde gerçekleştirilmiştir.

Bölgede çalışılan enkaz alanlarının sayısının azalması ve tekrar tekrar kontrol edilen enkaz bölgelerinde afetzedeye rastlanılmaması ile birlikte Erciş Kaymakamlığı gerekli olan değerlendirmeleri kriz merkeziyle yapmıştır. Son enkaz bölgesinde 2 defa görevlendirilmeye birlikte yaklaşık 120 gönüllü 50 saat boyunca çalışmış, bu süre zarfında 2 kişi sağ ve 3 kişi hayatını kaybetmiş bir şekilde enkazdan çıkarılmıştır. Bunun ardından da kriz merkezine başvurularak resmi görevlilerin çalışması için gerekli evraklar hazırlanmış ve bölge bu işlemlerin ardından teslim edilmiştir.

AKUT ekip lideri ve gönüllüler çalışmalar konusunda oldukça hassas davranmış, çalışılacak enkaz kalmaması ya da afetzede bulunması riski bulunan alanlarda resmi kurtarma personellerinin ve Silahlı Kuvvetler ekiplerinin olması nedeniyle, Kriz Merkezi, Kaymakamlık ve Valilik bilgisinde, 27 Ekim 2011 saat 15:30 sıralarında afet bölgesinde toplamda 4 gün, 4 gece, 98 saat çalışarak VAN ilinden ayrılmıştır.

(<http://www.akut.org.tr/basin-bulteni/104/van---ercis-deprem-operasyonu-basin-duyurusu-ve-sonuc-raporu>)

3.2.3.3. Kimse Yok Mu Derneği

Van Depremi sonrası Kimse Yok Mu Derneği tarafından ısıtıcı, gıda, battaniye gibi temel ihtiyaç malzemelerinin bulunduğu 140 Tır yardım dağıtılmıştır. 110 adet

prefabrik ev, 160 kişilik öğrenci yurdu yapılmıştır. 8 bin öğrencinin yer aldığı 50 okulda öğrencilere; spor kıyafetleri, etekleri tişörtler, okul montları, pantolonlar, okul kıyafetleri, okul araç gereci olarak ise, pastel boya, suluk, parmak boya, okul çantası, oyun hamuru, hikaye kitapları, el işi kağıtları, kalemler, oyuncaklar, dünya klasikleri kitap setleri ve yapıştırıcı gibi malzemeler dağıtılmıştır. 3 bin kişiye 3 ay boyunca sıcak yemek servisi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Kimse Yok Mu Asya Arama Kurtarma ekibi enkaz kaldırma çalışmalarına katılmıştır.

(<http://www.haberler.com/kimse-yok-mu-dernegi-van-daki-hizmetlerine-yeni-3467409-haberi/>)

3.2.3.4.İHH (İnsani Yardım Vakfı)

Depremi ilk gününden itibaren birçok yardım kuruluşu gibi İHH da kriz merkezleriyle, resmi kuruluşlarla irtibat halinde ve STK'larla koordineli bir şekilde çalışmalar yürütmüştür. Ayrıca bölgeye gelen yerli ve yabancı İHH ekipleri, gerekli olan lojistik desteği sağlamışlardır. 23 Ekim günü Erciş'te İHH tarafından kurulan koordinasyon ofisi, kriz merkezine acil müdahale bağlamında gerekli olan desteği sağlamıştır. Pakistan, Endonezya, Somali, İngiltere ve Malezya'dan gelen 25 gönüllü de İHH'nin saha çalışmalarında görev almıştır.

Toplam 765 çalışan ve gönüllüsüyle bölgede görev alan İHH, elde ettiği bulguları düzenli olarak yöneticilerle, kuruluşlarla ve STK'larla paylaşmıştır.

Hem Van merkezde hem de Erciş'te hizmet veren İHH ekipleri 7/24 prensibiyle çalışmışlardır. Ayrıca depo çadırlar ve ofisler, gerekli olan lojistik desteğin sağlanması ve yardım malzemelerinin muhafaza edilmesi için kurulmuştur. Çeşitli iş makineleri, ekipmanlar ve 37 kişiden oluşan profesyonel arama kurtarma ekipleri, arama-kurtarma faaliyetlerinde canla başla çalışmışlardır. Afetin ardından süren çalışmaların ilk dört günün, İHH ekipleri 9 kişiyi sağ olarak enkaz altından çıkarmıştır. Bu süreçte İHH'nin çalışmaları doğrultusunda 765 gönüllü görev almıştır.

Temel ihtiyaç malzemelerinin dağıtılması, barınma ihtiyacının karşılanması, gerekli psikolojik destek ve rehabilitasyon hizmetlerinin verilmesi aşamasında İHH üzerine düşeni yapmıştır.

23 Ekim- 24 Kasım 2011 tarihleri arasında İHH'nin gerçekleştirdiği faaliyetlerin bazıları:

3.451 çadır ve branda aileler için kurulmuştur.

950m2lik lojistik çadırı, yardımların toplanması ve düzenlenmesi için kurulmuştur.

Taziye ziyaretleri için 550m2lik bir çadır devreye sokulmuştur.

60 tane 12 m2lik prefabrik konut, Van Valiliğinin tahsis ettiği 40 dönümlük arazi üzerine kurulmuştur. Banyo, amaşırhane, aşıevi ve tuvalet gibi ortak kullanım alanlarının kurlumu da gerçekleştirecektir.

140 ailenin evlerinin oturulamaz duruma gelmesinin ardından Türkiye'nin çeşitli illerinde yer alan İHH gönüllüleri, bu ailelere konut tahsis etmiştir.

İHH'nın günde 10.000 kişiye yemek çıkartabilen gezici aşıevi Erciş ilçesinde deprem olduktan iki gün sonra ilçe halkı ile yerli ve yabancı arama-kurtarma ve yardım ekiplerine 15 gün günde iki oğn sıcak yemek dağıtımı yapmıştır. 24 Kasım 2011 tarihine kadar gezici aşıevi aracılığıyla 206 bin kişiye sıcak yemek dağıtımı yapılmıştır. 300 bin ekmek ve 700 ton su yine yerel yönetimler ve STK'larla işbirliği içerisinde dağıtılmıştır.

Ayrıca kumanya ve giysi yardımları yapılmıştır.

(<http://www.ihh.org.tr/uploads/2011/yayinlar/vanercis-faliyet-raporu.pdf>)

4.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Çalışma sonuçları aşağıdaki gibidir;

Depremden hemen sonra bölgeye gelen ekiplerin enkazlara yönlendirilmesinde sorunlar yaşanmış, ekiplerin nereye yönlendirileceği konusunda karışıklık ortamı oluşmuş, ekipler kendi inisiyatifleri veya bölgede rastladıkları ve kendilerini bina enkazlarına götüren afetzedelerin gösterdikleri yerlerde arama kurtarma çalışmaları yapmışlardır.

Arama kurtarma faaliyetlerinde aynı enkazın birbirinden habersiz farklı ekiplerce boş yere aranmaması için işaretleme olması gerekir. Van Depreminde bu işaretleme sistemi eksik kalmıştır.

Van depreminde deprem bölgesine dışarıdan gelen ve afet bölgesini tanımayan arama-kurtarma ekiplerine rehberlik edecek, arama-kurtarma faaliyetlerini koordine edecek ve mevcut ekipleri en etkili ve hızlı bir şekilde değerlendirebilecek konusunda uzman ve yetişmiş personele gereksinim duyulmuştur.

Van Depreminde ön hasar tespitinin yeterince başarılı olamaması gerçekleşen 9 Kasım 2011 depreminden sonra ilgili kamu kuruluşlarına ve uzmanlarına olan güven azalmıştır.

AFAD ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı gibi hasar tespitinde ve sonrasında sorumlu kurumların bu konularda yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır.

23 Ekim 2011 depreminden neredeyse bir ay sonra bile Van ili merkezinde ve Erciş'te hasar tespiti yapılmak için ulaşılmamış yapıların olmuştur. Özellikle Erciş'te hasar tespitinin bitirildiği söylediğinde hiç ulaşılmamış yapıların olduğu bile ortaya çıkmıştır.

Van'daki Çadır kente çeşitli nedenler yüzünden gitmek istemeyen, çadır kentte yer bulamayan, kendilerine barınacak çadır bulamayan afetzedeler Beyaz Masa' dan veya kendi imkânlarıyla elde ettikleri ve evlerinin yanlarına kurdukları çadırlarda günlerini ve gecelerini devam etmişlerdir. Oluşan bu çadır toplulukları yemek vs. yardımlarından yararlanamamış, temel ihtiyaçlarını karşılamak için hasarlı evlerine

girmek zorunda kalmışlardır. Çadırların kurulduğu bölgeler hasarlı binaların hemen yakınında, riskli bölgelerde olmuştur.

Çadırlar kış şartlarında barınma için yeterli donanımı sağlayamamıştır. Mevlana prefabrik evleri de ısı ve su yalıtımı konusunda pek olumlu sonuçlar ortaya çıkaramamıştır.

Bölgenin ikliminin soğuk olması ve sunulan çadırların bu koşula uygun olmaması, çadırlarda kullanılan kömür sobaları yangın, hava kirliliği ve zehirlenme gibi ikincil tehlikeleri ortaya çıkarmıştır. Van ve Erciş'te kurulan çadır kentlerin bazılarında akşam saatlerinde yoğun bir hava kirliliği gözlenmiştir. Çadırların ne tür olduğundan ve özelliğinden habersiz, gereken önlemleri almadan çadırdaki kurulan sobalar ve yakılan ısıtıcılar sonucu yanan 160'a yakın çadırın yanmasına ve 15'e yakın kişinin ölümüne ayrıca da birçok afetzedenin yaralanmasına neden olmuştur.

Çadır kentlerde üç ana öğünde de yemek dağıtılmıştır. Ancak genellikle aynı tür yemekler çıktığı için çıkan yemeklere dair bir memnuniyetsizlik de ortaya çıkmıştır.

Afetzedelerden kömür sobası kullananlara kömür yardımı yapılmıştır. Ancak kömür sobasının kullanımı yangınlara, zehirlenmelere, hava kirliliğine ve çeşitli olumsuz durumlara neden olmuş, birçok riski de beraberinde getirmiştir.

Çadır kentlerde kalan depremzedelere kömür sobaları için baca yapılmış, kta, strafor ve yer battaniyesi verilmiştir. Ayrıca çadır kentlerde bir kiralık banyo, 32 prefabrik tuvaletin mevcut olduğu söylenmiş, bunun yanında cami, bayan kuaförü, erkek tıraş hanesi ve 24 saat görevli doktor bulunduğu da belirtilmiştir ancak yapılan yardımlar her çadır kentte yanı sistemli şekilde yürütülmemiştir.

25-27 Kasım tarihleri arasında mevcut çadır kentlerdeki en temel sorunlardan biri elektrik kesintisi olarak görülmektedir. Çadırdaki kalan bebek ve çocukların donma tehlikesi söz konusu olmuştur. Bu sorunun çözümü için TEDAŞ İl Müdürlüğüyle tarafından 24 saat görevli tahsis edilmiştir.

Çadır kentlerdeki çöpler günde üç sefer toplanmış, tuvaletlerin temizliği İŞKUR'a bağlı işçiler tarafından yürütülmüştür. Çadır kentte elektrik probleminden dolayı 12 kabin banyo bulunmasına rağmen bu imkân kullanılamamış ve 3 katlı binanın 1. katında bulunan hamama erkek ve kadınlar ayrı günlerde otobüslerle, isterlerse de 3 günde 1 götürülmüşlerdir. 24 adet çamaşır makinesi ve bu hizmete tahsis edilen konteynırda 24 saat çamaşır yıkanabilmiştir.

Köylerde kurulu çadırlarda yardımlar yetersiz ve gecikmeli olarak ulaşmıştır. Kimi çadırlarda 15 nüfus olması sorun olmuştur. Elektrik kesintileri ve buna bağlı ısınma probleminden köylerde de en çok çocukların etkilemiştir.

Köy yaşantısının en önemli geçim kaynaklarından olan tarım ve hayvancılık mevcudiyetini yitirmiştir. Telefler ve ahır ihtiyacı köylerin önemli sorunlarını oluşturmuştur.

Eğitimde karşılaşılan zorunlu kesinti halkı huzursuz etmiş, okulların açılma tarihi, köylere öğretmen gönderilip gönderilmeyeceği konuları huzursuzluğa neden olmuştur.

Depremi hemen ardından TEDAŞ yetkilileri kendilerine gelen istekler doğrultusunda depremzedelerin evlerindeki elektrik sayaçlarını dikkate almayarak faturalandırma işlemi yapmamıştır.

Çadır kentlerde yaşayan ailelere özellikle alışlagelen özel hayatın kalmaması ve alışlagelen aile içi hiyerarşinin kalmaması nedeniyle bu problem üzerinde yoğunlaşan yeterli düzeyde psiko-sosyal destek verilmemiştir.

Depremden sonra afetzedelere yardımlarda ve hizmetlerde ortaya çıkan tablo Kızılay'ın, Valiliğin, Belediyelerin, Sivil Toplum Kuruluşlarının, Uluslararası Kuruluşların çabaları değerlendirildiğinde belli bir koordinasyonsuzluğun olduğu görülmektedir.

Van Valiliği ve ilgili Bakanlıkların Başbakanlık AFAD yönetiminin yönlendirmesi ile yürüttükleri çalışmalarda deprem sonrasındaki faaliyetlerde koordinasyon eksikliği ve iklim koşullarına uygun tedbirlerin yeterince ve zamanında alınmadığı görülmüştür.

Sivil Toplum Kuruluşlarının, bakanlıkların, üniversitelerin, gönüllü uzmanların deprem sonrası psiko-sosyal destek çalışmaları afetzedelerin gerçek ihtiyaçlarına göre belirlenmemiş, bir koordinasyon içinde yürütülememiş ve genellikle günöbirlik çalışmalarla sınırlı kalmıştır.

Bölgedeki birçok kurum ve kuruluş depremden hemen sonra deprem hakkında kendilerine gerekli olacak birçok bilgileri ve verileri toplayıp kendileri için önemli olan faaliyetleri gerçekleştirdikten sonra deprem bölgesini terk etmişlerdir, devam eden bir program uygulamamıştır. Bu sonuca bağlı olarak deprem sonrası sosyal destek programı konusunda hazırlıklı olunması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Van Depremi, gerek öncesinde gerekse sonrasında yapılması gerekenler konusunda eksikliklerimiz olduğunu göstermiştir. Deprem bölgesi için büyük önem taşıyan haberleşme ve ulaşım ile ilgili sorunlar bu eksiklerin başında gelmiştir.

Merkezi yönetim ile deprem bölgesindeki yerel yönetimler arasında sağlıklı iletişim gerçekleştirilememiştir. Böylece depremde zarar gören insanların kurtarılması için hayati önem taşıyan ilk saatlerin değerlendirilmesinde geç kalınmıştır.

Ülkemizde arama-kurtarma çalışmalarına yönelik yeterli bir örgütlenmenin olmadığı ortaya ve yerel yönetim kademelerinin afet öncesi ve sonrasında yapılması gerekenler konusunda bilinçsiz olduğu ortaya çıkmıştır. Yetkili birimler arasında eşgüdüm ve ekip çalışması yetersiz kalmıştır.

Afetler karşısında altyapısal sorunlar nedeniyle yeteri kadar başarı sağlanamamıştır. Kısa süreli çözüm odaklarına dayalı yönetsel faaliyetler, yeni afetlerle başa çıkabilme çabalarının yerine mevcut durumu korumaya yönelik yatırımlar başarısızlık nedeni olarak gösterilebilir.

Yaşadığı depremlerle çok ciddi ekonomik ve insanî kayıplara maruz kalan ülkemiz, afet yönetimi konusunda sahip olduğu mevzuat ve yönetim yapısı ile çok başarılı bir afet yönetimi organizasyonu oluşturamamıştır.

Ülkemizde afet yönetimi konusunda toplumun ve kurumların en çok üstünde durduğu konu afetlerden sonra yapılan çalışmalardır. Bu nedenle afet yönetimini ele alış konusunda başta kurumların sonra da toplumun bakış açılarının değişmesi gerekmektedir. Bu da uzun vadeli eğitim planları ve çalışmalarını gerektirmektedir.

Türkiye’de afet yönetiminde yaşadığı önemli sorunlardan biri de var olan mevzuat yapısı ve bu mevzuat yapısıyla oluşturulan afet yönetimi ile ilgili kurumların çok başlılık göstermesidir. Mevcut bu kurumların ortak politikalarla oluşturulmuş hedeflere en hızlı şekilde ulaşması beklenirken, kurumsal yapıdaki dağınıklık, beklenenin tam tersi sonuçlar vermektedir. Bu sorunların çözümü için afet yönetimindeki var olan çok başlılık ve mevzuat yapısındaki dağınıklık giderilmeli, afet yönetimi ile ilgili kurumlar mümkün olduğunca tek çatı altında toplanmalıdır.

Afet yönetimi konusunda bireylerin ve yerel idarelerin afet yönetimindeki sorumlulukları yeniden tanımlanmalı, özellikle yerel idarelere bu konuda sorumluluklar verilmeli, afet yönetim sisteminin etkin bir öznesi olmaları sağlanmalıdır.

Yerel yöneticiler ile merkezi yönetim, ideolojik nedenlerden dolayı tam olarak diyalog kurmamıştır. Stratejik ve ortaklaşa karar alınması gereken noktalarda

aksaklıklar meydana gelmesine sebep olmuştur. 23 Ekim depreminden sonra belediyenin ilk etapta AFAD il koordinasyon merkezinde yer almayışı, hasar-tespit çalışmaları ve kentin yeniden yapılandırılması sırasında ili iyi tanıyan yerel bir yönetim olarak arka planda kalması, valilik ve belediyenin işbirliği içinde hareket etmemesinin örnekleridir.

Bireylerin afet yönetimi ile ilgili sorumlulukları yeniden tanımlanmalı zorunlu deprem sigortası uygulaması bir araç olarak görülmeli, sigorta sisteminin kapsamı daha da genişletilmelidir.

Her afetten sonra meydana gelen hasar tespit çalışmaları ve yardım dağıtımı ile ilgili problemlerin yaşanmaması için bölgede yaşayan herkesin afetzede olarak kabul edilmemeli, Afet İşleri Genel Müdürlüğü personel ve malî olanaklar açısından güçlendirilmeli hasar tespit çalışmaları hızlı bir şekilde sonuçlandırılmalıdır.

Depremlerden sonra, yaşanan arama ve kurtarma çalışmalarındaki problemlere çözüm bulabilmek için arama ve kurtarma birlikleri, personel ve donanım yönünden güçlendirilmeli, bu alanda faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşları ve uluslararası kurum ve kuruluşlar ile iş birliği artırılmalıdır.

Deprem sadece Van İli çevresini değil, örgütlenmesi, işleyişı, kurum ve kuruluşlarıyla tüm devleti etkilemiştir. Bu nedenle yönetim anlayışı yerini yönetim anlayışına geçiş sağlanmalıdır.

Van İli Belediyesi yetkilileri ve İl Kriz Merkezi'nin yönetimi işbirliği içinde, koordineli, etkin ve verimli bir işbirliği sağlanamamıştır. Örneğin belediye yetkilileri Valiliğin düzenlediği koordinasyon toplantılarının hiçbirine katılmamıştır. Bu durum olağan yürütülmesi gereken faaliyetlerin aksamasına neden olmuştur.

Karmaşık afet yönetimi ve anlayışı, afetlerin mali yönden idaresini de etkilemiştir. Afetlerin mali yönetimi dağınık, günöbirlik çözümler üretilen, her afetten sonra değişik kaynaklardan mali destek sağlanan bir yapı oluşturmuştur. Mali kaynaklar için sağlam, sürekli, esnek, yeterli ve düzenli bir mali kaynak ve yapı oluşturulamamıştır. Bazı ihtiyaçları karşılayan afet fonu ve sivil savunma fonu genel bütçe içerisinde etkinsizleştirilmiştir. Devlet Planlama Teşkilatı afet yönetimini ve afeti bir sektör olarak görmediği için afet öncesi para ayırmamaktadır. Afet çalışmaları için ayrı bir bütçe oluşturulmayıp, bakanlıkların bütçelerinden ihtiyaçlar giderilmeye çalışılmış, ancak başarılı olunamamıştır.

Arama, kurtarma ve ilk yardım çalışmalarının koordinesizliği, verimsizliği ve sağlıksız ilerlemesi bu koordine işlerini yürütecek olan görevlilerin, sorumluların ve yerel yöneticilerin kendilerinin de afetzede olmalarıdır

Yerel yönetimlerin yeterli teknik eleman istihdam etmemeleri ve merkezi yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının dışarıdan çok daha fazla sayıda uzman personel göndermesine neden olmuştur.

Yerleşim bölgelerindeki merkezi yönetim, yerel yönetim ve özel sektör ve halk sorumlulukları depremin zararlarının azaltılması ile ilgili sorumlulukları arasında dengeler oluşturamamış bu yüzden verimli ve etkili bir afet yönetim sistemi kurulamamıştır.

Yerel yönetimler afet olmadan önce oluşturduğu olası afet risk analizinin yapıldığı, binaların ve alt yapılarının değerlendirildiği, bölgenin sosyal ve ekonomik durumların değerlendirildiği, afet anı ve sonrasında kurtarma ve onarım organizasyonunun nasıl gerçekleşeceği belirlenen afet master planı oluşturmamıştır.

Afet yönetim sistemimizin bir işleyişi olarak merkeziyetçi yapı çok ciddi ve çok güçlüdür. Bu yapı yerel yönetimlere ciddi bir sorumluluk verilmemiştir. Bu anlamda yerel yönetimler güçlendirilmelidir. Doğal afetler sonrasında şehirlerde yaşanan yetki ve sorumluluk paylaşımı çatışması önemli bir mesele olarak ortaya çıkmıştır. İdari reform konusuna bu çerçeveden bakılarak afet sonrası yaşanan karmaşayı en aza indirmek için Avrupa Kentli Haklar Deklarasyonu (1992), Avrupa Kentsel Şartı (1992), Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı (1985), Avrupa Bölgesel Yönetimler Özerklik Şartı (1997) kapsamında karar verici ve uygulayıcı birimler olarak yerel yönetimlere öncelik vermektedirler.

Çalışma neticesinde öneriler aşağıdaki gibidir

Her deprem ve afet sonrasında, yaşanan afetle birlikte yaşamak zorunluluğu fikri ortaya çıkmaktadır ancak çözüme yönelik kalıcı yaklaşımlar geliştirilememiştir bu anlayışın gerçek yaşama uygulanması için gerekli çabalar sağlanmalıdır.

Depremi ortadan kaldırmak imkânsızdır bu yüzden deprem etkilerini, hasar ve kayıplarını en aza indirme yoluna gidilmelidir. Bunun için de çağdaş bilim ve teknolojiye faydalanılmalıdır. Depremin risklerini azaltarak onunla birlikte yaşamayı öğrenmek temel düşünce olmalıdır.

Özellikle riskli deprem bölgelerinde yerleşim alanları özenle belirlenmelidir. Yapıların projelendirilmesi, uygulamaların kalitesi ve tüm bunların denetimi oldukça titiz yapılmalıdır. Deprem afetinin sonucunda meydana gelen fiziksel, ekonomik, sosyal ve çevresel sonuçlar mutlaka çözümlenmelidir ve olası can kayıplarının önüne geçilmelidir.

Deprem afetinden sonra kişilerin günlük olağan yaşamlarına dönüşleri mümkün oldukça hızlı bir şekilde gerçekleştirilmelidir. Bu nedenle afet yönetimi konusunda yerel yönetimlerin ve özellikle belediyelerin her türlü eksiklikleri giderilmelidir.

Yerel yönetimler ve özellikle belediyeler önem afet yönetiminde çok büyük önem taşımaktadır. Belediyeler geliştirdikleri stratejiler ile afet zamanlarında herkesin hazırlıklı olmasını sağlamalıdır. Belirlenen bu uygulama basamaklarının ve stratejilerin doğru olup olmadığını anlamak için ve aksayan yönler için ara sıra tatbikatlar yapılmalıdır.

Türkiye’de afet yönetimi bir model olarak sistemleştirilmeli, bir çatı altında bütünselleştirilmesi için gerekli çalışmalar çeşitli kurumlar tarafından sürdürülmelidir.

Yerel yöneticiler, yerleşim yerlerinde ortaya çıkabilecek olası bir afet karşısında hazırlıklı olabilmesi için, bir “kriz yönetim planı” hazırlama konusuna daha çok zaman ayırmalıdır.

Yerel yönetimlerin hem kendi sorumluluk alanında olan hem de sorumluluk alanlarının yakın bölgelerinde meydana gelebilecek çok sayıda doğal afet ve olağan üstü olaylar sırasındaki yapılacak olan işlemleri açıklayan bir kriz yönetim planının var olması gerekmektedir.

Özellikle deprem riski fazla olan bölgelerimizde bulunan yerel yönetimlerin, öncelikle bu tür olaylara hazırlıklı olmayı sağlayacak bir yönetim planını hazır olmalıdır.

Olabilecek muhtemel depremlere ve sonucundaki problemlere karşı yerel yönetimler hazırlıklı olmalıdır. Çünkü oluşun elektrik kesintileri, yangınlar, içme suyunun kirlenmesi, yerleşim yerlerine suyun verilememesi, kanalizasyon sisteminde oluşan bozukluklar insanların sağlığını tehlikeye sokan sorunlar arasındadır.

Belediyeler mutlaka bir uyarı sistemi geliştirmelidir. Bu sistem öncelikle güvenilir, hızlı ve denenmiş olmalıdır.

Yerel yönetimler sorumlu oldukları bölgelerdeki afetler karşısında hem kendilerinin hem de ilgili diğer kurumların ve kuruluşların ve bölge halkının hazırlık olmasını sağlamalıdır.

Yerel yönetimlerin herhangi bir krizle karşı karşıya kalmaması, alt yapı hizmetinde herhangi bir aksamanın yaşanmaması için geniş bir koordinasyon ve işbirliği gerektirir.

Bölgenin en büyük mülki amiri afetlerdeki koordinasyonun ve işbirliğinin sağlanmasında ve yürütülmesinden sorumlu olan kişidir. Ancak bölge insanların

gerçek beklentisi kendi elleriyle seçtikleri yöneticilerdendir. Bu beklentilerin karşılanması için yerel yönetimlerin mutlaka bir plana ihtiyaçları vardır.

Çok sayıdaki bilimsel yayınlar, raporlar, Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı'na ait raporlar, alınan kararlar daha etkili ve verimli bütünleşmiş bir biçimde kurulan bir sistemin varlığının ihtiyacı acil olarak belirtilmeli, iktidar, merkezi yönetim ve yerel yönetim böyle bir sistemin oluşturulması uğraşısına dahil edilmelidir.

Yerleşim yerlerinin yapısı ve imarı, yerleşimdeki güvenliğine dair tüm teknik standartlar ve şartnameler, afetle ilgili her türlü bilgi sistemleri, denetim süreçleri, mali süreci, alt yapısı, eğitim gibi toplumsal davranışlar gibi bir alanda ele alınmalıdır.

Ülkenin coğrafi bilgi sistemini oluşturmakla görevli kurum ve kuruluşlar bu yapılacak olan hizmetlerin sadece koordinasyonu ile görevlidir ancak artık koordinasyon yerine yönetmelikle görevlerin yeniden düzenlenmesi sağlanmalıdır.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı afetlere yüzeysel yaklaşmanın yanında denetim, geliştirme ve koordinasyon basamaklarında daha donanımlı olmalı, afet hizmetleri afet yönetim sistemi çerçevesinde daha etili ve evrimli bir şekilde uygulanabilir olmalıdır. Çok boyutlu olan bu konuda ilgili tüm birimlerim, kurumların, kuruluşların bir arada çalışacağı ortamlar oluşturulmalıdır.

Binayı yapanla kontrol edenlerin bağı ortadan kaldırılmalı ve bina kontrolleri üçüncü şahıslar tarafından yapılmalıdır. Bu durum haklın kontrollere olan güvenini de arttıracaktır.

Deprem afeti olduktan sonra yapılacak hasar tespit çalışmaları çok uzun sürmemelidir. Hasar tespit çalışmaları belirlenen standartlar doğrultusunda yapılmalıdır ki süreci uzatacak itirazlar olmamalıdır. Hasar tespiti ile depremden hemen sonra yapılması gereken binaların kullanılabilir olup olmadığına dair tespit birbirinden ayrılmalıdır.

Depremden hemen sonra binaların kullanılabilirliğine ait tespiti öncelikle insanların yoğun olarak bulunduğu bölgelerde sonra kamu binalarında yapılmalıdır. Yapılacak tespitler gerçekleşen deprem ile referans deprem ile karşılaştırarak yapılmalıdır.

Binaların kullanılabilir olup olmadığını ve binaların hasarlarına dair standartları ve bu standartlar ile beraber hasar tespitlerini ile tespit sonuçlarını veri girişini ve veri yönetimini üniversitelerin ilgili bölümleri ile AFAD işbirliğine giderek belirlemelidir.

Van ilinde deprem sonrasında kentsel dönüşüm başlatılmıştır. Bu kentsel dönüşüm konut ve işyerlerinin gereksinimlerinin giderilmesine yönelik çalışmalar mikro-bilgilendirme deprem çalışmaları ile desteklenmelidir.

Van'da gerçekleşen depremlerde kayıpların artmasındaki sebeplerden biri de Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı doğrultusunda yapılması gereken uygulamaların eksikliğidir. O halde bu plan doğrultusunda yapılması gerekenlerin yapılması depremde olabilecek kayıpların azalması konusunda hayati konulara sahiptir.

Doğal afetler meydana geldikten hemen sonra yapılan ilk kurtarma çalışmaları yardımlaşma duygusuyla hareket eden ve arama kurtarma konusunda ehil olmayan vatandaşlar tarafından yerine getirilmektedir. Bu nedenle "doğal afetlerde arama kurtarma" konusunda temel düzeyde verilecek bir eğitimin eğitim sistemine dâhil edilebilir.

Afet üzerinde birçok kurumun ve birçok disiplin alanının çalışılması gereken bir konudur. Böyle bir konunun çözümünde işlerin kolay, hızlı ve koordineli ilerlemesi için bu işlerin yetkili bir kurumun yönetiminde olması gerekmektedir. Bu yüzden ülkede uzmanlardan oluşan afetlerle ilgili her türlü harcamaları onaylamak, araştırmak, incelemek, planlamak veya planlatmak, desteklemek ve tüm bunlar için gereken mali kaynağın sağlandığı ulusal afet idaresi başkanlığı oluşturulmalıdır.

Deprem bir ülkede var olan yapı düzeyinin düşüklüğünü gerçekçi ve çarpıcı biçimde ortaya koymayan bir doğa olayıdır. Bu doğa olayının sonuçları sosyo-tekniik ve sosyo-politik ve sosyo-ekonomik basamaklarının bulunduğunu da gündeme getirmektedir.

Depremler büyük can ve mal kayıplarına neden olan doğal afetlerdir. Afet yönetimi kavramı afet sırasında ve sonrasında olan faaliyetleri içerse de, afetlerin oluşma ihtimalini azaltacak tedbirleri, meydana geldiğinde ise kayıpları azaltmaya yönelik etkili iyileştirme faaliyetlerini de kapsamalıdır.

Afet, Acil Durum ve Sivil Savunma Hizmetleri Kanunu Tasarı Taslağı güncel ihtiyaçlara yanıt verebilecek nitelikte, ülkemizde afet zararıyla mücadelede kurumlar ve tüm paydaşlar arasında eşgüdümü sağlayacak şekilde oluşturulmuş bir metin olarak yeniden düzenlenmelidir.

Yerel yönetimlerin afet yönetimindeki yeri belirlenmeli, hem karar alma ve planlama, hem de operasyon anlamında etkinleştirilmeli ve buna göre mali kaynakla desteklenmelidir. Yerel yönetimlerin yanı sıra sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, medya ve vatandaşlar her yön ve aşamasıyla afet yönetimine dahil edilmeli, bunlara ait tüm kaynaklar kullanılmalıdır.

Merkezi yönetim, yerel yönetim, meslek odaları ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ortak bir paydada birleşebilmelidir. Afet yönetiminde yönetim sisteminin bir uzantısı olan kent konseyleri ve şehirlerin kalkınmadaki önceliklerinin vizyonlarının ve misyonlarını sürdürebileceği, sorunlara çözümler sunabileceği demokratik birimler daha etkin olmalıdır.

KAYNAKLAR

Afad, (2007), Doğal Afetler Acil Durum Planı, Ordu Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, Ankara.

Akar, S. (2013), Doğal Afetlerin Kamu maliyesi Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği, Doktora Tezi, T.C. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Akbulut, G. (2011), Türkiye’de Yer Değiştiren Yerleşmelere Bir Örnek: Arguvan İlçe Merkezi (Malatya). Marmara Coğrafya Dergisi 24, 471-492.

Akdağ, S. E. (2002), *Mali Yapı ve Denetim Boyutlarıyla Afet Yönetimi*, Sayıştay Başkanlığı, Ankara, ss.57.

Akdur, R. (2001), Afetlerde Çevre Sağlığı Hizmetleri (İkincil Hastalık ve Ölümün Önlenmesi), Afetlerde Sağlık Hizmetleri Yönetimi, ED.: T. Ergüder, Basım: Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı, Ankara, ss. 116-129.

AKTEL, M., ve Çağlar, N.,(2007), “Isparta İli Afet (Kriz) Yönetim Yapılanması Üzerine Bir Çalışma”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(3), ss. 147-162.

Akyel, R. (2000), *Gölyaka’da Deprem*, Gren Ajans, ss.37,İstanbul.

Akyel, R., (2007), “Afet Yönetim Sistemi: Türk Afet Yönetiminde Karşılaşılan Sorunların Tespit ve Çözümüne İlişkin Bir Araştırma”, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi SBE, Adana, ss.75.

Alağaçlı, S., (2006), “Kriz ve Afet Yönetimi: Türkiye Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi SBE, Kocaeli, ss.27-38.

Avcı, S. (2011), Türkiye’de Nüfusun Deprem Bölgelerine Göre Dağılışı (1935-2010). Fiziki Coğrafya Araştırmaları: Sistemik ve Bölgesel (Editör: Deniz EKİNCİ), Türk Coğrafya Kurumu Yayınları, Sayı:6, s.: 301-326, İstanbul.

Balamir, M., (2007), Afet Planlaması, Risk ve Planlama, TMMOB AFET Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Mattek Matbaacılık Basın Yayın Tanıtım, ss. 31-43, Ankara.

Başbuğ, B. B.,(2007), Türkiye’de Doğal Afet Risk Yönetimi Eğitimi, TMMOB AFET Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Mattek Matbaacılık Basın Yayın Tanıtım, ss. 123-127, Ankara.

Bozkurt, M. F., (2010) “Çernobil Faciası ve Sonrası”, Radyasyon Güvenliği, Ankara Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Numune Sağlık Dergisi, ss. 18-20.

Can, E., (2005), Entegre Afet Yönetimi Sistemi ve İlkeleri, Afet yönetiminin Temel İlkeleri, ED.: M. Kadioğlu ve E. Özdamar, Jica Türkiye Ofisi yayını,ss.1-8, Ankara.

Çeber, K. (2005), *Mali Yönüyle Afet Yönetimi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Maliye Bölümü Yüksek Lisans Tezi, Isparta, ss.79.

Çeken, U., Kuru, T., Apak, A., Kökbudak D., Tepeuğur E., Albayrak H., Özseraç, V. ve Sezer S. (2012) “23 Ekim 2011 Van Depremlerinin Kuvvetli Yer Hareketi

Kayıtlarının Değerlendirilmesi". T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı, ss.107-120.

Çitlioğlu, E. (2006), *Gri Tehdit Terörizm*, Ümit Yayıncılık, Ankara, ss.44.

Dağdeviren, U., Gündüz, Z., Sünbül, A. B., Demirkol, S., ve Kara, O., (2007), 17 Ağustos 1999 Marmara ve 12 Kasım Depremleri Sonucu Hasar Tespit Çalışmalarının Hukuki Boyutu, TMMOB Afet Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Mattek Matbaacılık Basın Yayın Tanıtım, Ankara, ss. 83-92.

Dpt, (2000), *Uzun Vadeli Stratejiler ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*, DPT, Ankara.

Eminoğlu, S., Beştepe, F., Geçer, C., Öztürk, K., (2007), Meteorolojik Karakterli Doğal Afetlerin Tahmininde Meteoroloji Radarlarının Kullanılması, TMMOB AFET Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Mattek Matbaacılık Basın Yayın Tanıtım, Ankara, ss. 143-154.

Ergünay, O. (1977), *Fiziksel Planlama Sürecinde Deprem Zararlarının Azaltılması*, Adapazarı Deprem Müh. Semineri, Sakarya Üniversitesi Sakarya, ss.63.

Ergünay, O., (2005), Afet Yönetiminde İşbirliği ve Koordinasyonun Önemi, Afet yönetiminin Temel İlkeleri, ED.: M. Kadioğlu ve E. Özdamar, Jica Türkiye Ofisi yayını, Ankara, ss. 9-14.

Eryılmaz, B. (2012), Kamu Yönetimi (Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar, Politikalar), Umuttepe Yayınları, 5. Baskı, Kocaeli.

Gülkan, P., M. Balamir ve A. Yakut (2003), *Afet Yönetiminin Stratejik İlkeleri: Türkiye ve Dünyadaki Politikalara Genel Bakış*, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Afet Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara, ss. 19- 42.

İsbir, E. G. ve Genç F. N. (2008) "Uluslararası Afet Müdahale Hukukuna Doğru Türk Afet Yönetim Sistemi", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 41, Sayı 1, ss. 15-41

Jica (2004), *Türkiye'de Doğal Afetler Konulu Ülke Strateji Raporu*, Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı Türkiye Bürosu, Ankara.

Kadioğlu, Mikdat, Özdamar E. (2005), *Afet Yönetiminin Temel İlkeleri*, JİCA Türkiye Ofisi Yayını, Ankara.

Kadioğlu, M. (2011), Afet Yönetimi Beklenilmeyeni Beklemek En Kötüyü Yönetmek, İstanbul Teknik Üniversitesi Afet Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, ED.: M. Yılmaz, Marmara Belediyeler Birliği Yayını, 1. Baskı, İstanbul, 219s.

Karancı, N., Kalaycıoğlu, S., Erkan, B.B.B., Özden, A.T., Çalışkan, İ., Özakşehir, G., (2011), Tabanlı-Van (23 Ekim 2011 ve Edremit-Van (9 Kasım 2011) Depremleri İnceleme Raporu, ODTÜ Afet Yönetimi Uygulama Araştırma Merkezi, Ankara, s. 74.

Keleş, R., (2004), Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara, s.643.

Keleş, R., (2012), Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınevi, 8. Baskı, İstanbul.

Koç, T., M. Türkeş ve V. Çalışkan (2005), " Çanakkale Kar Fırtınası Afetinin Sosyal ve Ekonomik Etkilerinin Değerlendirilmesi", *Sivil Savunma*, sayı 181, ss.5-10.

Odtü, (1999), *Depremlere Karşı Hazırlıklı Olalım*, ODTÜ Afet Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara.

Olgun, H.,(2006), "Afet Kaynaklı Krizlerin Yönetimi: 1999 Sonrası İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi SBE, Kütahya.

Özcan, A., (2011) "Afet ve Acil Durum Yönetimi", *İdarecinin Sesi Dergisi*, Mart-Nisan, ss.11-16.

Satılmışoğlu, H. (2001), *Kriz Yönetimi (Yalova Denetimi), Afetlerde Sağlık Hizmetleri Yönetimi*, ED.: T. Ergüder, Basım: Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı, Ankara, ss. 63-70.

Şahin, C., ve Sipahioğlu, Ş.,(2003), *Doğal Afetler ve Türkiye, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık*, Ankara, 284s.

Şengezer, B., ve Kansu, H., (2001) *Kapsamlı Afet Yönetimi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi, sayı no: MF.ŞBP-01.002, İstanbul, 207s.

TDK Yayınları, Türkçe Sözlük, 2014.

Tunçkanat, M., Ayen, A., Aslantaş, V., Karaboğa, D. ve Sağiroğlu, G. (2005) "Afet Kriz Yönetimi Ve Ulusal Afet Ağı", *Elektrik-Elektronik-Bilgisayar Mühendisliği, 11. Ulusal Kongresi ve Fuarı*, İstanbul.

Yılmaz, A. (2003), *Türk Kamu Yönetiminin Sorun Alanlarından Biri Olarak Afet Yönetimi*, Pegem Yayıncılık, Ankara.

Yılmaz, A. (2004), "Afet Yönetimi", *Sivil Savunma*, sayı 177, ss.17-21.

Yılmaz, M. (2004), "Kriz Yönetim Merkezi", İçişleri Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, 88. Dönem Kaymakamlık Kursu, Ders Notları, Ankara.

Url-1 < www.learn-hazards.org >, alındığı tarih: 01.09.2014.

Url-2 < <http://www.tbmm.gov.tr> >, alındığı tarih: 13.08.2014.

Url-3 < mevzuat.basbakanlik.gov.tr >, alındığı tarih: 22.05.2014.

Url-4 < www.bayindirlik.gov.tr >, alındığı tarih: 19.07.2014.

Url-5 < www.dpt.gov.tr >, alındığı tarih:25.03.2014.

Url-6 < <http://www.gib.gov.tr> >, alındığı tarih: 27.04.2014.

Url-7 < <http://www.van.gov.tr> >, alındığı tarih: 06.05.2014.

Url-8<www.resmigazete.gov.tr>, alındığı tarih: 01.02.2014.

Url-9 <<http://www.gazetevan.com>>, alındığı tarih: 05.12.2014.

Url-10 < <http://www.yyu.edu.tr> >, alındığı tarih: 05.12.2014.

Url-11 < <http://www.haberx.com> >, alındığı tarih: 15.02.2015.

Url-12 < <http://www.eedmi.itu.edu.tr> >, alındığı tarih: 01.03.2014.

Url-13 < <http://www.yildiz.edu.tr> >, alındığı tarih: 13.04.2014.

Url-14 < <http://www.tobb.org.tr> >, alındığı tarih: 15.02.2015.

Url-15 < <http://www.mimarist.org> >, alındığı tarih: 15.02.2015.

Url-16 < <http://www.ubap.org.tr> >, alındığı tarih: 15.02.2015.

Url-17 < <http://www.kizilay.org.tr> >, alındığı tarih: 15.02.2015.

Url-18 < <http://www.akut.org.tr> >, alındığı tarih: 15.02.2015.

Url-19 < <http://www.haberler.com> >, alındığı tarih: 15.02.2015.

Url-20 < <http://www.ihh.org.tr> >, alındığı tarih: 01.02.2015.

Url-21 < www.aka.org.tr >, alındığı tarih: 01.03.2014.

Url-22 < <http://www.icisleriafad.gov.tr> >, alındığı tarih: 01.03.2014.

Uri-23 < <http://www.afad.gov.tr> >, alındığı tarih: 01.03.2014.

Uri-24< <http://www.sgk.gov.tr> >, alındığı tarih: 15.03.2014.

EKLER

Ek 1: Anayasanın 120. Maddesinde yer alan Şiddet Olaylarının Yaygınlaşması Ve Kamu Düzeninin Ciddi Şekilde Bozulması Sebepleriyle Olağanüstü Hal İlanı

Anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerine ait ciddî belirtilerin ortaya çıkması veya şiddet olayları sebebiyle kamu düzeninin ciddî şekilde bozulması hallerinde, Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Millî Güvenlik Kurulunun da görüşünü aldıktan sonra yurdun bir veya birden fazla bölgesinde veya bütününde, süresi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hal ilân edebilir.

Ek 2: Anayasanın 122. Maddesinde Yer Alan Sıkıyönetim, Seferberlik ve Savaş Hali

“Anayasanın tanıdığı hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelen ve olağanüstü hal ilanını gerektiren hallerde daha vahim şiddet hareketlerinin yaygınlaşması veya savaş hali, savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi, ayaklanma olması veya vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışmanın veya ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması sebepleriyle, Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Milli Güvenlik Kurulunun da görüşünü aldıktan sonra, süresi altı ayı aşmamak üzere yurdun bir veya birden fazla bölgesinde veya bütününde sıkıyönetim ilân edebilir. Bu karar, derhal Resmi Gazetede yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantı halinde değilse hemen toplantıya çağırılır. Türkiye Büyük Millet Meclisi gerekli gördüğü takdirde sıkıyönetim süresini kısaltabilir, uzatabilir veya sıkıyönetimi kaldırabilir. Sıkıyönetim süresinde, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu sıkıyönetim halinin gerekli kıldığı konularda kanun hükmünde kararname çıkarabilir. Bu kararnameler Resmi Gazetede yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur. Bunların Meclisçe onaylanmasına ilişkin süre ve usul içtüzükte belirlenir. Sıkıyönetimin her

defasında dört ayı aşmamak üzere uzatılması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararına bağlıdır. Savaş hallerinde bu dört aylık süre aranmaz. Sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hallerinde hangi hükümlerin uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği, idare ile olan ilişkileri, hürriyetlerin nasıl kısıtlanacağı veya durdurulacağı ve savaş veya savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi halinde vatandaşlar için getirilecek yükümlülükler kanunla düzenlenir. Sıkıyönetim komutanları Genelkurmay Başkanlığına bağlı olarak görev yaparlar.

Ek 3: Afet Yönetimine İlişkin Kanun Maddeleri

Sivil Savunma Kanunu 7126 sayılı kanun olup 13.06.1958 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Geçen süre içerisinde duyulan ihtiyaçlar doğrultusunda farklı zamanlarda bazı maddelerinde değişikliğe gidilmiştir. Kanunda ele alınan konularda açıklanan görevlere ilişkin sorumluluk İçişleri Bakanlığı'na aittir. Bu kanunun amacı, düşman taarruzlarında, tabii afetlerde ve büyük yangınlarda halkın can ve mal kaybının en aza indirilmesi, önemli tesislerin korunması ve faaliyetlerinin sürdürülmesi ile cephe gerisinde moralin korunması için alınacak her türlü silahsız, koruyucu ve kurtarıcı faaliyetler anlamına gelen sivil savunmayla ilgili teşkilat, yetki ve sorumlulukları belirlemektir (www.icisleriafad.gov.tr).

7269 sayılı umumi hayata müessir afetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair kanun, 25.05.1959 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ele aldığı konularla ilgili sorumluluk Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'na ait olan bu kanunun yayınından sonra yaşanan yoğun deprem ve sel felaketleri üzerine 1968 yılında 1051 sayılı kanunla önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu kanunun amacı, deprem, su baskını, yangın, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetlerde; yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak derecede zarar gören ya da görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle, afet sonrasında yapılacak yardımlara ilişkin usul ve esaslarla, yetki ve sorumlulukların belirlenmesidir. (www.icisleriafad.gov.tr).

2690 sayılı Türkiye atom enerjisi kanunu, 09.07.1982 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanunun ele aldığı konulara ilişkin sorumluluk başbakanlığa bağlı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'na aittir. Bu kanunun amacı, Türkiye'deki tüm nükleer enerji kullanımının ve nükleer madde dolaşımının planlanması ve denetlenmesi, radyasyon güvenliğinin sağlanması, nükleer tesislerin korunması ve nükleer tehlikelerin önlenmesi konularıyla görevli ve başbakanlığa bağlı Türkiye atom enerjisi kurumunun teşkilat ve görevlerinin belirlenmesidir (Gülkan, Balamir v.d., 2006).

5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun 29.05.2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Daha önce kurulmuş bulunan Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün kaldırılması ve yerine Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının kurulmasını içeren kanundur. Bu kanunla Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu, Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu ve Deprem Danışma Kurulu da oluşturulmuştur. Afetler yönetimi ile ilgili çıkarılan en son kanundur. (www.aka.org.tr)

4123 Sayılı Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun 23.07.1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunun amacı, tabii afete maruz kalan yörelerde normal hayatın devamını sağlayacak hizmetlerin yürütülmesi, hasar ve tahribatın giderilmesi ile 2.2.1981 tarihli ve 2380 sayılı Kanuna göre kurulmuş fonlardan yapılacak yardıma ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. (www.afad.gov.tr)

99/583 Karar Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Daha Sonra Yeniden Düzenlenen 600 Karar Sayılı Türkiye Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ve daha sonra yeniden düzenlenen 600 karar sayılı KHK'nin amacı, göç hareketleri de dahil olmak üzere, her türlü doğal ve teknolojik afetlerle ilgili acil durum yönetiminin ülkede etkin olmasını sağlayacak teşkilatın kurulmasıdır (mevzuat.basbakanlik.gov.tr/). Ana esaslar çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir.

Ülkemizde 1959 yılında çıkarılan 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun ile afetlerle ilgili yasal boşluk giderilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda afetlerle ilgili kanunsal düzenlemeler 1988 yılında Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik çıkarılmıştır.

Türkiye'de gerçek anlamda afet yönetimi ve koordinasyonunda dönüm noktası ise 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi olmuştur. Bu deprem, ülkemizde afet yönetimi konusunun tekrar gözden geçirilme zorunluluğunu gözler önüne sermiştir. Bu doğrultuda afetlerle ilgili olarak görev yapan İçişleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık'a bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılmış onun yerine 2009 yılında çıkarılan 5902 sayılı yasa ile Başbakanlık'a bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurulmuş böylelikle yetki ve sorumluluklar tek bir çatı altında toplanmıştır (www.afad.gov.tr).

Ek 4: Afet Yönetimine İlişkin Yönetmelikler

Afet Bölgesinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik ilk kez 1944 yılında çıkarılmış, 13.05.1996 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmış ve 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik, afet (çoğunlukla deprem) riski taşıyan bölgelerde inşa edilecek yapıların malzeme ve işçilik bakımından Türk standartlarına ve Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Şartnamesi kurallarına ve ayrıca içerisinde tarif edilen şartlara uymak zorunluluğu getirmektedir (www.icisleri.afad.gov.tr).

4/11715 Karar Sayılı Sivil Müdafaa Bakımından Şehir ve Kasaba Planlarıyla Mühim Bina ve Tesislerde Tatbik Olunacak Esas Hakkında Nizamname 06.07.1959 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu nizamnamenin amacı, şehir ve kasabalar için yapılacak imar planlarında dikkate alınacak tertip, tanzim ve tehditlere açıklık getirmektedir (www.icisleri.afad.gov.tr).

5.7.8. 88/12777 Karar Sayılı Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik 08.05.1988 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin amacı devletin imkân ve kabiliyetlerini afet öncesi koordine ederek, afet olması durumunda devlet güçlerinin afet bölgesine en hızlı şekilde ulaşması ile afetzedeye vatandaşlara en etkin ilk ve acil yardım yapılmasını sağlamak için acil yardım teşkilatlarının kuruluş ve görevlerini düzenlemektir(www.bayindirlik.gov.tr).

96/8716 Karar Sayılı Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Yönetmeliği, 9.01.1997'de yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin amacı kriz durumlarında faaliyet gösterecek olan başbakanlık kriz yönetim merkezi'nin, teşkilatlanmasını, tertiplenmesini, çalışma usullerini, görev ve sorumluluklarını belirlemektir (mevzuat.basbakanlik.gov.tr).

Ek 5: Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı Doğrultusunda Alt Komisyonlar

Komisyon A: Deprem Bilgi Alt Yapısına Yönelik Araştırmalar Alt Çalışma Komisyonu.

Komisyon B: Deprem Tehlike Analizleri ve Haritaları Alt Çalışma Komisyonu.

Komisyon C: Deprem Sakınım Planları (Senaryo---Risk Analizleri) Alt Çalışma Komisyonu.

Komisyon D: Deprem Güvenli Yerleşme ve Yapılaşma Alt Çalışma Komisyonu.

Komisyon E: Eğitim ve Halkın Bilinçlendirilmesi Alt Çalışma Komisyonu.

Komisyon F: Tarih ve Kültür Mirasının Depremden Korunması Alt Çalışma Komisyonu.

Komisyon G:Mevzuat Geliştirme ve Finansal Düzenlemeler Alt Çalışma Komisyonu.

Komisyon H: Kriz Yönetimi Alt Çalışma Komisyonu.

Bu komisyonlar ayrıntılı raporlar hazırlamışlar ve sonuçlarını AFAD'a sunmuşlardır. Bu raporlarda; her alt çalışma komisyonuna ait alanlara yönelik sorunlar, hedefler, stratejiler ve eylemler gerekçeleriyle birlikte belirtilmiştir.

Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı 2012--2023' un hazırlanması sırasında, alt çalışma komisyonlarına ait raporların içeriği ile KENTGES stratejisi ve eylem planı ve diğer ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşların deprem ve diğer afetlere yönelik planlanmış hedef ve stratejileri esas alınmıştır. Bu yaklaşımla bütünleşik Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı taslağı oluşturulmuştur. Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı üç ana ekseninde gruplandırılmıştır:

- 1) Depremleri öğrenmek,
- 2) Deprem güvenli yerleşme ve yapılaşma,
- 3) Depremlerin etkileriyle baş edebilmek.

UDSEP--2023' un hazırlanmasında, bu kapsamda yer alan eylemlerin sürekli kılınacakları ilkesi dikkate alınmıştır. Ayrıca UDSEP kapsamında ülkemiz için önemli olan; kamu--özel sektör işbirliği, Avrupa Birliği teknik mevzuat ile uyum sağlama ve deprem sigortaları da dikkate alınmıştır.

ÖZGEÇMİŞ



Adı- Soyadı :Hasan TALAS
Doğum Tarihi ve Yeri :03/08/1984 – Beypazarı
E – Posta : huseyinhasan2004@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU :
Lisans :2009, Anadolu Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme
Yüksek Lisans :

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER: